

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

z dnia 13 września 2005 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie Uzupelnienia Sektorowego Programu Operacyjnego
„Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego
oraz rozwój obszarów wiejskich 2004—2006”**

Na podstawie art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. Nr 116, poz. 1206 oraz z 2005 r. Nr 90, poz. 759) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 września 2004 r. w sprawie Uzupelnienia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004—2006” (Dz. U. Nr 207, poz. 2117) w załączniku wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 3.1.1. Działanie 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”:

a) części: „Wysokość pomocy”, „Beneficjenci” i „Kryteria dostępu” otrzymują brzmienie:

„Wysokość pomocy

Maksymalny poziom pomocy wynosi:

- 1) 50 % kosztów kwalifikowalnych projektu lub
- 2) 55 % kosztów kwalifikowalnych projektu, jeżeli beneficjent jest młodym rolnikiem, lub
- 3) 60 % kosztów kwalifikowalnych projektu, jeżeli modernizowane gospodarstwo rolne położone jest na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, lub
- 4) 65 % kosztów kwalifikowalnych projektu, jeżeli modernizowane gospodarstwo rolne po-

łożone jest na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania i beneficjent jest młodym rolnikiem.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi i gospodarstwu rolnemu, w ramach działania, w okresie realizacji Programu, nie może przekroczyć 300 tys. zł.

Oznacza to, że:

- 1) jeden beneficjent może otrzymać pomoc w wysokości nie wyższej niż 300 tys. zł w okresie realizacji Programu;
- 2) w przypadku projektów realizowanych w gospodarstwie rolnym stanowiącym przedmiot współposiadania dwóch lub więcej podmiotów, pomoc w okresie realizacji Programu może być przyznana współposiadaczowi lub współposiadaczom w łącznej wysokości nieprzekraczającej 300 tys. zł.

Beneficjenci

Osoby fizyczne — obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej, prowadzący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność rolniczą jako posiadacze samoistni lub zależni gospodarstw rolnych.

Osoby prawne — podmioty wpisane do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym, które zgodnie z wpisem do tego rejestru prowadzą działalność rolniczą na terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej jako posiadacze samodzielnego lub zależnego gospodarstwa rolnego.

Pomoc nie może być udzielona osobom fizycznym i osobom prawnym, których działalność rolnicza ogranicza się do prowadzenia następujących działów specjalnych produkcji rolnej:

- 1) hodowla i chów zwierząt laboratoryjnych lub
- 2) hodowla entomofagów, lub
- 3) hodowla i chów innych zwierząt poza gospodarstwem rolnym.

Pomoc nie może być przyznana osobie fizycznej, która ma ustalone prawo do emerytury lub:

- 1) renty stałej albo renty stałej rolniczej;
- 2) wojskowej renty inwalidzkiej orzeczonej w związku z całkowitą niezdolnością do pracy (I grupa);
- 3) renty inwalidzkiej z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin;
- 4) renty inwalidzkiej przyznanej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin orzeczonej w związku z całkowitą niezdolnością do pracy (I grupa).

Kryteria dostępu

Pomoc w ramach działania może być przyznana, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- 1) gospodarstwo rolne, którego dotyczy projekt, jest prowadzone przez osobę o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych:

a) w przypadku wnioskodawców — osób fizycznych, wymagane jest, aby osoba taka posiadała:

— wykształcenie rolnicze wyższe lub średnie lub

— zasadnicze zawodowe wykształcenie rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w gospodarstwie rolnym lub tytuł kwalifikacyjny w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej i co najmniej 3-letni staż w gospodarstwie rolnym, lub

— wykształcenie wyższe na kierunku innym niż rolniczy i co najmniej 3-letni staż pracy w gospodarstwie rolnym albo wykształcenie wyższe na kierunku innym niż rolniczy i ukończone studia podyplomowe na kierunku związanym z rolnictwem, albo wykształcenie średnie nierolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w gospodarstwie rolnym, lub

— wykształcenie podstawowe lub zasadnicze zawodowe i co najmniej 5-letni staż pracy w gospodarstwie rolnym,

b) w przypadku wnioskodawców — osób prawnych wymagane jest, aby w okresie od dnia złożenia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu do dnia dokonania płatności końcowej oraz w okresie 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej co najmniej jedna osoba wchodząca w skład organu osoby prawnej, do którego zakresu działania należy podejmowanie decyzji dotyczących prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym objętym pomocą, lub osoba zatrudniona do prowadzenia takiego gospodarstwa posiadała następujące kwalifikacje zawodowe:

— wyższe lub średnie wykształcenie rolnicze lub

— wykształcenie wyższe na kierunku innym niż rolniczy lub średnie i co najmniej 3-letni staż pracy na stanowisku kierowniczym związanym z zarządzaniem produkcją rolną lub produkcją w dziale specjalnym produkcji rolnej,

c) w przypadku wnioskodawców niebędących obywatelami polskimi, pochodzących z państw członkowskich Unii Europejskiej, mogą oni otrzymać pomoc finansową w ramach działania, jeżeli posiadają kwalifikacje rolnicze wymagane przy udzielaniu pomocy inwestycyjnej rolnikom w ich państwie w ramach analogicznego działania współfinansowanego przez EFOiGR,

szczegółowy wykaz kierunków studiów, zawodów i specjalności oraz tytułów kwalifikacyjnych, wymaganych w ramach działania, jest określony w załączniku nr 2 do Uzupełnienia Programu;

staż pracy w gospodarstwie rolnym mierzony jest okresem ubezpieczenia w systemie rolniczych ubezpieczeń społecznych w charakterze rolnika, małżonka rolnika lub domownika lub okresem zatrudnienia w gospodarstwie rolnym na podstawie umowy o pracę na stanowisku związanym z prowadzeniem produkcji rolnej, lub okresem, w którym wnioskodawca był posiadaczem gospodarstwa rolnego;

do stażu pracy w gospodarstwie rolnym nie wlicza się okresów, w których rolnik nie prowadził gospodarstwa rolnego (okresy wyłączeń), jeżeli zainteresowany wystąpił z wnioskiem o uwzględnienie tych okresów;

- 2) gospodarstwo rolne, którego dotyczy projekt, spełnia kryterium żywotności ekonomicznej lub osiągnie żywotność ekonomiczną po zakończeniu realizacji projektu;

żywotność ekonomiczną ustala się na podstawie wielkości ekonomicznej danego gospodarstwa rolnego, określonej jako suma nadwyżek bezpośrednich wszystkich działalności wraz z produkcją w działach specjalnych produkcji rolnej, prowadzonych w tym

gospodarstwie; nadwyżki bezpośrednio oblicza się na podstawie wskaźników Standardowych Nadwyżek Bezpośrednich (SGM) wyznaczonych dla poszczególnych rodzajów produkcji rolnej i regionów;

beneficjent może także udokumentować spełnienie kryterium żywotności ekonomicznej, przedstawiając wyliczenie wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego na podstawie faktycznych danych z tego gospodarstwa, w przypadku gdy:

- a) prowadzona jest w nim produkcja, dla której nie określono wskaźnika SGM, lub
- b) w wyniku agregacji danych dla danego rodzaju działalności, wartość nadwyżki bezpośredniej, liczonej za pomocą wskaźników SGM, jest niższa od wartości nadwyżki bezpośredniej, liczonej na podstawie faktycznych danych z gospodarstwa rolnego;

wielkość ekonomiczna określana jest w ESU (Europejskiej Jednostce Wielkości Ekonomicznej); wartość 1 ESU odpowiada nadwyżce równej 1,2 tys. euro;

gospodarstwem rolnym żywotnym pod względem ekonomicznym jest gospodarstwo o wielkości ekonomicznej równoważnej co najmniej 4 ESU;

jeżeli gospodarstwo rolne nie spełnia kryterium żywotności ekonomicznej w chwili składania wniosku o dofinansowanie realizacji projektu, beneficjent jest obowiązany przedstawić plan określający docelowy (po realizacji projektu) profil i skalę produkcji, przy czym planowana łączna nadwyżka bezpośrednia musi osiągnąć wymagany poziom 4 ESU;

grunty rolne (nieruchomości rolne) będące w posiadaniu zależnym ubiegającego się o dofinansowanie projektu mogą być uwzględnione w projekcie pod warunkiem przedłożenia pisemnej umowy, określającej, że ubiegający się o dofinansowanie projektu będzie w posiadaniu tej nieruchomości przez okres co najmniej 5 lat od planowanej daty dokonania płatności końcowej w ramach projektu oraz pisemnej zgody właściciela nieruchomości na realizację projektu;

sposób obliczania wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego jest określony w załączniku nr 3 do Uzupełnienia Programu;

- 3) w gospodarstwie rolnym, którego dotyczy projekt, stosownie do rodzaju prowadzonej produkcji są spełnione minimalne standardy w zakresie higieny, ochrony środowiska i warunków utrzymania zwierząt lub zostaną one spełnione w chwili składania końcowego wniosku beneficjenta o płatność;

pomoc może być również przyznana w przypadku, gdy w gospodarstwie rolnym nie są spełnione minimalne standardy w zakresie higieny, ochrony środowiska i warunków utrzy-

mania zwierząt, jeżeli są to standardy nowo wprowadzone, tj. takie, które zaczęły obowiązywać nie wcześniej niż przed 36 miesiącami;

w takich przypadkach w gospodarstwie rolnym standardy nowo wprowadzone powinny być spełnione w chwili, gdy beneficjent ubiega się o płatność końcową w ramach projektu, a zarazem w czasie nieprzekraczającym 36 miesięcy od dnia, z którym standardy te stały się obowiązujące;

gospodarstwa rolne objęte pomocą, w chwili składania końcowego wniosku beneficjenta o płatność, powinny być w pełni dostosowane do przepisów określających wymagania w zakresie higieny, ochrony środowiska i warunków utrzymania zwierząt, nawet tych, których termin wejścia w życie nastąpi później niż planowany termin zakończenia realizacji projektu;

zestawienie aktów prawnych określających minimalne standardy w zakresie higieny, ochrony środowiska i warunków utrzymania zwierząt jest określone w załączniku nr 4 do Uzupełnienia Programu;

- 4) pomoc nie może być przeznaczona na projekt, który spowoduje wzrost produkcji, dla której brak normalnego rynku zbytu;

w dziedzinach produkcji rolnej, dla których istnieją ograniczenia co do wielkości produkcji ustanowione na poziomie gospodarstwa rolnego, pomoc może być przyznana na projekt, który odpowiada kwocie (limitowi) produkcji, którym dysponuje to gospodarstwo. W innych sektorach na realizację projektu skierowanego na zwiększenie produkcji pomoc może być przyznana pod warunkiem przedstawienia planu sprzedaży lub umowy przedwstępnej z odbiorcą na zbycie całości produkcji wytwarzanej w gospodarstwie rolnym w sektorze, którego dotyczy projekt;

- 5) ubiegający się o dofinansowanie projektu nie ma zaległości podatkowych ani zaległości w opłacaniu składek z tytułu ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego;
- 6) projekt współfinansowany w ramach działania nie może być realizowany z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z realizacją tego projektu.

Pomoc nie może być przyznana na realizację projektów kwalifikujących się do finansowania w ramach PROW w zakresie działania „Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej”, dotyczących:

- 1) wyposażenia gospodarstw rolnych w urządzenia do przechowywania nawozów naturalnych;
- 2) dostosowania ferm kur niosek;
- 3) dostosowania gospodarstw produkujących mleko do standardów Unii Europejskiej w zakresie zdrowia publicznego.”,

b) w części „Definicje” część dotycząca młodego rolnika otrzymuje brzmienie:

„Młody rolnik

W ramach działania 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” za młodego rolnika uznaje się osobę fizyczną, która spełnia następujące warunki:

- 1) rozpoczęła po raz pierwszy samodzielne prowadzenie gospodarstwa rolnego w ciągu ostatnich 5 lat przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu;
- 2) w chwili, gdy po raz pierwszy rozpoczęła samodzielne prowadzenie gospodarstwa rolnego, nie przekroczyła 40. roku życia.

Za termin rozpoczęcia samodzielnego prowadzenia gospodarstwa rolnego uważa się dzień, od którego dana osoba, po uzyskaniu pełnoletności, stała się posiadaczem samoistnym lub zależnym gruntów rolnych o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha użytków rolnych lub stała się podatnikiem podatku dochodowego z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej.

Na wniosek zainteresowanego za okres wyłączenia można uznać:

- 1) okres nauki w systemie dziennym w szkole ponadgimnazjalnej, z wyłączeniem zasadniczej szkoły zawodowej i trzyletniej szkoły specjalnej, lub w dotychczasowej szkole ponadpodstawowej, z wyłączeniem szkoły zasadniczej, lub okres nauki w systemie dziennym w szkole wyższej (tylko studia wyższe zawodowe, uzupełniające studia magisterskie oraz studia wyższe magisterskie);
- 2) okres odbywania służby wojskowej;
- 3) okres, w którym rolnik przekazał gospodarstwo rolne w dzierżawę na podstawie umowy z datą pewną, liczony od tej daty, albo umowy zawartej w formie aktu notarialnego, albo w dzierżawę ujawnioną w księdze wieczystej lub ewidencji gruntów, liczony od daty jej ujawnienia;
- 4) okres, w którym rolnik udzielił pełnomocnictwa do prowadzenia gospodarstwa rolnego z datą pewną, liczony od tej daty, albo w formie aktu notarialnego.

Okres wyłączenia kończy się z dniem wystąpienia z wnioskiem o płatności bezpośrednio, zawarcia umowy o kredyt preferencyjny udzielony na podstawie przepisów o utworzeniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, złożenia wniosku o przyznanie płatności w ramach PROW lub wniosku o pomoc finansową w ramach Programu SAPARD, lub wniosku o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Programu.

Uznaje się, że dana osoba rozpoczęła po raz pierwszy prowadzenie gospodarstwa rolnego nie wcześniej niż 5 lat przed dniem przyznania pomocy, jeżeli różnica między okresem, w któ-

rym osoba ta była posiadaczem gospodarstwa rolnego, a okresami wymienionymi powyżej nie przekracza okresu 5 lat w chwili przyznania pomocy.”,

c) część „Zobowiązania beneficjenta” otrzymuje brzmienie:

„Zobowiązania beneficjenta

Beneficjent nie może dokonać zmiany przeznaczenia projektu ani przeniesienia na rzecz innych osób prawa własności ani zawierać umów przenoszących posiadanie nabytych dóbr, wyremontowanych, wybudowanych lub zmodernizowanych budynków lub budowli z wykorzystaniem środków z pomocy przyznanej na podstawie umowy zawartej z ARiMR, w okresie realizacji projektu oraz przed upływem 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej w ramach projektu.

Ponadto beneficjent jest obowiązany do:

- 1) przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją projektu przez okres 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności końcowej związanej z jego realizacją;
- 2) umożliwienia dokonywania przez ARiMR lub inne uprawnione do tego podmioty kontroli dokumentów lub kontroli w miejscu realizacji projektu (wizytacji terenowej);
- 3) złożenia ankiety monitorującej.

Inne zobowiązania beneficjenta są określone w umowie o dofinansowanie projektu zawartej z ARiMR.”,

d) części „Opis systemu wdrażania” i „Schemat wdrażania” otrzymują brzmienie:

„Opis systemu wdrażania

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się w OR ARiMR właściwym ze względu na miejsce realizacji projektu, zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega w OR ARiMR ocenie formalnej, w szczególności pod względem poprawności jego wypełnienia i kompletności załączników.

W przypadku złożenia wniosku nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników, instytucja wdrażająca wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu do uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega weryfikacji pod względem zgodności z celami i zasadami działania, przez sprawdzenie:

- 1) zgodności projektu z zakresem pomocy przewidzianym w ramach działania;
- 2) spełnienia w gospodarstwie rolnym wymagań w zakresie higieny, utrzymania zwierząt i ochrony środowiska;

- 3) spełnienia przez wnioskodawcę kryterium kwalifikacji zawodowych;
- 4) spełnienia wymogu żywotności ekonomicznej gospodarstwa rolnego (wyjściowej lub docelowej) i poprawności stosownych obliczeń;
- 5) przedstawionego przez wnioskodawcę planowanego zbytu produkcji w przypadku projektów zakładających wzrost produkcji w gospodarstwie rolnym; ARiMR sprawdza również zasadność zakresu projektu oraz weryfikuje wysokość planowanych kosztów jego realizacji.

Projekty zgodne z wymaganiami określonymi dla działania 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” przyjmowane są do realizacji według kolejności złożenia wniosków poprawnie wypełnionych wraz z wymaganymi załącznikami, w ramach dostępnych środków. W przypadku gdy we wniosku dokonywano poprawek lub uzupełnień, o kolejności przyjęcia projektu do realizacji decyduje dzień dokonania ostatniej poprawki lub ostatniego uzupełnienia.

Przyjęcie projektu do realizacji następuje z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu między ARiMR i wnioskodawcą. Umowa o dofinansowanie projektu jest przesyłana wnioskodawcy, a jej podpisanie następuje w OR ARiMR.

Umowa o dofinansowanie projektu określa zobowiązanie ARiMR wobec beneficjenta do współfinansowania planowanego projektu, pod warunkiem że beneficjent zrealizuje go w określonym zakresie i terminie, udokumentuje po-

niesione koszty i dotrzyma zobowiązań wynikających z zasad udzielania pomocy.

Beneficjent może rozpocząć realizację projektu z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu. Koszty poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu między beneficjentem a instytucją wdrażającą nie będą uznane za koszty kwalifikowalne. Nie dotyczy to kosztów ogólnych, które mogą być poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu, lecz nie wcześniej niż od dnia 1 stycznia 2004 r.

Wniosek o płatność jest składany w OR ARiMR. Płatności dokonuje się po złożeniu przez beneficjenta wniosku o płatność wraz z wymaganymi załącznikami, w tym dokumentami potwierdzającymi poniesione koszty, oraz sprawdzeniu przez ARiMR zgodności realizacji projektu z umową o dofinansowanie projektu.

Płatność na rzecz beneficjenta jest dokonywana jednorazowo po zakończeniu całości realizacji projektu lub, jeżeli było to przewidziane umową — w dwóch etapach. W takim przypadku beneficjent składa dwa wnioski o płatność — po zrealizowaniu I etapu i po zrealizowaniu całości projektu. Płatność końcowa w ramach projektu może być dokonana po złożeniu przez beneficjenta sprawozdania końcowego z realizacji projektu.

Szczegółowe zasady rozpatrywania wniosków o dofinansowanie realizacji projektu i wniosków o płatność są określone w procedurach ARiMR zatwierdzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Schemat wdrażania

Dokument	Proces	Podmiot
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU W OR ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK – KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU OCENA ZGODNOŚCI Z PROGRAMEM OCENA MERYTORYCZNA	ARiMR
UMOWA O DOFINANSOWANIE PROJEKTU	ZAWARCIE UMOWY Z BENEFICJENTEM	ARiMR
REALIZACJA I ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ - DO OR ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	ARiMR
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	ARiMR
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
REALIZACJA II ETAPU PROJEKTU *)		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ SPRAWOZDANIE KOŃCOWE Z REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM KOŃCOWYM Z REALIZACJI PROJEKTU DO OR ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ I SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROJEKTU – KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ ORAZ SPRAWOZDANIA KOŃCOWEGO Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	ARiMR
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	ARiMR
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR

*) W przypadku gdy projekt jest realizowany w jednym etapie, procedura przebiega w sposób opisany jak dla II etapu.”;

2) w ust. 3.1.2. Działanie 1.2. „Ułatwianie startu młodym rolnikom”:

a) części „Beneficjenci” i „Kryteria dostępu” otrzymują brzmienie:

„Beneficjenci

W ramach działania pomoc może być przyznana osobie fizycznej — obywatelowi państwa członkowskiego Unii Europejskiej, będącej właścicielem gospodarstwa rolnego położonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub dzierżawicą gospodarstwo rolne na podstawie umowy dzierżawy zawartej z:

1) Agencją Nieruchomości Rolnych, jeżeli gospodarstwo rolne wchodzi w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, lub

2) jednostką samorządu terytorialnego, jeżeli gospodarstwo rolne stanowi własność tej jednostki.

Kryteria dostępu

Pomoc może być przyznana rolnikowi, który:

1) jest pełnoletni i w dniu zawarcia umowy o dofinansowanie projektu nie przekroczył 40. roku życia;

2) po raz pierwszy podjął prowadzenie gospodarstwa rolnego;

za osobę, która po raz pierwszy podjęła prowadzenie gospodarstwa rolnego, uważa się osobę, która:

a) po raz pierwszy stała się posiadaczem samoistnym lub zależnym gospodarstwa rolnego nie wcześniej niż 12 miesięcy przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu lub

b) była posiadaczem gospodarstwa rolnego przez okres dłuższy niż 12 miesięcy przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu, lecz w tym okresie faktycznie prowadziła gospodarstwo rolne nie dłużej niż 12 miesięcy;

Na wniosek zainteresowanego za okres wyłączenia można uznać:

a) okres przed uzyskaniem pełnoletności,

b) okres nauki w systemie dziennym w szkole ponadgimnazjalnej, z wyłączeniem zasadniczej szkoły zawodowej i trzyletniej szkoły specjalnej, lub w dotychczasowej szkole ponadpodstawowej, z wyłączeniem szkoły zasadniczej, lub okres nauki w systemie dziennym w szkole wyższej (tylko studia wyższe zawodowe, uzupełniające studia magisterskie oraz studia wyższe magisterskie),

c) okres odbywania służby wojskowej,

d) okres, w którym rolnik przekazał gospodarstwo rolne w dzierżawę na podstawie umowy z datą pewną, liczony od tej daty, albo umowy zawartej w formie aktu notarialnego albo w dzierżawę ujawnioną w księdze wieczystej lub ewidencji gruntów, liczony od daty jej ujawnienia,

e) okres, w którym rolnik udzielił pełnomocnictwa do prowadzenia gospodarstwa rolnego z datą pewną, liczony od tej daty, albo w formie aktu notarialnego.

Okres wyłączenia kończy się z dniem wystąpienia z wnioskiem o płatności bezpośrednio, zawarcia umowy o kredyt preferencyjny udzielony na podstawie przepisów o utworzeniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, złożenia wniosku o przyznanie płatności w ramach PROW lub wniosku o pomoc finansową w ramach Programu SAPARD, lub wniosku o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Programu;

za młodego rolnika uznaje się osobę, która po raz pierwszy podjęła prowadzenie gospodarstwa rolnego, jeżeli różnica między okresem, w którym dana osoba była posiadaczem gospodarstwa rolnego, a okresami wyłączeń nie przekracza okresu 12 miesięcy w dniu zawarcia umowy o dofinansowanie projektu;

3) jest ubezpieczony na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników³⁾, jako rolnik, z mocy ustawy w pełnym zakresie;

4) posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe:

a) wyższe lub średnie wykształcenie rolnicze,

b) zasadnicze zawodowe wykształcenie rolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w gospodarstwie rolnym lub tytuł kwalifikacyjny w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej i co najmniej 3-letni staż pracy w gospodarstwie rolnym,

c) wykształcenie wyższe na kierunku innym niż rolniczy i co najmniej 3-letni staż pracy w gospodarstwie rolnym albo wykształcenie wyższe na kierunku innym niż rolniczy i ukończone studia podyplomowe na kierunku związanym z rolnictwem albo wykształcenie średnie nierolnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w gospodarstwie rolnym,

d) wykształcenie podstawowe lub zasadnicze zawodowe i co najmniej 5-letni staż pracy w gospodarstwie rolnym.

Szczegółowy wykaz kierunków studiów, zawodów i specjalności oraz tytułów kwalifikacyjnych wymaganych w ramach działania jest określony w załączniku nr 2 do Uzupełnienia Programu.

Za staż pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się okres, w którym wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu społecznemu w KRUS jako domownik, oraz okres, w którym rolnik prowadził przejęte gospodarstwo rolne.

Do stażu pracy w gospodarstwie rolnym nie wlicza się okresów wyłączeń.

W przypadku gdy wnioskodawca nie spełnia wymagań w zakresie kwalifikacji zawodowych, pomoc może być przyznana pod warunkiem, że wnioskodawca uzupełni swoje wykształcenie w okresie nie dłuższym niż 5 lat od chwili podjęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Wnioskodawcy niebędący obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej, pochodzący z państw członkowskich Unii Europejskiej, mogą otrzymać pomoc w ramach działania, jeżeli posiadają kwalifikacje rolnicze wymagane przy udzielaniu pomocy rolnikom w ich państwie⁴⁾.

Premia nie może być przyznana osobie, która:

1) przejęła gospodarstwo rolne od współmałżonka lub przez okres dłuższy niż 12 miesięcy była ubezpieczona na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników jako małżonek rolnika;

2) prowadzi gospodarstwo rolne, będąc jego współwłaścicielem, chyba że gospodarstwo to pozostaje w małżeńskiej wspólności majątkowej, przy czym o premię na to gospodarstwo może się ubiegać tylko jeden ze współmałżonków;

- 3) przed podjęciem prowadzenia gospodarstwa rolnego była podatnikiem podatku dochodowego z tytułu prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej, jeżeli w dniu zawarcia umowy o dofinansowanie projektu łączny okres prowadzenia działu specjalnego produkcji rolnej i gospodarstwa rolnego przekracza 12 miesięcy.

Gospodarstwo rolne młodego rolnika powinno spełniać wymóg żywotności ekonomicznej lub wnioskodawca wykaże, że kryterium to zostanie spełnione nie później niż po 5 latach od dnia rozpoczęcia prowadzenia przez niego tego gospodarstwa.

Żywotność ekonomiczną określa się na podstawie wielkości ekonomicznej danego gospodarstwa rolnego, określonej jako suma nadwyżek bezpośrednich wszystkich działalności rolniczych prowadzonych w tym gospodarstwie. Nadwyżki bezpośrednio oblicza się na podstawie wskaźników SGM wyznaczonych dla poszczególnych rodzajów produkcji rolnej i regionów.

Sposób określenia wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego jest określony w załączniku nr 3 do Uzupelnienia Programu.

Beneficjent może także udokumentować spełnienie kryterium żywotności ekonomicznej, przedstawiając wyliczenie wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego na podstawie faktycznych danych z gospodarstwa rolnego, w przypadku gdy:

- 1) prowadzi produkcję, dla której nie określono wskaźnika SGM, lub
- 2) w wyniku agregacji danych dla danego rodzaju działalności wartość nadwyżki bezpośrednio, liczonej za pomocą wskaźników SGM, jest niższa od wartości nadwyżki bezpośrednio liczonej na podstawie faktycznych danych z gospodarstwa rolnego.

Wielkość ekonomiczna jest określana w ESU. Wartość 1 ESU odpowiada nadwyżce równoważnej 1,2 tys. euro.

Gospodarstwem rolnym żywotnym pod względem ekonomicznym jest gospodarstwo rolne o wielkości ekonomicznej wynoszącej co najmniej 4 ESU.

Wnioskodawca, wraz z wnioskiem o dofinansowanie realizacji projektu, przedstawia kalkulację aktualnej wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego. W przypadku gdy wymagana wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego nie została osiągnięta, wnioskodawca przedstawia plan określający docelowy profil i skalę produkcji nie później niż po 5 latach od dnia rozpoczęcia prowadzenia przez niego tego gospodarstwa rolnego, przy czym planowana łączna nadwyżka bezpośrednia musi osiągnąć wymagany poziom 4 ESU. Beneficjent zawiadamia ARiMR o osiągnięciu przez gospodarstwo rolne wymaganej żywotności ekonomicznej nie później niż

po 5 latach od dnia rozpoczęcia prowadzenia tego gospodarstwa.

Gruntury rolne (nieruchomości rolne) będące w posiadaniu zależnym ubiegającego się o dofinansowanie projektu mogą być uwzględnione w projekcie pod warunkiem przedłożenia pisemnej umowy, określającej że ubiegający się o dofinansowanie projektu będzie w posiadaniu tych gruntów (nieruchomości) przez okres co najmniej 5 lat od planowanej daty dokonania przez ARiMR wypłaty premii, oraz pisemnej zgody właściciela nieruchomości na realizację projektu. Jeśli nieruchomości rolne nie są dzierżawione od Agencji Nieruchomości Rolnych lub jednostki samorządu terytorialnego, umowa dzierżawy powinna mieć datę pewną albo powinna być sporządzona w formie aktu notarialnego.

W gospodarstwie rolnym młodego rolnika, stosownie do rodzaju prowadzonej produkcji, są spełnione minimalne standardy w zakresie ochrony środowiska, higieny i warunków utrzymania zwierząt w chwili, gdy rolnik ubiega się o pomoc, lub zostaną one spełnione nie później niż po 5 latach od dnia rozpoczęcia prowadzenia tego gospodarstwa.

Zestawienie aktów prawnych określających minimalne standardy w zakresie higieny, ochrony środowiska i warunków utrzymania zwierząt stanowi załącznik nr 4 do Uzupelnienia Programu.

Ubiegający się o dofinansowanie projektu nie ma zaległości podatkowych ani zaległości w opłaceniu składek z tytułu ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego.”,

- b) części „Opis systemu wdrażania” i „Schemat wdrażania” otrzymują brzmienie:

„Opis systemu wdrażania

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się w OR ARiMR właściwym ze względu na miejsce realizacji projektu, zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega w OR ARiMR ocenie formalnej, w szczególności pod względem poprawności jego wypełnienia i kompletności załączników.

W przypadku złożenia wniosku nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników, instytucja wdrażająca wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu do uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega weryfikacji pod względem zgodności z celami oraz zasadami działania, przez sprawdzenie:

- 1) spełnienia w gospodarstwie rolnym wymagań w zakresie higieny, utrzymania zwierząt i ochrony środowiska;
- 2) spełnienia przez wnioskodawcę kryterium kwalifikacji zawodowych;

3) spełnienia wymogu żywotności ekonomicznej gospodarstwa rolnego (wyjściowej lub docelowej, tj. w okresie 5 lat od dnia rozpoczęcia prowadzenia tego gospodarstwa rolnego przez beneficjenta) i poprawności obliczeń;

4) zgodności z pozostałymi kryteriami dostępu.

Projekty zgodne z wymaganiami określonymi dla działania 1.2. „Ułatwianie startu młodym rolnikom” przyjmowane są do realizacji według kolejności złożenia wniosków poprawnie wypełnionych wraz z wymaganymi załącznikami,

w ramach dostępnych środków. W przypadku gdy we wniosku dokonywano poprawek lub uzupełnień, o kolejności przyjęcia projektu do realizacji decyduje dzień dokonania ostatniej poprawki lub ostatniego uzupełnienia.

Umowa o dofinansowanie projektu określa zobowiązanie ARiMR wobec beneficjenta do wypłaty premii oraz zobowiązania beneficjenta do dotrzymania warunków określonych dla działania.

Płatność dokonywana jest przez ARiMR po zawarciu umowy o dofinansowanie projektu na rachunek bankowy wskazany przez beneficjenta.

Schemat wdrażania

Dokument	Proces	Podmiot
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU W OR ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU OCENA ZGODNOŚCI Z PROGRAMEM OCENA MERYTORYCZNA	ARiMR
UMOWA O DOFINANSOWANIE PROJEKTU	ZAWARCIE UMOWY Z BENEFICJENTEM	ARiMR
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	ARiMR
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR

3) w ust. 3.1.3. Działanie 1.3. „Szkolenia”:

a) części „Beneficjenci” i „Kryteria dostępu” otrzymują brzmienie:

„Beneficjenci

Institucje lub podmioty (publiczne lub prywatne) prowadzące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność szkoleniową — osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w zakresie działalności szkoleniowej, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, których celem jest prowadzenie działalności szkoleniowej.

Kryteria dostępu

1) wnioskodawca:

- jest instytucją lub podmiotem, prowadzącym działalność szkoleniową,
- ubiegający się o dofinansowanie projektu nie ma zaległości podatkowych ani zaległości w opłacaniu składek z tytułu ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego;

2) projekt jest zgodny z celami i zakresem działania oraz warunkami określonymi w ogłoszeniu o konkursie, dotyczącymi tematu szkoleń, ramowego zakresu programowego,

terminu, zasięgu terytorialnego oraz liczby uczestników.

Pomoc na działalność szkoleniową nie może być przyznawana na organizację zajęć edukacyjnych stanowiących element realizacji programu nauczania w szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, dotychczasowych szkołach ponadpodstawowych i w szkołach wyższych.

O pomoc w ramach działania nie mogą ubiegać się podmioty prowadzące działalność w zakresie produkcji i obrotu materiałami, środkami i urządzeniami do produkcji rolnej lub leśnej. Nie dotyczy to szkoleń z zakresu zwiększania konkurencyjności działalności leśnej.

Projekt współfinansowany w ramach działania nie może być realizowany z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z realizacją projektu.”,

b) część „Zobowiązania beneficjenta” otrzymuje brzmienie:

„Zobowiązania beneficjenta

Beneficjent jest obowiązany do:

- przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją projektu przez okres 5 lat od

dnia dokonania płatności końcowej związanej z jego realizacją;

- 2) umożliwienia dokonywania przez FAPA lub inne uprawnione podmioty kontroli dokumentów lub kontroli w miejscu realizacji projektu (wizytacji terenowej);
- 3) umożliwienia dokonania oceny szkolenia przez wszystkich jego uczestników, w formie anonimowej ankiety;
- 4) wydania uczestnikom szkolenia zaświadczeń o ukończeniu szkolenia;
- 5) złożenia ankiety monitorującej w FAPA⁵⁾.

Beneficjent nie może sprzedać lub wypożyczyć sprzętu ani pomocy dydaktycznych zakupionych w ramach działania w okresie realizacji projektu i przed upływem 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej w ramach projektu.

Inne zobowiązania beneficjenta są określone w umowie o dofinansowanie projektu, zawartej między beneficjentem a FAPA.”,

- c) części „Opis systemu wdrażania” i „Schemat wdrażania” otrzymują brzmienie:

„Opis systemu wdrażania

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako instytucja zarządzająca Programem, określa temat, ramowy zakres programowy, zasięg terytorialny, liczbę uczestników oraz ramowy termin realizacji szkolenia. Na tej podstawie FAPA ogłasza konkursy na realizację projektów szkoleniowych w ramach działania.

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się w siedzibie FAPA, zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega weryfikacji formalnej, w szczególności w zakresie zgodności wydruku z zapisem elektronicznym, poprawności wypełnienia oraz kompletności załączników.

W przypadku złożenia wniosku nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników, instytucja wdrażająca wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu o uzupełnienie wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega ocenie merytorycznej pod względem zgodności z celami i zasadami działania, przez sprawdzenie:

- 1) zgodności projektu z zakresem pomocy przewidzianym w ramach działania;
- 2) spełnienia kryteriów dostępu przez wnioskodawcę oraz zgłoszony przez niego projekt (w tym zgodności projektu z warunkami ogłoszenia o konkursie);
- 3) poprawności kalkulacji kosztów i wnioskowanej pomocy.

Projekty zweryfikowane pozytywnie będą oceniane przez GR KS według punktowych kryteriów wyboru. Na tej podstawie GR KS sporządza listy projektów. Następnie KS rekomenduje Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi projekty szkoleniowe do realizacji.

Po akceptacji projektu przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi FAPA zawiera z ubiegającym się o dofinansowanie projektu umowę o dofinansowanie projektu. Umowa o dofinansowanie projektu jest przesyłana wnioskodawcy, a jej podpisanie następuje w FAPA, w terminie określonym przez FAPA.

Umowa o dofinansowanie projektu zobowiązuje FAPA do refundacji kosztów kwalifikowalnych planowanego projektu pod warunkiem, że beneficjent zrealizuje go w określonym zakresie i terminie, udokumentuje poniesione koszty i dotrzyma zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie projektu.

Beneficjent może rozpocząć realizację projektu z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu. Koszty poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu nie będą uznane za koszty kwalifikowalne.

Pomoc będzie realizowana w formie zwrotu poniesionych przez beneficjenta kosztów kwalifikowalnych zrealizowanego projektu, do wysokości określonej w umowie o dofinansowanie projektu. Możliwe jest rozliczenie projektu w etapach, jeżeli zostało to przewidziane w umowie o dofinansowanie projektu.

Po zakończeniu realizacji projektu lub jego etapu beneficjent składa do FAPA wniosek o płatność wraz z wymaganymi załącznikami, w tym dokumentami potwierdzającymi poniesione koszty.

Po sprawdzeniu zgodności realizacji projektu z umową o dofinansowanie projektu oraz potwierdzeniu płatności przez FAPA, ARiMR dokonuje płatności na rzecz beneficjenta. Płatność po zrealizowaniu całości projektu może być dokonana po złożeniu przez beneficjenta sprawozdania końcowego z realizacji projektu.

Schemat wdrażania

DOKUMENT	PROCES	PODMIOT
OGŁOSZENIE O KONKURSIE	PUBLIKACJA OGŁOSZENIA O KONKURSIE NA REALIZACJĘ PROJEKTÓW SZKOLENIOWYCH	FAPA
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU DO FAPA	BENEFICJENT
WNIOSEK – KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU OCENA ZGODNOŚCI Z KRYTERIAMI DOSTĘPU	FAPA
KARTA OCENY	OCENA WG KRYTERIÓW PUNKTOWYCH	GR KS
LISTA RANKINGOWA PROJEKTÓW	PRZYGOTOWANIE LISTY PROJEKTÓW	GR KS
UCHWAŁA	REKOMENDOWANIE PROJEKTU DO REALIZACJI MRiRW	KS
DECYZJA	AKCEPTACJA PROJEKTU DO REALIZACJI	MINISTER ROLNICTWA I ROZWOJU WSI
UMOWA O DOFINANSOWANIE PROJEKTU	ZAWARCIE UMOWY Z BENEFICJENTEM POMOCY	FAPA
REALIZACJA ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ W FAPA	BENEFICJENT
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ – KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	FAPA
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	FAPA
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
REALIZACJA OSTATNIEGO ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ I SPRAWOZDANIE KOŃCOWE Z REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM Z REALIZACJI PROJEKTU W FAPA	BENEFICJENT
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ – KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU ORAZ SPRAWOZDANIA Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	FAPA
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	FAPA
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR

4) w ust. 3.1.4. Działanie 1.4. „Wsparcie doradztwa rolniczego”:

a) części „Opis działania” i „Maksymalne stawki dofinansowania wybranych usług doradczych” otrzymują brzmienie:

„Opis działania

W ramach działania wspierane będą projekty dotyczące świadczenia usług doradczych na rzecz rolników zainteresowanych uzyskaniem pomocy w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR), instrumentów towarzyszących WPR oraz polityki strukturalnej.

Doradztwo dotyczyć będzie zasad i trybu ubiegania się o środki finansowe w ramach:

1) WPR „Płatności bezpośrednie”;

2) następujących działań PROW:

a) „Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania”,

b) „Uzyskiwanie rent strukturalnych”,

c) „Wspieranie gospodarstw niskotowarowych”,

d) „Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt”,

e) „Zalesianie gruntów rolnych”,

f) „Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej”,

g) „Wspieranie grup producentów rolnych”;

3) następujących działań Programu:

a) 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”,

b) 1.2. „Ułatwianie startu młodym rolnikom”,

c) 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów”.

Beneficjentem jest instytucja lub podmiot świadczący usługi w zakresie doradztwa rolniczego lub leśnego. Beneficjent nie może zlecić realizacji projektu lub jego części podwykonawcy.

Beneficjentem ostatecznym działania są rolnicy i inne osoby pracujące w rolnictwie, na rzecz których świadczone będą bezpłatne usługi doradcze.

Zakres pomocy:

wsparcie obejmuje następujące rodzaje usług:

1) pomoc w przygotowywaniu wniosków o płatności bezpośrednie, wniosków o dofinansowanie realizacji projektów, wniosków o płatność, planów projektów oraz planów rozwoju gospodarstwa rolnego;

2) pomoc doradczą niezbędną w trakcie realizacji projektu;

3) organizację spotkań dla rolników w ramach doradztwa grupowego;

4) przygotowywanie ulotek doradczych.

Beneficjent realizujący ww. usługi na podstawie umowy o dofinansowanie projektu otrzymuje zwrot poniesionych kosztów w formie płatności ryczałtowych, wyliczanych na podstawie ilości zrealizowanych usług oraz stawek określonych w umowie o dofinansowanie projektu.

Maksymalne stawki dofinansowania wybranych usług doradczych

Nazwa usługi doradczej	Maksymalna stawka za usługę w zł
1) „Płatności bezpośrednie” oraz „Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania”	75
2) „Uzyskiwanie rent strukturalnych”	100
3) „Wspieranie gospodarstw niskotowarowych”	300
4) „Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt”: a) wniosek b) realizacja	700 1 000/rok
5) „Zalesianie gruntów rolnych”: a) wniosek b) realizacja	500 600/rok
6) „Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej”	400
7) „Wspieranie grup producentów rolnych”	700
8) „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”: a) wniosek o dofinansowanie realizacji projektu b) wniosek o płatność	700 300
9) „Ułatwianie startu młodym rolnikom”	300
10) „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów”: a) wniosek o dofinansowanie realizacji projektu b) wniosek o płatność	600 300
11) „Organizacja spotkania dla rolników w ramach doradztwa grupowego”	200
12) „Przygotowanie ulotek doradczych”: a) jednobarwnych b) wielokolorowych	(za arkusz drukarski) 1,20 2,00

b) części „Beneficjenci” i „Kryteria dostępu” otrzymują brzmienie:

„Beneficjenci

Instytucje lub podmioty (publiczne lub prywatne) prowadzące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność z zakresu doradztwa rolni-

czego lub leśnego — osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w zakresie doradztwa rolniczego lub leśnego, osoby prawne lub jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, których celem jest prowadzenie działalności z zakresu doradztwa rolniczego lub leśnego.

Kryteria dostępu

1) wnioskodawca:

- a) jest instytucją lub podmiotem prowadzącym działalność z zakresu doradztwa rolniczego lub leśnego,
- b) ubiegający się o dofinansowanie projektu nie ma zaległości podatkowych ani zaległości w opłacaniu składek z tytułu ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego;

2) projekt jest zgodny z celami i zakresem działania oraz warunkami określonymi w ogłoszeniu o konkursie.

O pomoc w ramach działania nie mogą ubiegać się podmioty prowadzące działalność w zakresie produkcji i obrotu materiałami, środkami i urządzeniami do produkcji rolnej lub leśnej. Nie dotyczy to usług doradczych w zakresie działania PROW „Zalesianie gruntów rolnych”.

Projekt współfinansowany w ramach działania nie może być realizowany z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z realizacją tego projektu.”,

c) część „Zobowiązania beneficjenta” otrzymuje brzmienie:

„Zobowiązania beneficjenta

Beneficjent jest obowiązany do:

- 1) przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją projektu przez okres 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej związanej z jego realizacją;
- 2) umożliwienia dokonywania przez FAPA lub inne uprawnione podmioty kontroli dokumentów lub kontroli w miejscu realizacji projektu (wizytacji terenowej);
- 3) złożenia ankiety monitorującej w FAPA⁷⁾.

Inne zobowiązania beneficjenta określone są w umowie o dofinansowanie projektu zawartej między beneficjentem a FAPA.”,

d) części „Opis systemu wdrażania” i „Schemat wdrażania” otrzymują brzmienie:

„Opis systemu wdrażania

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako instytucja zarządzająca Programem, określa rodzaj i zakres świadczonych w ramach działania usług doradczych, ich zasięg terytorialny oraz termin realizacji. Na tej podstawie FAPA ogłasza konkursy na realizację projektów świadczenia usług doradczych.

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się w siedzibie FAPA, zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega weryfikacji formalnej, w szczególności pod względem zgodności wydruku z wersją elektroniczną, poprawności wypełnienia i kompletności załączników.

W przypadku złożenia wniosku nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączni-

ków instytucja wdrażająca wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu o uzupełnienie wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega ocenie merytorycznej pod względem zgodności z celami i zasadami działania, przez sprawdzenie:

- 1) zgodności projektu z zakresem pomocy przewidzianym w ramach działania;
- 2) spełnienia kryteriów dostępu przez wnioskodawcę oraz zgłoszony przez niego projekt (w tym zgodności projektu z warunkami ogłoszenia o konkursie);
- 3) poprawności kalkulacji kosztów i wnioskowanej pomocy.

Projekty zweryfikowane pozytywnie będą oceniane przez GR KS według punktowych kryteriów wyboru. Na tej podstawie GR KS sporządza listy projektów. Następnie KS rekomenduje Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi projekty do realizacji.

Po akceptacji projektu przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi FAPA zawiera z ubiegającym się o dofinansowanie projektu umowę o dofinansowanie projektu. Umowa o dofinansowanie projektu jest przesyłana wnioskodawcy, a jej podpisanie następuje w FAPA, w terminie określonym przez FAPA.

Umowa o dofinansowanie projektu zobowiązuje FAPA do refundacji kosztów kwalifikowalnych planowanego projektu, pod warunkiem że beneficjent zrealizuje go w określonym zakresie i terminie, udokumentuje zrealizowane usługi oraz dotrzyma zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie projektu.

Beneficjent może rozpocząć realizację projektu z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu. Koszty poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu nie będą uznane za koszty kwalifikowalne.

Pomoc będzie realizowana w formie zwrotu poniesionych przez beneficjenta kosztów kwalifikowalnych zrealizowanego projektu, do wysokości określonej w umowie o dofinansowanie projektu. Możliwe jest okresowe rozliczanie realizacji projektu, jeżeli zostało to przewidziane w umowie o dofinansowanie projektu.

Po zakończeniu realizacji każdego z etapów projektu beneficjent składa do FAPA wnioski o płatność wraz z wymaganymi załącznikami, w tym dokumentami potwierdzającymi wykonane usługi.

Po sprawdzeniu zgodności realizacji projektu z umową o dofinansowanie projektu oraz potwierdzeniu płatności przez FAPA, ARiMR dokonuje płatności na rzecz beneficjenta. Płatność po zrealizowaniu całości projektu może być dokonana po złożeniu przez beneficjenta sprawozdania końcowego z realizacji projektu.

Schemat wdrażania

Dokument	Proces	Podmiot
OGŁOSZENIE O KONKURSIE	PUBLIKACJA OGŁOSZENIA O KONKURSIE NA REALIZACJĘ PROJEKTÓW DORADCZYCH	FAPA
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU W FAPA	BENEFICJENT
WNIOSEK – KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU OCENA ZGODNOŚCI Z KRYTERIAMI DOSTĘPU	FAPA
KARTA OCENY	OCENA WG KRYTERIÓW PUNKTOWYCH	GR KS
LISTA RANKINGOWA PROJEKTÓW	PRZYGOTOWANIE LISTY PROJEKTÓW	GR KS
UCHWAŁA	REKOMENDOWANIE PROJEKTU DO REALIZACJI MRiRW	KS
DECYZJA	AKCEPTACJA PROJEKTU DO REALIZACJI	MINISTER ROLNICTWA I ROZWOJU WSI
UMOWA O DOFINANSOWANIE PROJEKTU	ZAWARCIE UMOWY Z BENEFICJENTEM POMOCY	FAPA
REALIZACJA ETAPU PROJEKTU^{*)}		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ W FAPA	BENEFICJENT
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ – KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	FAPA
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	FAPA
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
REALIZACJA OSTATNIEGO ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ I SPRAWOZDANIE KOŃCOWE Z REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM Z REALIZACJI PROJEKTU W FAPA	BENEFICJENT
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ – KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU ORAZ SPRAWOZDANIA Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	FAPA
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	FAPA
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR

^{*)} W przypadku projektów świadczenia usług doradczych etap oznacza okres rozliczeniowy.”;

5) w ust. 3.1.5. Działanie 1.5. „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych”:

a) tabela otrzymuje brzmienie:

Nazwa Programu Operacyjnego	Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006”
Nazwa priorytetu	Wspieranie zmian i dostosowań w sektorze rolno-żywnościowym
Nazwa działania	Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych
Nazwa poddziałania	-
Dziedzina interwencji funduszy strukturalnych	114
Numer działania	1.5.
Czas trwania działania	2004-2006
Institucja zarządzająca Programem	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Institucja pośrednicząca	-
Institucja wdrażająca	ARiMR
Beneficjent końcowy	ARiMR
Beneficjenci (projektodawcy)	Przedsiębiorcy wpisani do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym lub ewidencji działalności gospodarczej, których przedmiotem działalności jest: przetwórstwo wybranych produktów rolnych, pakowanie jaj, usługowe zamrażanie i przechowywanie produktów rolnych lub handel hurtowy artykułami rolnymi
Ostateczni beneficjenci (osoby, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy)	Przedsiębiorcy wpisani do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym lub ewidencji działalności gospodarczej, których przedmiotem działalności jest: przetwórstwo wybranych produktów rolnych, pakowanie jaj, usługowe zamrażanie i przechowywanie produktów rolnych lub handel hurtowy artykułami rolnymi
Institucja płatnicza	Departament Instytucji Płatniczej w Ministerstwie Finansów
Rodzaj pomocy	Granty inwestycyjne
Maksymalna wysokość pomocy w procentach kwalifikujących się kosztów	do 50% wysokości kosztów kwalifikowalnych
Wsparcie finansowe ogółem dla działania	464,29 mln euro
Wsparcie finansowe UE	325,00 mln euro
Wsparcie finansowe krajowe	139,29 mln euro
Udział środków prywatnych w całości środków (%)	50%
Udział środków publicznych w całości środków (%)	50%
Udział UE w środkach publicznych (%)	70%
Udział UE w całości środków (%)	35%
Udział krajowy w środkach publicznych (%)	30%
Udział krajowy w całości środków (%)	15%
System wyboru projektów	Według kolejności zgłoszeń. Ocena pod względem formalnym będzie dokonywana w OR ARiMR, natomiast ocena ekonomiczna w Centrali ARiMR. Listy projektów z pozytywną oceną będą przekazywane do rekomendacji KS
Skład grup roboczych wybierających projekty i komitetów sterujących	KS (art. 23 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju): przedstawiciele instytucji zarządzającej, ministrów właściwych ze względu na specyfikę Programu, jednostki monitorująco-kontrolnej Sekcji Orientacji EFOiGR, ogólnopolskich organizacji jednostek samorządu terytorialnego oraz partnerów społecznych i gospodarczych

- b) części „Wysokość pomocy”, „Beneficjenci”, „Kryteria dostępu” i „Zobowiązania beneficjenta” otrzymują brzmienie:

„Wysokość pomocy

Maksymalny poziom pomocy może wynosić do 50 % łącznych kosztów kwalifikowalnych, jednak nie więcej niż 20 mln zł na jeden podmiot w okresie realizacji Programu. Ponadto wielkość przyznanej pomocy na realizację jednego projektu nie może być niższa niż 100 tys. zł.

Jeżeli przedsiębiorca prowadzi działalność w wyodrębnionych jednostkach organizacyjnych, samodzielnie sporządzających sprawozdania finansowe, wyżej wymienione limity wysokości pomocy będą dotyczyły odrębnie każdego z tych podmiotów.

Beneficjenci

Przedsiębiorcy wpisani do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym lub ewidencji działalności gospodarczej, których przedmiotem działalności jest przetwórstwo produktów rolnych (w sektorach określonych w części „Kryteria dostępu”), pakowanie jaj,

usługowe zamrażanie wraz z przechowywaniem produktów rolnych lub handel hurtowy artykułami rolno-spożywczymi.

Kryteria dostępu

- 1) pomoc dotyczy projektów związanych z przetwórstwem i marketingiem produktów rolnych objętych załącznikiem nr 1 do TWE, z wyłączeniem produktów rybnych, leśnych i produktów rolnych pochodzących z państw trzecich; w sektorze przetwórstwa owoców i warzyw oraz w sektorze produkcji pasz dla zwierząt gospodarskich i ryb dopuszcza się wsparcie zakładu, w którym przetwarzane są surowce z państw trzecich, pod warunkiem że udział tych surowców nie przekracza 30 % całości przetwarzanych produktów rolnych w ujęciu wartościowym; w tym przypadku kwota pomocy ulega obniżeniu proporcjonalnie do zadeklarowanego udziału surowców pochodzących z państw trzecich;
- 2) podmiot, którego dotyczy inwestycja, prowadzi działalność w jednym lub kilku sektorach określonych w poniższej tabeli:

Numer Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)	Sektor
15.51.Z	Przetwórstwo mleka i wyrób serów
15.11.Z	Produkcja mięs, z wyjątkiem drobiowego i króliczego
15.12.Z	Produkcja mięsa drobiowego i króliczego
15.13.A	Produkcja konserw, przetworów z mięsa, z podrobów mięsnych i krwi
15.32.Z	Produkcja soków z owoców i warzyw
15.33.A	Przetwórstwo owoców i warzyw, gdzie indziej niesklasyfikowane, z wyjątkiem działalności usługowej
15.61.Z	Wytwarzanie produktów przemiału zbóż
15.62.Z	Wytwarzanie skrobi i produktów skrobiowych – dotyczy wyłącznie podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie przetwórstwa ziemniaków na skrobię
15.71.Z	Produkcja pasz dla zwierząt gospodarskich
15.89.Z	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie produkcji jaj w proszku, żółtek świeżych lub zakonserwowanych, białek jaj
15.89.Z	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie przetwórstwa chmielu na ekstrakt i na granulaty
15.89.Z	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie produkcji drożdży piekarniczych i spożywczych
15.89.Z	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie przetwórstwa miodu
17.17.Z	Produkcja przędzy z włókien tekstylnych pozostała – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie przygotowania włókna lnianego i konopnego
63.12.C	Magazynowanie i przechowywanie towarów w pozostałych składowiskach – dotyczy podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie usługowego zamrażania wraz z przechowywaniem artykułów rolnych
51.22.Z	Sprzedaż hurtowa kwiatów i roślin
51.31.Z	Sprzedaż hurtowa owoców i warzyw
01.42.Z	Pakowanie jaj

- 3) w przypadku podmiotów nieprowadzących działalności w sektorach wymienionych w pkt 2, wsparcie będzie mogło dotyczyć wyłącznie realizacji projektów służących ochronie środowiska;
 - 4) podmiot, którego dotyczy inwestycja, powinien wykazywać żywotność ekonomiczną — być zdolnym do realizacji planowanego przedsięwzięcia oraz dalszego prowadzenia rentownej działalności na rynku w danym sektorze; ocena żywotności ekonomicznej danego zakładu będzie przeprowadzona na podstawie analizy danych ekonomicznych dotyczących dotychczasowej działalności gospodarczej podmiotu oraz przedłożonego projektu przedsięwzięcia; jeżeli przedsiębiorca nie dysponuje środkami na realizację całości planowanej inwestycji, wymagane jest przedstawienie zgody banku lub innej instytucji finansowej na udzielenie kredytu inwestycyjnego;
 - 5) w przypadku inwestycji zakładających wzrost mocy produkcyjnych warunkiem przyznania pomocy jest wykazanie możliwości zbytu planowanej produkcji; weryfikacja spełnienia tego warunku dokonywana jest przez porównanie przedstawionego przez beneficjenta planu sprzedaży z danymi zawartymi w analizie odpowiedniego sektora przetwórstwa produktów rolnych, która będzie przeprowadzana i regularnie uaktualniana przez niezależnych ekspertów;
 - 6) projekty nie mogą dotyczyć inwestycji na poziomie handlu detalicznego;
 - 7) podmiot, który zostanie objęty wsparciem, spełnia minimalne standardy sanitarne, weterynaryjne, ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt, określone w załączniku nr 5 do Uzupełnienia Programu; w przypadku zakładów przetwórstwa mleka i mięsa, które zostały objęte okresami przejściowymi na dostosowania strukturalne do wymagań sanitarnych lub weterynaryjnych i przygotowały w związku z tym indywidualne harmonogramy działań naprawczych, standardy te muszą być spełnione po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia; pomoc dla zakładów objętych okresami przejściowymi może dotyczyć wyłącznie projektów, w wyniku realizacji których zostaną spełnione odpowiednie standardy wynikające z harmonogramu;
 - 8) planowana inwestycja wiąże się z korzyściami dla producentów rolnych, co oznacza, że:
 - a) w przypadku podmiotów zajmujących się przetwórstwem produktów rolnych pomoc może zostać wypłacona, jeżeli po zakończeniu realizacji projektu i w ciągu następnych 5 lat beneficjent będzie zaopatrywał się w surowiec na podstawie umów zawieranych z producentami rolnymi na okres co najmniej 1 roku; umowy te powinny dotyczyć co najmniej 50 % przetwarzanego surowca w ujęciu wartościowym;
 - w przypadku podmiotów zajmujących się przetwórstwem wstępnie przetworzonych produktów rolnych, po zakończeniu realizacji projektu i w ciągu następnych 5 lat beneficjent jest obowiązany wykorzystywać w procesie przetwórczym, w co najmniej 50 % w ujęciu wartościowym, wstępnie przetworzone produkty rolne, nabyte na podstawie umów zawieranych na okres co najmniej 1 roku z podmiotami, które pozyskiwały surowiec do ich produkcji na podstawie umów z producentami rolnymi;
 - ze względu na specyfikę organizacji spółdzielni mleczarskich podmioty te nie są obowiązane do zawierania umów z producentami rolnymi;
 - ze względu na specyfikę organizacji pozyskiwania miodu podmioty zajmujące się przetwórstwem miodu nie są obowiązane do zawierania umów z producentami rolnymi,
 - b) w przypadku podmiotów zajmujących się pakowaniem jaj pomoc może zostać wypłacona, jeżeli po zakończeniu realizacji projektu i w ciągu następnych 5 lat beneficjent będzie zaopatrywał się w surowiec na podstawie umów zawieranych z producentami rolnymi na okres co najmniej 1 roku; umowy te powinny dotyczyć co najmniej 50 % pozyskiwanych produktów rolnych w ujęciu wartościowym,
 - c) w przypadku podmiotów zajmujących się usługowym zamrażaniem wraz z przechowywaniem produktów rolnych pomoc może zostać wypłacona, jeżeli po zakończeniu realizacji projektu i w ciągu następnych 5 lat beneficjent będzie zaopatrywał się w surowiec na podstawie umów zawartych na okres co najmniej 1 roku z producentami rolnymi lub podmiotami, które pozyskiwały surowiec na podstawie umów zawieranych z producentami rolnymi; umowy te powinny dotyczyć co najmniej 50 % mocy przechowalniczych zakładu,
 - d) w przypadku podmiotów zajmujących się handlem hurtowym produktami rolnymi pomoc może zostać wypłacona, jeżeli po zakończeniu realizacji projektu i w ciągu następnych 5 lat beneficjent będzie zaopatrywał się w produkty rolne na podstawie umów zawieranych z producentami rolnymi na okres co najmniej 1 roku; umowy te powinny dotyczyć co najmniej 50 % nabywanych produktów rolnych w ujęciu wartościowym, przeznaczonych do sprzedaży;
- 9) budowa nowego zakładu produkcyjnego może podlegać wsparciu pod warunkiem udokumentowania bazy surowcowej lub w przypadku, gdy inwestycja związana jest z przeniesieniem już istniejącego zakładu (zaprzestanie działalności w posiadanych obiektach i podjęcie produkcji w ramach nowej inwestycji), który będzie kontynuować produkcję w tej samej branży;

- 10) jeżeli zakład, w którym realizowany będzie projekt, jest przedmiotem posiadania zależnego, wnioskodawca obowiązany jest do przedstawienia pisemnej umowy potwierdzającej fakt bycia przez niego posiadaczem zależnym przez okres co najmniej 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej oraz pisemnej zgody właściciela nieruchomości na przeprowadzenie planowanego projektu;
- 11) projekt współfinansowany w ramach działania nie może być realizowany z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z realizacją tego projektu;
- 12) ubiegający się o dofinansowanie projektu nie ma zaległości podatkowych ani zaległości w opłaceniu składek z tytułu ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego.

Zobowiązania beneficjenta

Beneficjent nie może dokonać zmiany przeznaczenia inwestycji ani sprzedaży, najmu, dzierżawy lub leasingu budynków, budowli, wyposażenia, maszyn i urządzeń, wybudowanych, zmodernizowanych z wykorzystaniem środków z pomocy przyznanej na podstawie umowy o dofinansowanie projektu zawartej z ARiMR, w okresie realizacji projektu oraz przed upływem 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności końcowej związanej z realizacją projektu.

Beneficjent jest obowiązany do:

- 1) przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją projektu przez okres 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności końcowej związanej z jego realizacją;
- 2) umożliwienia dokonywania przez ARiMR lub inne upoważnione do tego podmioty kontroli dokumentów lub kontroli w miejscu realizacji projektu (wizytacji terenowej);
- 3) złożenia ankiet monitorujących w ARiMR.

Inne obowiązania beneficjenta określone są umową o dofinansowanie projektu zawartą z ARiMR.",

- c) części „System instytucjonalny”, „Opis systemu wdrażania” i „Schemat wdrażania” otrzymują brzmienie:

„System instytucjonalny:

- 1) instytucja zarządzająca — Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- 2) instytucja wdrażająca — ARiMR;
- 3) beneficjent końcowy — ARiMR;
- 4) beneficjent — przedsiębiorcy wpisani do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym lub ewidencji działalności gospodarczej, których przedmiotem działalności jest przetwórstwo wybranych produktów rolnych, pakowanie jaj, usługowe zamrażanie wraz z przechowywaniem produktów rolnych lub handel hurtowy artykułami rolno-spożywczymi;

- 5) beneficjent ostateczny — przedsiębiorcy wpisani do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym lub ewidencji działalności gospodarczej, których przedmiotem działalności jest przetwórstwo wybranych produktów rolnych, pakowanie jaj, usługowe zamrażanie wraz z przechowywaniem produktów rolnych lub handel hurtowy artykułami rolno-spożywczymi.

Opis systemu wdrażania

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się w OR ARiMR właściwym ze względu na miejsce realizacji projektu, zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega w OR ARiMR ocenie formalnej, w szczególności pod względem zgodności wydruku z wersją elektroniczną, poprawności jego wypełnienia i kompletności załączników.

W przypadku złożenia wniosku nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników instytucja wdrażająca wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu o uzupełnienie wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega weryfikacji pod względem zgodności z celami i zasadami działania przez sprawdzenie:

- 1) zgodności projektu z zakresem pomocy przewidzianym w ramach działania;
- 2) spełnienia kryteriów dostępu;
- 3) poprawności kalkulacji kosztów i wnioskowanej pomocy.

Projekty zgodne z wymaganiami określonymi dla działania 1.5. „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych” i zarekomendowane przez KS są przyjmowane do realizacji według kolejności złożenia wniosków poprawnie wypełnionych wraz z wymaganymi załącznikami, w ramach dostępnych środków. W przypadku gdy we wniosku dokonywano poprawek lub uzupełnień, o kolejności przyjęcia projektu do realizacji decyduje dzień dokonania ostatniej poprawki lub ostatniego uzupełnienia.

Listy pozytywnie ocenionych projektów przekazywane są do rekomendacji KS. W przypadku uzyskania rekomendacji, ARiMR zawiera umowę o dofinansowanie projektu z wnioskodawcą.

Umowa o dofinansowanie projektu jest przesyłana wnioskodawcy, a jej podpisanie następuje w siedzibie OR ARiMR.

Umowa o dofinansowanie projektu określa zobowiązanie ARiMR do współfinansowania planowanego projektu, pod warunkiem że beneficjent zrealizuje go w określonym zakresie i terminie, udokumentuje poniesione koszty i do-

trzyma zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie projektu.

Beneficjent może rozpocząć realizację projektu z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu. Koszty poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu między beneficjentem a instytucją wdrażającą nie są uznawane za koszty kwalifikowalne. Nie dotyczy to kosztów ogólnych, które mogą być poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu, lecz nie wcześniej niż od dnia 1 stycznia 2004 r.

Wniosek o płatność jest składany w OR ARiMR. Płatności dokonuje się po złożeniu przez beneficjenta wniosku o płatność wraz z wymaganymi załącznikami (w tym dokumentami potwierdzającymi poniesione koszty) oraz sprawdzeniu przez ARiMR zgodności realizacji projektu z umową o dofinansowanie projektu.

Płatność na rzecz beneficjenta jest dokonywana jednorazowo, po zakończeniu całości realizacji projektu, a jeżeli było to przewidziane umową — w dwóch etapach. W przypadku projektów, których planowana kwota pomocy przekracza kwotę 10 mln zł, dopuszcza się również możliwość realizacji projektu maksymalnie w czterech etapach. W przypadku realizacji projektów wieloetapowych beneficjent składa odrębne wnioski o płatność, po zrealizowaniu każdego etapu. Płatność, po zrealizowaniu całości projektu, może być dokonana po złożeniu przez beneficjenta sprawozdania końcowego z realizacji projektu.

Szczegółowe zasady rozpatrywania wniosków o dofinansowanie realizacji projektu i wniosków o płatność są określone w procedurach ARiMR, zatwierdzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Schemat wdrażania

Dokument	Proces	Podmiot
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU W OR ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU OCENA ZGODNOŚCI Z PROGRAMEM OCENA MERYTORYCZNA	ARiMR
UMOWA O DOFINANSOWANIE PROJEKTU	ZAWARCIE UMOWY O DOFINANSOWANIE PROJEKTU Z BENEFICJENTEM	ARiMR
REALIZACJA I ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ - DO ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	ARiMR
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	ARiMR
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
REALIZACJA II ETAPU PROJEKTU *)		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ I SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM Z REALIZACJI PROJEKTU DO ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ I SPRAWOZDANIE KOŃCOWE Z REALIZACJI PROJEKTU - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ ORAZ SPRAWOZDANIA KOŃCOWEGO Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	ARiMR
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	ARiMR
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR

*) W przypadku gdy projekt jest realizowany w jednym etapie, procedura przebiega w sposób opisany jak dla II etapu.”;

6) w ust. 3.2.1. Działanie 2.1. „Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych”:

a) tabela otrzymuje brzmienie:

Nazwa Programu Operacyjnego	Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006”
Nazwa priorytetu	Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich
Nazwa działania	Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych
Nazwa poddziałania	-
Dziedzina interwencji funduszy strukturalnych	125
Numer działania	2.1.
Czas trwania działania	2004 – 2006
Instytucja zarządzająca Programem	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Instytucja pośrednicząca	-
Beneficjent końcowy	ARiMR
Beneficjenci (projektodawcy)	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (PGL) - nadleśnictwa
Ostateczni beneficjenci (osoby, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy)	PGL – nadleśnictwa i właściciele lasów prywatnych
Instytucja płatnicza	Departament Instytucji Płatniczej w Ministerstwie Finansów
Rodzaj pomocy	Granty inwestycyjne
Maksymalna wysokość pomocy w procentach kwalifikujących się kosztów	100 %
Wsparcie finansowe ogółem dla działania	12,5 mln euro
Wsparcie finansowe UE	10,0 mln euro
Wsparcie finansowe krajowe	2,5 mln euro
Udział środków prywatnych w całości środków (%)	0%
Udział środków publicznych w całości środków (%)	100%
Udział UE w środkach publicznych (%)	80%
Udział UE w całości środków (%)	80%
Udział krajowy w środkach publicznych (%)	20%
Udział krajowy w całości środków (%)	20%
System wyboru projektów	Według kolejności zgłoszeń. Kwalifikacja projektów dokonywana jest przez OR ARiMR
Skład grup roboczych wybierających projekty i komitetów sterujących	Nie biorą udziału w wyborze projektów

b) w części „Opis działania” w części dotyczącej zakresu pomocy w pkt 1 po wyrazie „rozmnożeniowego” dodaje się odnośnik nr 7a w brzmieniu:

„^{7a)} Leśny materiał rozmnożeniowy powinien odpowiadać wymaganiom określonym w ustawie z dnia 7 czerwca 2001 r. o leśnym materiale rozmnożeniowym (Dz. U. Nr 73, poz. 761, z późn. zm.).”

c) części „Beneficjenci” i „Kryteria dostępu” otrzymują brzmienie:

„Beneficjenci

Nadleśnictwa Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (PGL) oraz właściciele

lasów prywatnych (właściciele, dzierżawcy lub użytkownicy wieczysti lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, z wyjątkiem jednostek samorządu terytorialnego), którzy zgłoszą należące do nich tereny leśne do objęcia działaniami w zakresie ich odnowy, w ramach kompleksowego projektu realizowanego przez dane nadleśnictwo.

Kryteria dostępu

1) pomoc może być przyznana na realizację projektów na obszarach leśnych bezpośrednio uszkodzonych w wyniku naturalnej katastrofy lub pożaru (obszary nadleśnictw wskazanych w części „Zasięg geograficzny” — grupa A) lub na obszarach leśnych nieuszkodzo-

nych, na których istnieje zwiększone zagrożenie na skutek zaistniałej naturalnej katastrofy lub pożaru (obszary nadleśnictw wskazanych w części „Zasięg geograficzny” — grupa B);

- 2) projekty zgłaszane przez nadleśnictwa nieuznane za bezpośrednio zniszczone w wyniku naturalnej katastrofy lub pożaru mogą dotyczyć jedynie działań zapobiegawczych, mających wpływ na zabezpieczenie obszarów leśnych bezpośrednio zniszczonych w wyniku katastrofy;
- 3) nadleśnictwo, w toku przygotowywania projektu, jest obowiązane do poinformowania właścicieli lasów prywatnych o planowanym projekcie i uwzględnienia w jego zakresie lasów prywatnych zgłoszonych przez ich właścicieli;
- 4) projekt współfinansowany w ramach działania nie może być realizowany z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z realizacją projektu;
- 5) realizowane projekty powinny uwzględniać zasady zabezpieczeń przeciwpożarowych w powiązaniu z kategorią zagrożenia pożarowego obszaru leśnego, którego dotyczy projekt;
- 6) ubiegający się o dofinansowanie projektu nie ma zaległości podatkowych ani zaległości w opłacaniu składek z tytułu ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego.

Kategorie zagrożenia pożarowego obszarów leśnych są określone w załączniku nr 6 do Uzupełnienia Programu.”,

- d) część „Zasięg geograficzny” otrzymuje brzmienie:

„Zasięg geograficzny

Realizacja działania w zakresie odbudowy zniszczonego potencjału leśnego oraz wprowadzania odpowiednich instrumentów zapobiegawczych obejmuje obszary leśne uszkodzone w wyniku:

- 1) huraganu w dniu 4 lipca 2002 r. na obszarze Nadleśnictw:
 - a) Borki, Drygały, Czerwony Dwór, Giżycko, Nowogród, Pisz, Ostrołęka, Myszyniec, Rudka (grupa A),
 - b) Maskulińskie, Gołdap, Olecko, Spychowo, Strzałowo i Mrągowo — obręb Mrągowo — w częściach sąsiadujących z obszarami zniszczonymi przez katastrofę i funkcjonalnie z nimi powiązanych (grupa B);
- 2) powodzi w lipcu 2004 r. na obszarze Nadleśnictw: Stuposiany, Rymanów, Wetlina, Kraszczyn, Brzegi Dolne, Kańczuga, Bircza, Baliogród, Brzozów (grupa A);
- 3) huraganów w latach 2003—2004 na obszarze Nadleśnictw:
 - a) Krzeszowice, Myślenice, Nowy Targ, Ujsoły, Węgierska Górka, Wisła, Jeleśnia, Ko-

biór, Zawadzkie, Chrzanów, Lubliniec, Koszęcin, Gubin, Brzózka i Nowa Sól (grupa A),

b) Bielsko, Ustroń, Rudy Raciborskie, Rybnik, Brynek i Katowice (grupa B).”,

- e) części „System instytucjonalny”, „Opis systemu wdrażania” i „Schemat wdrażania” otrzymują brzmienie:

„System instytucjonalny

- 1) instytucja zarządzająca — Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- 2) instytucja wdrażająca — ARiMR;
- 3) beneficjent końcowy — ARiMR;
- 4) beneficjenci — Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (PGL);
- 5) beneficjenci ostateczni — nadleśnictwa i właściciele lasów prywatnych.

Opis systemu wdrażania

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się w OR ARiMR właściwym ze względu na miejsce realizacji projektu, zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega w OR ARiMR ocenie formalnej, w szczególności pod względem zgodności wydruku z zapisem elektronicznym, poprawności jego wypełnienia i kompletności załączników.

W przypadku stwierdzenia niezgodności wydruku z zapisem elektronicznym wniosek odrzuca się.

W przypadku złożenia wniosku nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników instytucja wdrażająca wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu o uzupełnienie wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega weryfikacji pod względem zgodności z celami i zasadami działania, przez sprawdzenie:

- 1) zgodności projektu z zakresem pomocy przewidzianym w ramach działania;
- 2) zgodności z kryteriami dostępu do pomocy;
- 3) poprawności kalkulacji kosztów i wnioskowanej pomocy.

Projekty zgodne z wymaganiami określonymi dla działania 2.1. „Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych” przyjmowane są do realizacji według kolejności złożenia wniosków poprawnie wypełnionych wraz z wymaganymi załącznikami, w ramach dostępnych środków. W przypadku gdy we wniosku dokonano poprawek lub uzupełnień, o kolejności przyjęcia projektu do realizacji decyduje dzień dokonania ostatniej poprawki lub ostatniego uzupełnienia.

Przyjęcie projektu do realizacji następuje z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu między ARiMR i wnioskodawcą. Umowa o dofinansowanie projektu jest przesyłana wnioskodawcy, a jej podpisanie następuje w OR ARiMR.

Umowa o dofinansowanie projektu zobowiązuje ARiMR do współfinansowania planowanego projektu, pod warunkiem że beneficjent zrealizuje go w określonym zakresie i terminie, udokumentuje poniesione koszty i dotrzyma zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie projektu.

Beneficjent dokonuje wyboru dostawców towarów i usług w ramach projektu zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych. Po zakończeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego beneficjent jest obowiązany przedstawić informację dotyczącą kosztów projektu wynikających z tego postępowania. W przypadku gdy beneficjent wybrał wykonawców po zawarciu umowy z ARiMR, a koszt projektu wynikający z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego jest niższy od planowanego, dokonywana jest zmiana umowy o dofinansowanie projektu w zakresie wysokości dofinansowania.

Beneficjent może rozpocząć realizację projektu z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu. Koszty poniesione przed dniem zawar-

cia umowy o dofinansowanie projektu między beneficjentem a instytucją wdrażającą nie będą uznane za koszty kwalifikowalne. Zasada ta nie dotyczy kosztów ogólnych, które mogą być poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu, lecz nie wcześniej niż od dnia 1 stycznia 2004 r.

Wniosek o płatność jest składany w OR ARiMR. Płatności dokonuje się po złożeniu przez beneficjenta wniosku o płatność wraz z wymaganymi załącznikami (w tym dokumentami potwierdzającymi poniesione koszty) oraz sprawdzeniu przez ARiMR zgodności realizacji projektu z umową o dofinansowanie projektu.

Płatność na rzecz beneficjenta jest dokonywana jednorazowo po zakończeniu całości realizacji projektu lub jeżeli było to przewidziane w umowie — w dwóch etapach. W takim przypadku beneficjent składa dwa wnioski o płatność — po zrealizowaniu I etapu i po zrealizowaniu całości projektu. Płatność po zrealizowaniu całości projektu może być dokonana po złożeniu przez beneficjenta sprawozdania końcowego z realizacji projektu.

Szczegółowe zasady rozpatrywania wniosków o dofinansowanie realizacji projektu i wniosków o płatność są określone w procedurach ARiMR, zatwierdzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Schemat wdrażania

Dokument	Proces	Podmiot
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU W ODDZIALE REGIONALNYM ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU OCENA ZGODNOŚCI Z PROGRAMEM OCENA MERYTORYCZNA	ARiMR
UMOWA O DOFINANSOWANIE PROJEKTU	ZAWARCIE UMOWY O DOFINANSOWANIE PROJEKTU Z BENEFICJENTEM	ARiMR
REALIZACJA I ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ - DO ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	ARiMR
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	ARiMR
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
REALIZACJA II ETAPU PROJEKTU *)		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ I SPRAWOZDANIE KOŃCOWE Z REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM KOŃCOWYM Z REALIZACJI PROJEKTU DO ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU O PŁATNOŚĆ WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ ORAZ SPRAWOZDANIA KOŃCOWEGO Z REALIZACJI PROJEKTU Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	ARiMR
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	ARiMR
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR

*) W przypadku gdy projekt jest realizowany w jednym etapie, procedura przebiega w sposób opisany jak dla II etapu.”;

7) w ust. 3.2.2. Działanie 2.2. „Scalanie gruntów”:

a) tabela otrzymuje brzmienie:

Nazwa Programu Operacyjnego	Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006”
Nazwa priorytetu	Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich
Nazwa działania	Scalanie gruntów
Nazwa poddziałania	-
Dziedzina interwencji funduszy strukturalnych	1302
Numer działania	2.2.
Czas trwania działania	2004 - 2006
Instytucja zarządzająca Programem	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Instytucja pośrednicząca	-
Instytucja wdrażająca	Samorząd województwa
Beneficjent końcowy	ARiMR
Beneficjenci (projektodawcy)	Starosta powiatu
Beneficjenci ostateczni (osoby, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy)	Rolnicy – uczestnicy scalenia
Instytucja płatnicza	Departament Instytucji Płatniczej w Ministerstwie Finansów
Rodzaj pomocy	Granty inwestycyjne
Maksymalna wysokość pomocy w procentach kwalifikujących się kosztów	100%
Wsparcie finansowe ogółem dla działania	21,25 mln euro
Wsparcie finansowe UE	17,00 mln euro
Wsparcie finansowe krajowe	4,25 mln euro
Udział środków prywatnych w całości środków (%)	0%
Udział środków publicznych w całości środków (%)	100%
Udział UE w środkach publicznych (%)	80%
Udział UE w całości środków (%)	80%
Udział krajowy w środkach publicznych (%)	20%
Udział krajowy w całości środków (%)	20%
System wyboru projektów	Wnioski spełniające warunki udziału w Programie w formie listy rankingowej projektów, zostają przekazane do RKS, który ją akceptuje i rekomenduje zarządowi województwa. Zarząd województwa dokonuje wyboru obiektów i zawiera umowy ze starostami na realizację wybranych projektów scalenia oraz na sfinansowanie zagospodarowania poscaleniowego
Skład grup roboczych wybierających projekty i komitetów sterujących	RKS (art. 23 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju): przedstawiciele władz samorządowych wszystkich szczebli, administracji rządowej, instytucji zarządzających oraz partnerów społeczno-gospodarczych

b) część „Zobowiązania beneficjenta” otrzymuje brzmienie:

„Zobowiązania beneficjenta

Beneficjent nie może przeznaczyć przyznanych środków na działania inwestycyjne niewykazywane w projektach scaleniowych. Inne zobowiązania beneficjenta określone będą w umowie o dofinansowanie projektu, zawieranej z instytucją wdrażającą.

Beneficjent jest obowiązany do:

- 1) przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją projektu przez okres 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności końcowej związanej z jego realizacją;
- 2) umożliwienia dokonywania przez ARiMR oraz właściwy miejscowo samorząd województwa lub inne upoważnione do tego podmioty kontroli dokumentów lub kontroli w miejscu re-

alizacji projektu (wizytacji terenowej) w trakcie realizacji projektu oraz przez okres 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej;

3) złożenia ankiety monitorującej.”,

c) części „System instytucjonalny”, „Opis systemu wdrażania” i „Schemat wdrażania” otrzymują brzmienie:

„System instytucjonalny:

- 1) instytucja zarządzająca — Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- 2) instytucja wdrażająca — samorządy województw;
- 3) beneficjent końcowy — ARiMR;
- 4) beneficjenci — starostowie powiatów;
- 5) beneficjenci ostateczni — rolnicy — uczestnicy scalenia.

Opis systemu wdrażania

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się w urzędzie marszałkowskim albo wojewódzkiej samorządowej jednostce organizacyjnej, zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wyznaczona komórka organizacyjna w urzędzie marszałkowskim albo w wojewódzkiej samorządowej jednostce organizacyjnej poddaje wniosek o dofinansowanie realizacji projektu weryfikacji formalnej, w szczególności w zakresie terminowości, poprawności jego wypełnienia i kompletności załączników.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega weryfikacji pod względem zgodności z celami i zasadami Programu przez sprawdzenie:

- 1) zgodności projektu z celami oraz z zakresem pomocy przewidzianym w ramach działania;
- 2) poprawności kalkulacji kosztów i wnioskowanej pomocy.

W przypadku złożenia wniosku nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników instytucja wdrażająca albo wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu o uzupełnienie wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Zatwierdzenie projektów do realizacji następuje w formie uchwały zarządu województwa. Zatwierdzenie jest poprzedzone sporządzeniem listy projektów wraz z oceną punktową i przekazaniem ich do akceptacji RKS.

Przyjęcie projektu do realizacji następuje z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu. Umowa o dofinansowanie projektu zawierana jest między samorządem województwa a wnioskodawcą, a jej podpisanie następuje w siedzibie urzędu marszałkowskiego albo wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej.

Po zawarciu umowy o dofinansowanie projektu beneficjent (starosta powiatu) kontynuuje po-

stępowanie scaleniowe. Prace scaleniowe prowadzi się zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów, z tym że wyboru dostawców i usług w ramach zagospodarowania poscaleniowego dokonuje starosta zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych. Po zakończeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego beneficjent ma obowiązek przedstawić informację dotyczącą kosztów projektu wynikających z tego postępowania. W przypadku gdy koszt projektu wynikający z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego jest niższy od planowanego, dokonywana jest zmiana umowy o dofinansowanie projektu w zakresie wysokości dofinansowania.

Beneficjent może rozpocząć realizację projektu z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu. Koszty poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu między beneficjentem a samorządem województwa nie będą uznane za koszty kwalifikowalne. Nie dotyczy to kosztów ogólnych, które mogą być poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu, lecz nie wcześniej niż od dnia 1 stycznia 2004 r.

Beneficjent składa wnioski o płatność do urzędu marszałkowskiego albo wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej po realizacji całości projektu lub poszczególnych jego etapów, ustalanych w umowie o dofinansowanie projektu indywidualnie dla poszczególnych obszarów scalenia. Wraz z wnioskiem o płatność składa się wymagane załączniki, w szczególności dowody dokonanych płatności. Wyznaczona komórka organizacyjna w urzędzie marszałkowskim albo w wojewódzkiej samorządowej jednostce organizacyjnej dokonuje oceny kompletności i prawidłowości przedłożonego wniosku o płatność oraz zgodności realizacji projektu z umową o dofinansowanie projektu.

Płatności na rzecz beneficjenta, zleconych przez samorząd województwa, dokonuje ARiMR. O dokonaniu płatności ARiMR informuje urząd marszałkowski albo wojewódzką samorządową jednostkę organizacyjną.

Płatność na rzecz beneficjenta jest dokonywana po zakończeniu całości albo poszczególnych etapów realizacji projektu, ustalanych w umowie o dofinansowanie projektu indywidualnie dla poszczególnych obszarów scalenia.

Umowa o dofinansowanie projektu zobowiązuje ARiMR do współfinansowania planowanego projektu, pod warunkiem że beneficjent zrealizuje go w określonym zakresie i terminie, udokumentuje poniesione koszty i dotrzyma zobowiązań wynikających z zasad udzielania pomocy.

Po zakończeniu realizacji projektu, wraz z wnioskiem o płatność końcową, beneficjent jest obowiązany do złożenia sprawozdania końcowego z realizacji projektu, zawierającego podsumowanie całości projektu.

Schemat wdrażania

Dokument	Proces	Podmiot
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU DO URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO LUB WOJEWÓDZKIEJ SAMORZĄDOWEJ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNEJ	STAROSTA POWIATU
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU OCENA ZGODNOŚCI Z PROGRAMEM	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
LISTA PROJEKTÓW	OCENA WG KRYTERIÓW PUNKTOWYCH ZESTAWIENIE PROJEKTÓW SPEŁNIAJĄCYCH WARUNKI UDZIAŁU W PROGRAMIE	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
LISTA RANKINGOWA PROJEKTÓW	PRZYGOTOWANIE PROPOZYCJI LIST WRAZ Z OPINIĄ PRZEKAZANIE LIST DO RKS	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
LISTA RANKINGOWA PROJEKTÓW	AKCEPTACJA LISTY PROJEKTÓW	RKS
LISTA PROJEKTÓW DO REALIZACJI	ZATWIERDZENIE PROJEKTÓW DO REALIZACJI	ZARZĄD WOJEWÓDZTWA
UMOWA O DOFINANSOWANIE PROJEKTU	ZAWARCIE UMOWY O DOFINANSOWANIE PROJEKTU	SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
REALIZACJA ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ PO ZAKOŃCZENIU ETAPU ZGODNIE Z UMOWĄ	STAROSTA POWIATU
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ Z UMOWĄ	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
POTWIERDZENIE REALIZACJI ETAPU PROJEKTU	PRZESŁANIE POTWIERDZENIA REALIZACJI ETAPU PROJEKTU DO OR ARiMR	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
REALIZACJA OSTATNIEGO ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM KOŃCOWYM Z REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE SPRAWOZDANIA KOŃCOWEGO Z REALIZACJI PROJEKTU PO JEGO ZAKOŃCZENIU I WNIOSKU O PŁATNOŚĆ	STAROSTA POWIATU
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM KOŃCOWYM Z REALIZACJI PROJEKTU - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU OCENA I ZATWIERDZENIE SPRAWOZDANIA KOŃCOWEGO WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ Z UMOWĄ	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA

POTWIERDZENIE REALIZACJI ETAPU PROJEKTU	PRZESŁANIE POTWIERDZENIA REALIZACJI ETAPU PROJEKTU DO OR ARiMR	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR

8) w ust. 3.2.3. Działanie 2.3. „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”:

a) tabela otrzymuje brzmienie:

Nazwa Programu Operacyjnego	Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006”
Nazwa priorytetu	Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich
Nazwa działania	Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego
Nazwa poddziałania	-
Dziedzina interwencji funduszy strukturalnych	1306
Numer działania	2.3.
Czas trwania działania	2004-2006
Instytucja zarządzająca Programem	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Instytucja pośrednicząca	-
Instytucja wdrażająca	Samorząd województwa
Beneficjent końcowy	ARiMR
Beneficjenci (projektodawcy)	Gminy lub instytucje kultury, dla których organizatorami są jednostki samorządu terytorialnego
Ostateczni beneficjenci (osoby, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy)	Mieszkańcy miejscowości należących do gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich
Instytucja płatnicza	Departament Instytucji Płatniczej w Ministerstwie Finansów
Rodzaj pomocy	Granty inwestycyjne
Maksymalna wysokość pomocy w procentach kwalifikujących się kosztów	80%
Wsparcie finansowe ogółem dla działania	112,5 mln euro
Wsparcie finansowe UE	90,0 mln euro
Wsparcie finansowe krajowe	22,5 mln euro
Udział środków prywatnych w całości środków (%)	0%
Udział środków publicznych w całości środków (%)	100%
Udział UE w środkach publicznych (%)	80%
Udział UE w całości środków (%)	80%
Udział krajowy w środkach publicznych (%)	20%
Udział krajowy w całości środków (%)	20%
System wyboru projektów	Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu składany jest przez gminy i instytucje kultury do urzędów marszałkowskich lub wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych
Skład grup roboczych wybierających projekty i komitetów sterujących	RKS (art. 23 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju): przedstawiciele władz samorządowych wszystkich szczebli, administracji rządowej, instytucji zarządzających oraz partnerów społecznych i gospodarczych

b) część „Wysokość pomocy” otrzymuje brzmienie:

„Wysokość pomocy

Poziom pomocy wynosi do 80 % kosztów kwalifikowalnych, z tym że dla jednej miejscowości — nie więcej niż 450 tys. zł. Jeżeli w jednej miejscowości beneficjentami są gmina i instytucja kultury, poziom pomocy dla każdego z tych beneficjentów nie może przekroczyć w okresie realizacji Programu 450 tys. zł.

W przypadku gdy projekt obejmuje dwie lub więcej miejscowości, wysokość pomocy dla projektu nie może być wyższa niż 450 tys. zł.”,

c) części „Kryteria dostępu”, „Kryteria wyboru projektów” i „Zobowiązania beneficjenta” otrzymują brzmienie:

„Kryteria dostępu

Finansowaniu podlegają projekty realizowane w miejscowościach liczących nie więcej niż 5 tys. mieszkańców, należących do gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich.

Zadania inwestycyjne wchodzące w zakres projektu mogą być przyjęte do realizacji pod warunkiem, że są zgodne z przyjętą przez gminę strategią rozwoju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Projekty składane przez instytucje kultury, dla których organizatorem są jednostki samorządu terytorialnego, powinny być zaakceptowane przez tę jednostkę. Wymagane jest przedstawienie promesy ministra właściwego do spraw kultury na współfinansowanie projektu. Wymóg ten nie dotyczy projektów składanych przez gminy wiejskie lub miejsko-wiejskie.

Szczegółowe zasady przyznawania promesy na współfinansowanie projektu gminom i instytucjom kultury przez ministra właściwego do spraw kultury są określone w Programie Operacyjnym „Promesa Ministra Kultury”.

Współfinansowaniu podlegają projekty, które realizowane będą na terenach lub w obiektach należących do Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego.

W przypadku gdy projekt dotyczy obiektu nienależącego do beneficjenta lub jest realizowany na terenie niebędącym jego własnością, konieczne jest przedstawienie pisemnej zgody właściciela na realizację takiego projektu i do utrzymania obiektu zgodnie z co najmniej jednym celem określonym w projekcie przez okres co najmniej 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności końcowej.

W ramach działania 2.3. „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego” wyłączone ze współfinansowania są projekty o charakterze komercyjnym.

Projekt współfinansowany w ramach działania nie może być realizowany z udziałem innych

środków publicznych przyznanych beneficjentowi w związku z realizacją tego projektu. Nie dotyczy to współfinansowania z krajowych środków publicznych będących w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury.

Kryteria wyboru projektów

Wyboru projektów do realizacji dokonuje się na podstawie poniższych kryteriów punktowych:

- 1) dochód podatkowy gminy, w której planowane jest przedsięwzięcie, w przeliczeniu na 1 mieszkańca (obliczany zgodnie z przepisami o dochodach jednostek samorządu terytorialnego) kształtuje się na poziomie:

a) nie więcej niż 75 % średniej krajowej	2 punkty
b) powyżej 75 % średniej krajowej i nie więcej niż 100 % średniej krajowej	1 punkt
c) powyżej średniej krajowej	0 punktów
 - 2) bezrobocie na obszarze, na którym planowane jest przedsięwzięcie:

a) gmina zagrożona szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym ⁸⁾	1 punkt
b) bezrobocie w powiecie, w którym planowane jest przedsięwzięcie, jest wyższe od średniej w województwie ⁹⁾	1 punkt
 - 3) atrakcyjność turystyczna gminy:

jeżeli spełnione jest co najmniej jedno z następujących kryteriów:

— kryterium atrakcyjności przyrodniczej	1 punkt
punkt jest przyznawany, jeżeli na obszarze gminy znajdują się formy ochrony przyrody określone w art. 6 ust. 1 pkt 1—5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.)	
— kryterium atrakcyjności kulturowej	1 punkt
na terenie gminy znajdują się co najmniej 3 obiekty wpisane do rejestru lub ewidencji zabytków prowadzonych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków ¹⁰⁾	
 - 4) kryterium regionalne¹¹⁾ 1 punkt
- Do realizacji mogą być przyjęte projekty, które uzyskały co najmniej 3 punkty.
- O kolejności projektów na liście decydują:
- 1) liczba uzyskanych punktów;
 - 2) w przypadku projektów z taką samą liczbą punktów — niższa wartość dochodu podatkowego gminy przypadająca na 1 mieszkańca;
 - 3) w przypadku wniosków o tej samej liczbie punktów i identycznej wartości dochodu podatkowego gminy przypadającego na 1 mieszkańca — kolejność zarejestrowania poprawnie wypełnionego wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.

Zobowiązania beneficjenta

Beneficjent nie może dokonać zmiany przeznaczenia inwestycji, przeniesienia na rzecz innych osób prawa własności ani nie może zawierać umów przenoszących posiadanie budynków, budowli, wyposażenia — odpowiednio nabytych, wybudowanych, zmodernizowanych z wykorzystaniem środków z pomocy przyznanej na podstawie umowy o dofinansowanie projektu, zawartej z samorządem województwa, w okresie realizacji projektu oraz przed upływem 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności końcowej.

Beneficjent jest obowiązany do:

- 1) przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją projektu przez okres 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności końcowej związanej z jego realizacją;
- 2) umożliwienia dokonywania przez ARiMR oraz właściwy samorząd województwa lub inne uprawnione do tego podmioty kontroli dokumentów lub kontroli w miejscu realizacji projektu (wizytacji terenowej) w trakcie realizacji projektu oraz przez okres 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej.

Inne zobowiązania beneficjenta określone są umową o dofinansowanie projektu, zawartą z samorządem województwa.”,

- d) części „System instytucjonalny”, „Opis systemu wdrażania” i „Schemat wdrażania” otrzymują brzmienie:

„System instytucjonalny

- 1) instytucja zarządzająca — Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- 2) instytucja wdrażająca — samorządy województw;
- 3) beneficjent końcowy — ARiMR;
- 4) beneficjenci — gminy i instytucje kultury, dla których organizatorem są jednostki samorządu terytorialnego;
- 5) beneficjenci ostateczni — mieszkańcy miejscowości należących do gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich.

Opis systemu wdrażania

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się w urzędzie marszałkowskim albo w wojewódzkiej samorządowej jednostce organizacyjnej, właściwych ze względu na miejsce realizacji projektu, zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wyznaczona komórka organizacyjna w urzędzie marszałkowskim albo w wojewódzkiej samorządowej jednostce organizacyjnej poddaje wniosek o dofinansowanie realizacji projektu weryfikacji formalnej, w szczególności w zakresie terminowości, poprawności jego wypełnienia i kompletności załączników.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega ocenie merytorycznej. W szczególności sprawdzeniu podlegają następujące elementy:

- 1) weryfikacja zgodności wniosku o dofinansowanie realizacji projektu z warunkami uzyskania pomocy;
- 2) ocena według kryteriów wyboru;
- 3) ocena ekonomiczno-techniczna.

Beneficjent może zostać wezwany do uzupełnienia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu w terminie określonym przez instytucję wdrażającą albo wojewódzką samorządową jednostkę organizacyjną.

W przypadku złożenia wniosku nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników instytucja wdrażająca albo wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu do uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Projekty poprawne pod względem formalnym i spełniające warunki określone dla działania zostają poddane ocenie zgodnie z opisanymi wyżej kryteriami wyboru i uszeregowane według liczby uzyskanych punktów, a następnie są przekazywane do RKS. RKS może przyznać poszczególnym projektom dodatkowy punkt za spełnienie kryterium regionalnego, uwzględniającego specyfikę województwa. Listę projektów, uszeregowanych według liczby zdobytych punktów, RKS rekomenduje zarządowi województwa.

Przyjęcie projektu do realizacji następuje z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu między samorządem województwa a wnioskodawcą. Umowa o dofinansowanie projektu jest przesyłana wnioskodawcy, a jej podpisanie następuje w siedzibie urzędu marszałkowskiego albo wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej.

Umowa o dofinansowanie projektu zawiera zobowiązanie do objęcia projektu współfinansowaniem w ramach Programu pod warunkiem, że beneficjent zrealizuje go w określonym zakresie i terminie, udokumentuje poniesione koszty i dotrzyma zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie projektu.

Po zawarciu umowy o dofinansowanie projektu beneficjent dokonuje wyboru dostawców towarów i usług w ramach projektu zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych. Po zakończeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego beneficjent ma obowiązek przedstawić informację dotyczącą kosztów projektu wynikających z tego postępowania. W przypadku gdy koszt projektu wynikający z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego jest niższy od planowanego, dokonywana jest zmiana umowy o dofinansowanie projektu w zakresie wysokości dofinansowania.

Beneficjent może rozpocząć realizację projektu z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu. Koszty poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu nie będą uznane za koszty kwalifikowalne. Nie dotyczy to kosztów planowania wstępnego, które mogą być poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu, lecz nie wcześniej niż od dnia 1 stycznia 2004 r.

Beneficjent składa wnioski o płatność do urzędu marszałkowskiego albo wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej po realizacji całości projektu lub jego etapu. Wraz z wnioskiem o płatność składa się wymagane załączniki, w szczególności dowody dokonanych płatności. Wyznaczona komórka organizacyjna w urzędzie marszałkowskim albo w wojewódzkiej sa-

morządowej jednostce organizacyjnej dokonuje oceny kompletności i prawidłowości złożonego wniosku o płatność oraz zgodności realizacji projektu z umową o dofinansowanie projektu. Płatności na rzecz beneficjenta, zleconych przez samorząd województwa, dokonuje ARiMR. O dokonaniu płatności ARiMR informuje urząd marszałkowski albo wojewódzką samorządową jednostkę organizacyjną.

Po zakończeniu realizacji projektu, wraz z wnioskiem o płatność końcową, beneficjent jest obowiązany do złożenia sprawozdania końcowego z realizacji projektu, zawierającego podsumowanie całości projektu, zestawienie wykonanych zadań i umożliwiającego sprawdzenie zgodności projektu z warunkami określonymi w umowie o dofinansowanie projektu.

Schemat wdrażania

Dokument	Proces	Podmiot
REALIZACJA DZIAŁANIA		
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU Z ZAŁĄCZNIKAMI	ZŁOŻENIE WNIOSKU DO URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO LUB WOJEWÓDZKIEJ SAMORZĄDOWEJ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNEJ	GMINA LUB INSTYTUCJA KULTURY
WNIOSEK - KARTA WERYFIKACJI 1	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
WNIOSEK - KARTA WERYFIKACJI 2	OCENA ZGODNOŚCI Z PROGRAMEM	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
LISTA PROJEKTÓW	OCENA WEDŁUG KRYTERIÓW PUNKTOWYCH	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
LISTA PROJEKTÓW	ZESTAWIENIE PROJEKTÓW DLA RKS	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
LISTA RANKINGOWA PROJEKTÓW	OCENA SPEŁNIENIA PRZEZ PROJEKTY KRYTERIUM REGIONALNEGO REKOMENDACJA LISTY PROJEKTÓW	RKS
LISTA PROJEKTÓW DO REALIZACJI	ZATWIERDZENIE LISTY PROJEKTÓW DO REALIZACJI	ZARZĄD WOJEWÓDZTWA
UMOWA O DOFINANSOWANIE PROJEKTU	ZAWARCIE UMOWY O DOFINANSOWANIE PROJEKTU	SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
REALIZACJA ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ - PO ZAKOŃCZENIU ETAPU	GMINA LUB INSTYTUCJA KULTURY
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ – KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA FORMALNA I MERYTORYCZNA WNIOSKU O PŁATNOŚĆ	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
REALIZACJA OSTATNIEGO ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ - SPRAWOZDANIE KOŃCOWE Z REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM KOŃCOWYM Z REALIZACJI PROJEKTU	GMINA LUB INSTYTUCJA KULTURY
KARTA WERYFIKACJI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ	WERYFIKACJA FORMALNA I MERYTORYCZNA WNIOSKU O PŁATNOŚĆ	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR

9) w ust. 3.2.4. Działanie 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów”:

a) części „Beneficjenci”, „Kryteria dostępu” i „Zobowiązania beneficjenta” otrzymują brzmienie:

„Beneficjenci

Osoby fizyczne — obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej: rolnicy oraz domownicy.

Przez „rolnika” rozumie się osobę fizyczną, która spełnia następujące warunki:

- 1) prowadzi na własny rachunek działalność rolniczą jako posiadacz (samoistny albo zależny) gospodarstwa rolnego położonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) opłaca podatek rolny.

Przez „domownika” rozumie się osobę bliską rolnikowi, która spełnia następujące warunki:

- 1) ukończyła 18 lat;
- 2) pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie tego gospodarstwa;
- 3) stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Pomoc może być przyznana domownikowi, który jest objęty ubezpieczeniem w pełnym zakresie na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z tytułu ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno-rentowego.

Pomoc nie może być przyznana osobie fizycznej, która ma ustalone prawo do emerytury lub:

- 1) renty stałej albo renty stałej rolniczej;
- 2) wojskowej renty inwalidzkiej orzeczonej w związku z całkowitą niezdolnością do pracy (I grupa);
- 3) renty inwalidzkiej z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin;
- 4) renty inwalidzkiej przyznanej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, orzeczonej w związku z całkowitą niezdolnością do pracy (I grupa).

Osoby prawne — podmioty wpisane do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym, których celem, zgodnie z wpisem do tego rejestru, jest prowadzenie działalności rolniczej i które prowadzą taką działalność z wykorzystaniem gospodarstwa rolnego, położonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, będącego własnością tych podmiotów.

Kryteria dostępu

Pomoc w ramach działania może być przyznana, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- 1) projekt uzyskał co najmniej 2 punkty, w wyniku oceny wniosku o dofinansowanie realizacji projektu, przeprowadzonej zgodnie z poniższymi kryteriami:

1) bezrobocie na terenie, na którym znajduje się gospodarstwo rolne beneficjenta (maksymalnie 2 punkty):	
a) gmina zagrożona szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym ¹³⁾	1 punkt
b) bezrobocie w powiecie, w którym znajduje się gospodarstwo rolne beneficjenta, jest wyższe od średniej w województwie ¹⁴⁾	1 punkt
2) dochód podatkowy gminy, w której znajduje się gospodarstwo rolne beneficjenta, w przeliczeniu na 1 mieszkańca (obliczany zgodnie z przepisami o dochodach jednostek samorządu terytorialnego) kształtuje się na poziomie:	
a) nie więcej niż 75% średniej krajowej	2 punkty
b) powyżej 75% i nie więcej niż 100%	1 punkt
c) powyżej 100%	0 punktów
3) w gospodarstwie rolnym, którego dotyczy projekt, na 1 osobę w nim pracującą przypada nie więcej niż 15 ha przeliczeniowych powierzchni użytków rolnych	1 punkt
4) gospodarstwo spełnia kryterium wielkości ekonomicznej przyjęte w PROW dla gospodarstw niskotowarowych¹⁵⁾	1 punkt

- 2) ubiegający się o dofinansowanie projektu nie ma zaległości podatkowych ani zaległości w opłacaniu składek z tytułu ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego;
- 3) projekt współfinansowany w ramach działania nie może być realizowany z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z realizacją tego projektu;
- 4) projekt jest uzasadniony ekonomicznie, co podlega sprawdzeniu w trakcie oceny wniosku o dofinansowanie realizacji projektu;
- 5) projekt będzie realizowany w miejscowości liczącej do 5 tys. mieszkańców, należącej do gminy wiejskiej lub miejsko-wiejskiej;
- 6) ubiegający się o dofinansowanie projektu przedłoży kopie decyzji, pozwoleń lub opinii organów administracji publicznej, jeżeli z odrębnych przepisów, w szczególności przepisów sanitarnych, weterynaryjnych, dotyczących warunków zdrowotnych żywności i żywienia, ochrony środowiska oraz warunków utrzymania zwierząt gospodarskich, wynika obowiązek ich uzyskania do realizacji projektu;
- 7) w przypadku projektów w zakresie podjęcia działalności:
 - a) agroturystycznej lub usług związanych z turystyką i wypoczynkiem, obejmujących tworzenie bazy noclegowej dla turystyki wiejskiej — przedłożenie opinii jednostki prowadzącej kategoryzację obiektów zakwaterowania, potwierdzającej zgodność projektu z wymogami standaryzacji,
 - b) w zakresie usług hotelarskich świadczonych wyłącznie w obiektach hotelarskich — przedłożenie przyrzeczenia zaszeregowania obiektu do odpowiedniego rodzaju i kategorii (promesy), wydanego na podstawie art. 39a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, z późn. zm.);
- 8) w przypadku projektów w zakresie rozwijania działalności:
 - a) w zakresie agroturystyki lub usług związanych z turystyką i wypoczynkiem, obejmujących tworzenie bazy noclegowej dla turystyki wiejskiej — przedłożenie kopii dokumentu określającego jego kategorię nadaną przez jednostkę nadającą kategorię obiektom zakwaterowania, które podane zostały kategoryzacji,
 - b) w zakresie agroturystyki lub usług związanych z turystyką i wypoczynkiem, obejmujących tworzenie bazy noclegowej dla turystyki wiejskiej — przedłożenie opinii jednostki nadającej kategorii obiektom zakwaterowania, potwierdzającej zgodność projektu z wymogami standaryzacji, w przypadku obiektów, które nie zostały poddane kategoryzacji,

c) w zakresie usług hotelarskich, świadczonych wyłącznie w obiektach hotelarskich — przedłożenie kopii decyzji określającej kategorię obiektu hotelarskiego, nadanej na podstawie art. 38 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych.

Pomoc w ramach działania może być udzielona, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- 1) ubiegający się o dofinansowanie projektu nie ma zaległości podatkowych ani zaległości w opłacaniu składek z tytułu ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego;
- 2) projekt współfinansowany w ramach działania nie może być realizowany z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z realizacją tego projektu;
- 3) ubiegający się o dofinansowanie projektu przedłoży kopię decyzji, pozwoleń lub opinii organów administracji publicznej, jeżeli z odrębnych przepisów, w szczególności przepisów sanitarnych, weterynaryjnych, dotyczących warunków zdrowotnych żywności i żywienia, ochrony środowiska i warunków utrzymania zwierząt gospodarskich, wynika obowiązek ich uzyskania.

Do wniosku o płatność beneficjent dołącza:

- 1) wypis z ewidencji, o której mowa w art. 38 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych, potwierdzający wpisanie danego obiektu, którego dotyczy projekt, do tej ewidencji oraz kopię dokumentu określającego jego kategorię nadaną przez jednostkę nadającą kategorię obiektom zakwaterowania — w przypadku projektów realizowanych w zakresie agroturystyki lub usług związanych z turystyką i wypoczynkiem, obejmujących tworzenie wiejskiej bazy noclegowej;
- 2) kopię decyzji określającej kategorię obiektu, którego dotyczy projekt, nadaną na podstawie art. 38 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych — w przypadku projektów realizowanych w zakresie usług hotelarskich, świadczonych wyłącznie w obiektach hotelarskich.

Zobowiązania beneficjenta

Beneficjent nie może dokonać zmiany przeznaczenia projektu, przeniesienia na rzecz innych osób prawa własności ani nie może zawierać umów przenoszących posiadanie (z wyjątkiem zobowiązań zaciąganych zgodnie z zakresem prowadzonej działalności gospodarczej, które nie są sprzeczne z celem i przeznaczeniem projektu, jeżeli przedmiot projektu służy świadczeniu usług na rzecz osób trzecich) nabytych dóbr, wyremontowanych, wybudowanych lub zmodernizowanych budynków lub budowli z wykorzystaniem środków z pomocy przyznanej na podstawie umowy o dofinansowanie projektu, w okresie realizacji projektu oraz przed upływem 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej.

Beneficjent jest obowiązany do:

- 1) przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją projektu przez okres 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności końcowej związanej z jego realizacją;
- 2) umożliwienia dokonywania przez ARiMR lub inne uprawnione do tego podmioty kontroli dokumentów lub kontroli w miejscu realizacji projektu (wizytacji terenowej);
- 3) złożenia ankiety monitorującej;
- 4) zapewnienia, że obiekty wiejskiej bazy noclegowej, których dotyczyły projekty w zakresie agroturystyki lub usług związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także obiekty hotelarskie zachowują standard lub zostanie on podwyższony oraz obiekty te będą ujęte w ewidencji prowadzonej na podstawie art. 38 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych przez okres 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej.

Inne zobowiązania beneficjenta są określone w umowie o dofinansowanie projektu.”,

- b) części „Opis systemu wdrażania” i „Schemat wdrażania” otrzymują brzmienie:

„Opis systemu wdrażania

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się w OR ARiMR właściwym ze względu na miejsce realizacji projektu, zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega w OR ARiMR ocenie formalnej, w szczególności w zakresie poprawności jego wypełnienia i kompletności załączników.

W przypadku złożenia wniosku nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników instytucja wdrażająca wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu do uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega weryfikacji pod względem zgodności z celami i zasadami działania przez sprawdzenie:

- 1) zgodności projektu z zakresem pomocy przewidzianym w ramach działania;
- 2) zgodności z kryteriami dostępu, w tym efektywności ekonomicznej projektu;
- 3) poprawności kalkulacji kosztów i wnioskowanej pomocy.

ARiMR sprawdza zasadność zakresu projektu oraz weryfikuje wysokość planowanych kosztów jego realizacji.

Projekty zgodne z wymaganiami określonymi dla działania 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów” przyjmowane są do realizacji według kolejności złożenia wniosków poprawnie wypełnionych wraz z wymaganymi załącznikami, w ramach dostępnych środków. W przypadku gdy we wniosku dokonywano poprawek lub uzupełnień, o kolejności przyjęcia projektu do realizacji decyduje dzień dokonania ostatniej poprawki lub ostatniego uzupełnienia.

Przyjęcie projektu do realizacji następuje z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu między ARiMR i wnioskodawcą. Umowa o dofinansowanie projektu jest przesyłana wnioskodawcy, a jej podpisanie następuje w OR ARiMR.

Umowa o dofinansowanie projektu określa zobowiązanie ARiMR wobec beneficjenta do współfinansowania planowanego projektu, pod warunkiem że beneficjent zrealizuje go w określonym zakresie i terminie, udokumentuje poniesione koszty i dotrzyma zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie projektu.

Beneficjent może rozpocząć realizację projektu z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu. Koszty poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu nie będą uznane za koszty kwalifikowalne.

Nie dotyczy to kosztów ogólnych, które mogą być poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu, lecz nie wcześniej niż od dnia 1 stycznia 2004 r.

Wniosek o płatność składany jest w OR ARiMR. Płatności dokonuje się po złożeniu przez beneficjenta wniosku o płatność wraz z wymaganymi załącznikami, w tym dokumentami potwierdzającymi poniesione koszty, oraz sprawdzeniu przez ARiMR zgodności realizacji projektu z umową o dofinansowanie projektu.

Płatność na rzecz beneficjenta jest dokonywana jednorazowo po zakończeniu całości realizacji projektu lub, jeżeli było to przewidziane umową — w dwóch etapach. W takim przypadku beneficjent składa dwa wnioski o płatność — po zrealizowaniu I etapu i po zrealizowaniu całości projektu. Płatność końcowa w ramach projektu może być dokonana po złożeniu przez beneficjenta sprawozdania końcowego z realizacji projektu.

Szczegółowe zasady rozpatrywania wniosków o dofinansowanie realizacji projektu i wniosków o płatność są określone w procedurach ARiMR, zatwierdzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Schemat wdrażania

Dokument	Proces	Podmiot
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU W OR ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU OCENA MERYTORYCZNA	ARiMR
UMOWA O DOFINANSOWANIE PROJEKTU	ZAWARCIE UMOWY Z BENEFICJENTEM	ARiMR
REALIZACJA I ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ DO OR ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	ARiMR
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	ARiMR
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
REALIZACJA II ETAPU PROJEKTU^{*)}		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ SPRAWOZDANIE KOŃCOWE Z REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM KOŃCOWYM Z REALIZACJI PROJEKTU DO OR ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ SPRAWOZDANIE KOŃCOWE Z REALIZACJI PROJEKTU - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ ORAZ SPRAWOZDANIA KOŃCOWEGO Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	ARiMR
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	ARiMR
POLECENIE PRZELWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR

^{*)} W przypadku gdy projekt jest realizowany w jednym etapie, procedura przebiega w sposób opisany dla II etapu.”;

10) w ust. 3.2.5. Działanie 2.5. „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi”:

a) tabela otrzymuje brzmienie:

Nazwa Programu Operacyjnego	Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006”
Nazwa priorytetu	Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich
Nazwa działania	Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi
Nazwa poddziałania	-
Dziedzina interwencji funduszy strukturalnych	1308
Numer działania	2.5.
Czas trwania działania	2004 – 2006
Instytucja zarządzająca Programem	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Instytucja pośrednicząca	-
Instytucja wdrażająca	Samorząd województwa
Beneficjent końcowy	ARiMR
Beneficjenci (projektodawcy)	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych (WZMiUW)
Beneficjenci ostateczni (osoby, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy)	Rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich
Instytucja płatnicza	Departament Instytucji Płatniczej w Ministerstwie Finansów
Rodzaj pomocy	Granty inwestycyjne
Maksymalna wysokość pomocy w procentach kwalifikujących się kosztów	100%
Wsparcie finansowe ogółem dla działania	132 mln euro
Wsparcie finansowe UE	100 mln euro
Wsparcie finansowe krajowe	32 mln euro
Udział środków prywatnych w całości środków (%)	Ogółem 5,7%: 20% - w zakresie melioracji wodnych szczegółowych 0% - w zakresie melioracji wodnych podstawowych
Udział środków publicznych w całości środków (%)	Ogółem 94,3%: 80% - w zakresie melioracji wodnych szczegółowych 100% - w zakresie melioracji wodnych podstawowych
Udział UE w środkach publicznych (%)	Ogółem 75,8%: 62,5% - w zakresie melioracji wodnych szczegółowych 80% - w zakresie melioracji wodnych podstawowych
Udział UE w całości środków (%)	Ogółem 71,4%: 50% - w zakresie melioracji wodnych szczegółowych 80% - w zakresie melioracji wodnych podstawowych
Udział krajowy w środkach publicznych (%)	Ogółem 24,2%: 37,5% - w zakresie melioracji wodnych szczegółowych 20% - w zakresie melioracji wodnych podstawowych
Udział krajowy w całości środków (%)	Ogółem 22,9%: 30% - w zakresie melioracji wodnych szczegółowych 20% - w zakresie melioracji wodnych podstawowych
System wyboru projektów	Wnioski spełniające wymogi udziału w programie w formie listy rankingowej projektów zostają przekazane do RKS, który ją akceptuje i rekomenduje marszałkowi województwa. Marszałek województwa podejmuje decyzję o wyborze projektów do realizacji
Skład grup roboczych wybierających projekty i komitetów sterujących	RKS (art. 23 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju): przedstawiciele władz samorządowych wszystkich szczebli, administracji rządowej, instytucji zarządzających oraz partnerów społecznych i gospodarczych

b) część „Opis działania” otrzymuje brzmienie:

„Opis działania

W ramach działania wspierane będą projekty z zakresu melioracji wodnych szczegółowych i podstawowych oraz projekty związane z kształ-

towaniem przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta cieku naturalnego, wykraczające poza działania związane z utrzymaniem wód, pod warunkiem że służą one regulacji stosunków wodnych w glebie, ułatwianiu jej uprawy oraz ochronie użytków rolnych przed powodziami.

Zakres pomocy:

- 1) budowa lub modernizacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, takich jak:
 - a) rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie,
 - b) rurociągi o średnicy poniżej 0,6 m,
 - c) drenowania,
 - d) groble na obszarach nawadnianych,
 - e) systemy nawodnień grawitacyjnych,
 - f) fitomelioracje i agromelioracje,
 - g) systemy przeciwoerozyjne,
 - h) pierwsze zagospodarowanie zmeliorowanych trwałych łąk i pastwisk;
- 2) budowa lub modernizacja urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta cieku naturalnego, wykraczające poza działania związane z utrzymaniem wód, w tym:
 - a) budowle piętrzące, budowle upustowe oraz obiekty służące do ujmowania wody,
 - b) stopnie wodne, zbiorniki wodne,
 - c) kanały wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie,
 - d) rurociągi o średnicy co najmniej 0,6 m,
 - e) budowle przeciwpowodziowe wraz z drogami dojazdowymi do tych budowli,
 - f) budowle regulacyjne,
 - g) stacje pomp z wyjątkiem stacji wykorzystywanych do nawodnień ciśnieniowych,
 - h) budowle wstrzymujące erozję wodną,
 - i) drogi dojazdowe, niezbędne do właściwego użytkowania obszarów zmeliorowanych.

Projekty realizowane będą zgodnie z przepisami prawa krajowego, w szczególności:

- 1) ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne, a więc na podstawie pozwoleń wodnoprawnych, które uwzględniają ustalenia: planów gospodarowania wodami, planów ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy oraz warunków korzystania z wód;
- 2) ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. — Prawo budowlane (Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016, z późn. zm.), które nakłada, między innymi, obowiązek uzyskania pozwolenia na budowę lub modernizację urządzeń melioracji wodnych lub ich zgłoszenie;
- 3) ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.), które zobowiązuje do uzgodnienia inwestycji pod względem jej wpływu na środowisko.

W przypadku projektów w zakresie budowy urządzeń melioracji wodnych szczegółowych,

przy wyborze projektów do realizacji uwzględniona będzie efektywność ekonomiczna (okres zwrotu poniesionych nakładów).

Projekty dotyczące budowy lub modernizacji urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz kształtowania koryt naturalnych cieków wodnych uwzględniać będą zapewnienie ochrony przeciwpowodziowej.

Zasady kwalifikowalności wydatków, w tym szczegółowy zakres kosztów kwalifikowalnych oraz zasady kwalifikowalności kosztów, są określone w załączniku nr 1 do Uzupełnienia Programu.”,

- c) części „Kryteria dostępu” i „Zobowiązania beneficjenta” otrzymują brzmienie:

„Kryteria dostępu

Zgodnie z przepisami prawa krajowego projekty dotyczące budowy urządzeń melioracji wodnych szczegółowych będą realizowane pod warunkiem wystąpienia właścicieli gruntów o przeprowadzenie inwestycji w tym zakresie.

Beneficjent nie może korzystać z bezzwrotnych lub preferencyjnych środków pomocy krajowej lub zagranicznej na pokrycie kosztów projektu finansowanego ze środków Sekcji Orientacji EFOiGR.

Projekty dotyczące budowy lub modernizacji urządzeń melioracji wodnych szczegółowych mogą być realizowane, jeżeli:

- 1) wniosek o wykonanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych zostanie złożony zgodnie z art. 74b ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne;
- 2) uzyskano pozwolenie wodnoprawne;
- 3) zgłoszono budowę lub uzyskano pozwolenie na budowę;
- 4) dokonano oceny wpływu na środowisko, jeżeli jest wymagane;
- 5) uzgodniono realizację projektu z zainteresowanymi województwami, a w przypadku wód granicznych — z zainteresowanymi państwami;
- 6) uzgodniono projekt techniczny inwestycji z konserwatorem przyrody, jeżeli jest wymagane;
- 7) opracowano plan finansowy i określono źródła finansowania;
- 8) koszt projektu według kosztorysu inwestorskiego wynosi co najmniej 120 tys. zł.

Projekty dotyczące budowy lub modernizacji urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz kształtowania przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta cieku naturalnego, wykraczające poza działania związane z utrzymaniem wód, mogą być realizowane, jeżeli:

- 1) uzyskano pozwolenie wodnoprawne;
- 2) zgłoszono budowę lub uzyskano pozwolenie na budowę;

- 3) dokonano oceny wpływu na środowisko, jeżeli jest to wymagane;
- 4) uzgodniono projekt z zainteresowanymi województwami, regionalnymi zarządami gospodarki wodnej, a w przypadku wód granicznych — z zainteresowanymi państwami;
- 5) uzgodniono projekt techniczny inwestycji z konserwatorem przyrody, jeżeli jest to wymagane;
- 6) opracowano plan finansowy i określono źródła finansowania;
- 7) koszt projektu według kosztorysu inwestorskiego wynosi co najmniej 120 tys. zł.

Zobowiązania beneficjenta

Beneficjent nie może przeznaczyć przyznanych środków na działania inwestycyjne niewykazywane w projektach z zakresu melioracji wodnych szczegółowych i podstawowych oraz kształtowania przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta cieku naturalnego.

Beneficjent jest obowiązany do:

- 1) przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją projektu przez okres 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności końcowej związanej z jego realizacją;
- 2) umożliwienia dokonywania przez ARiMR oraz właściwy miejscowo samorząd województwa lub inne upoważnione do tego podmioty kontroli dokumentów lub kontroli w miejscu realizacji projektu (wizytacji terenowej);
- 3) złożenia ankiety monitorującej.

Inne obowiązki beneficjenta określone są w decyzji marszałka województwa o wykonaniu urządzeń melioracji wodnych (o realizacji projektu).”,

- d) części „System instytucjonalny”, „Opis systemu wdrażania” i „Schemat wdrażania” otrzymują brzmienie:

„System instytucjonalny:

- 1) instytucja zarządzająca — Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- 2) instytucja wdrażająca — samorządy województw;
- 3) beneficjent końcowy — ARiMR;
- 4) beneficjenci — WZMiUW;
- 5) beneficjenci ostateczni — rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich.

Opis systemu wdrażania

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się w urzędzie marszałkowskim albo w wojewódzkiej samorządowej jednostce organizacyjnej, właściwych ze względu na miejsce realizacji projektu, zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wyznaczona komórka organizacyjna w urzędzie marszałkowskim albo w wojewódzkiej samorządowej jednostce organizacyjnej poddaje wniosek o dofinansowanie realizacji projektu weryfikacji formalnej, w szczególności w zakresie terminowości, poprawności jego wypełnienia i kompletności załączników.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega weryfikacji pod względem zgodności z celami i zasadami programu przez sprawdzenie:

- 1) zgodności projektu z zakresem pomocy przewidzianym w ramach działania;
- 2) zgodności projektu z kryteriami dostępu.

Wydanie decyzji marszałka województwa o wykonaniu urządzeń melioracji wodnych (o wyborze do realizacji poszczególnych projektów w ramach działania) jest poprzedzone sporządzeniem trzech niżej wymienionych list projektów i przekazaniem ich do akceptacji RKS.

Na listach projektów obejmujących regulację cieków wodnych oraz modernizację urządzeń melioracji wodnych podstawowych i szczegółowych projekty umieszczane są według kolejności złożenia wniosków o dofinansowanie realizacji projektu. Natomiast w przypadku projektów budowy urządzeń melioracji wodnych szczegółowych — w kolejności wynikającej z analizy ekonomicznej. Ze względu na to, że przyjęto różne kryteria przy sporządzaniu list projektów oraz różny udział środków EFOiGR w finansowaniu projektów, marszałek województwa dokonuje podziału środków na:

- 1) budowę i modernizację urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz kształtowania przekroju podłużnego i poprzecznego, a także układu poziomego koryta cieku naturalnego, wykraczające poza działania związane z utrzymaniem wód;
- 2) modernizację urządzeń melioracji wodnych szczegółowych;
- 3) budowę nowych urządzeń melioracji wodnych szczegółowych.

Zakwalifikowanie projektu do realizacji następuje z dniem podjęcia decyzji o wykonaniu urządzeń melioracji wodnych (o wyborze projektu do realizacji).

Realizacja projektu może być rozpoczęta z dniem otrzymania przez WZMiUW decyzji marszałka województwa o wykonaniu urządzeń melioracji wodnych. W decyzji tej określa się w szczególności obowiązki WZMiUW, w tym obowiązek udokumentowania poniesionych kosztów. Koszty poniesione przed dniem wydania decyzji nie będą uznane za koszty kwalifikowalne. Nie dotyczy to kosztów ogólnych — mogą one być poniesione przed dniem wydania decyzji, lecz nie wcześniej niż od dnia 1 stycznia 2004 r., a w przypadku kosztów, do których stosuje się przepisy o zamówieniach publicznych, nie wcześniej niż od dnia 2 marca 2004 r.

Po wydaniu decyzji przez marszałka województwa beneficjent dokonuje wyboru dostawców towarów i usług w ramach projektu zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych. Po zakończeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego beneficjent ma obowiązek przedstawić informację o kosztach projektu wynikających z przeprowadzanego postępowania. W przypadku gdy koszt projektu wynikający z przeprowadzanego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego jest niższy od planowanego, dokonywana jest zmiana decyzji w zakresie wysokości dofinansowania projektu.

Beneficjent składa wnioski o płatność w urzędzie marszałkowskim albo w wojewódzkiej samorządowej jednostce organizacyjnej po realizacji całości projektu lub poszczególnych jego etapów. Wraz z wnioskiem o płatność przedkłada się wymagane załączniki, w szczególności dowody dokonanych płatności. Wyznaczona komórka orga-

nizacyjna w urzędzie marszałkowskim lub w wojewódzkiej samorządowej jednostce organizacyjnej dokonuje oceny kompletności i prawidłowości przedłożonego wniosku o płatność oraz zgodności realizacji projektu z decyzją o wykonaniu urządzeń melioracji wodnych.

Płatności na rzecz beneficjenta, zleconych przez samorząd województwa, dokonuje ARiMR. O dokonaniu płatności ARiMR informuje urząd marszałkowski albo wojewódzką samorządową jednostkę organizacyjną.

Po zakończeniu realizacji projektu, wraz z wnioskiem o płatność końcową, beneficjent jest obowiązany do złożenia sprawozdania końcowego z realizacji projektu zawierającego podsumowanie całości projektu, zestawienie wykonanych zadań i umożliwiającego sprawdzenie zgodności projektu z decyzją o wykonaniu urządzeń melioracji wodnych.

Schemat wdrażania

Dokument	Proces	Podmiot
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU DO URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO LUB WOJEWÓDZKIEJ SAMORZĄDOWEJ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNEJ	WZMIUW
WNIOSEK - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ OCENA ZGODNOŚCI Z PROGRAMEM	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
LISTA PROJEKTÓW	ZESTAWIENIE PROJEKTÓW SPEŁNIAJĄCYCH WARUNKI UDZIAŁU W PROGRAMIE	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
LISTA RANKINGOWA PROJEKTÓW	PRZYGOTOWANIE PROPOZYCJI LIST PROJEKTÓW WRAZ Z OPINIĄ PRZEKAZANIE LIST PROJEKTÓW DO RKS	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
LISTA RANKINGOWA PROJEKTÓW	AKCEPTACJA LISTY PROJEKTÓW	RKS
LISTA PROJEKTÓW DO REALIZACJI	DECYZJE O WYBORZE PROJEKTÓW DO REALIZACJI	MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA
DECYZJA	PRZEKAZANIE WZMIUW DECYZJI O REALIZACJI PROJEKTÓW	MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA
REALIZACJA ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ PO ZAKOŃCZENIU ETAPU	WZMIUW
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU O PŁATNOŚĆ WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ Z DECYZJĄ	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
POTWIERDZENIE REALIZACJI ETAPU PROJEKTU	PRZESŁANIE POTWIERDZENIA REALIZACJI ETAPU PROJEKTU DO OR ARIMR	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARIMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARIMR
REALIZACJA OSTATNIEGO ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM Z REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM Z REALIZACJI PROJEKTU	WZMIUW
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ - WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM Z REALIZACJI PROJEKTU - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU O PŁATNOŚĆ OCENA I ZATWIERDZENIE SPRAWOZDANIA WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ Z DECYZJĄ	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	URZĄD MARSZAŁKOWSKI LUB WOJEWÓDZKA SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARIMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARIMR

11) w ust. 3.2.6. Działanie 2.6 „Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem”:

a) części „Opis działania”, „Wysokość pomocy”, „Beneficjenci”, „Kryteria dostępu” i „Zobowiązania beneficjenta” otrzymują brzmienie:

„Opis działania

Realizowane w ramach działania projekty będą miały charakter uzupełniający w stosunku do projektów większej skali przeprowadzanych w oparciu o współfinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Inwestycje realizowane w ramach działania nie będą obejmowały infrastruktury wpływającej na zwiększenie produkcji.

W ramach niniejszego działania za gospodarstwo rolne uważa się gospodarstwo rolne w rozumieniu kodeksu cywilnego o powierzchni użytków rolnych wynoszącej co najmniej 1 ha lub działki specjalne produkcji rolnej w rozumieniu ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych.

Zakres pomocy:

W ramach działania dofinansowane będą następujące typy projektów:

1) budowa lub remont połączony z modernizacją dróg wewnętrznych w rozumieniu przepisów o drogach publicznych, w tym:

- a) dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych,
- b) placów manewrowych, dojazdów na terenie prowadzenia przez beneficjenta działalności rolniczej;

nie podlega dofinansowaniu:

- utrzymanie dróg wewnętrznych, placów manewrowych, dojazdów,
- budowa i remont połączony z modernizacją dróg wewnętrznych, które są przedmiotem dofinansowania w ramach działania 2.5. „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi”,
- zakup maszyn i narzędzi służących do budowy i remontu połączonych z modernizacją;

2) budowa lub remont połączony z modernizacją urządzeń zaopatrzenia w wodę, w tym:

- a) ujęć wody,
- b) urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wody,
- c) sieci i przyłączy wodociągowych,
- d) urządzeń regulujących ciśnienie wody;

nie podlegają dofinansowaniu:

- projekty zaopatrzenia w wodę pastwisk i nawadniania upraw, które są przedmio-

tem dofinansowania w ramach działania 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”,

— urządzenia zaopatrzenia w wodę będące w posiadaniu gmin, przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, spółek wodnych,

— zakup maszyn i narzędzi służących do budowy i remontu połączonych z modernizacją,

— eksploatacja urządzeń wodociągowych;

3) budowa lub remont połączony z modernizacją urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków, w tym urządzeń do gromadzenia, odprowadzania, przesyłania i oczyszczania ścieków pochodzących z gospodarstwa domowego lub rolnego;

nie podlegają dofinansowaniu:

— projekty z zakresu ochrony środowiska, w tym składowania odchodów zwierzęcych, które kwalifikują się do wsparcia w ramach działania 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” oraz w ramach PROW w zakresie działania „Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej”, a także projekty z zakresu ochrony środowiska kwalifikujące się do wsparcia w ramach działania 1.5. „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych”,

— urządzenia kanalizacyjne będące w posiadaniu gmin, przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, spółek wodnych,

— urządzenia do oczyszczania ścieków przemysłowych,

— eksploatacja urządzeń kanalizacyjnych,

— zakup maszyn i narzędzi służących do budowy i remontu połączonych z modernizacją,

— budowa dróg związanych z budową oczyszczalni;

4) budowa lub remont połączony z modernizacją sieci i urządzeń zaopatrzenia w energię, w tym:

a) przyłączy do istniejącej sieci energetycznej: elektroenergetycznej, gazowej, ciepłej,

b) instalacji elektroenergetycznych,

c) indywidualnych urządzeń zaopatrzenia w energię ze źródeł skojarzonych lub odnawialnych;

nie podlegają dofinansowaniu:

— projekty zaopatrzenia w energię, które są przedmiotem dofinansowania w ramach działania 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”,

- zakup maszyn i narzędzi służących do budowy i remontu połączonego z modernizacją,
- eksploatacja sieci i urządzeń zaopatrzenia w energię,
- sieci i urządzenia energetyczne będące w posiadaniu przedsiębiorstw energetycznych,
- opłaty za przyłączenie do sieci.

Zasady kwalifikacji wydatków, w tym szczegółowy zakres kosztów kwalifikowalnych oraz zasady kwalifikowalności kosztów, określone są w załączniku nr 1 do Uzupelnienia Programu.

Wysokość pomocy

Maksymalny poziom pomocy może wynieść 50 % kosztów kwalifikowalnych, jednak nie więcej niż:

Typy projektów	Górna granica pomocy w zależności od typu projektu
1) budowa lub remont połączony z modernizacją dróg wewnętrznych	200 tys. zł
2) budowa lub remont połączony z modernizacją urządzeń zaopatrzenia w wodę	80 tys. zł
3) budowa lub remont połączony z modernizacją urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków	80 tys. zł
4) budowa lub remont połączony z modernizacją urządzeń zaopatrzenia w energię	120 tys. zł

Powyższe górne granice pomocy dotyczą pomocy udzielanej beneficjentowi w okresie realizacji Programu, przy czym maksymalna łączna wysokość pomocy nie może przekroczyć 300 tys. zł.

Górne granice pomocy oraz maksymalna łączna wysokość pomocy dotyczą również gospodarstwa rolnego.

Beneficjenci

Osoby fizyczne — obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej prowadzący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność rolniczą jako posiadacze samoistni lub zależni gospodarstw rolnych.

Osoby prawne — podmioty wpisane do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym, które zgodnie z wpisem do tego rejestru prowadzą działalność rolniczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jako posiadacze samoistni lub zależni gospodarstw rolnych.

Pomoc nie może być udzielona osobom fizycznym i osobom prawnym, których działalność rolnicza ogranicza się do prowadzenia następujących działów specjalnych produkcji rolnej:

- 1) hodowla i chów zwierząt laboratoryjnych lub
- 2) hodowla entomofagów, lub
- 3) hodowla i chów innych zwierząt poza gospodarstwem rolnym.

Pomoc nie może być przyznana osobie fizycznej, która ma ustalone prawo do emerytury lub:

- 1) renty stałej albo renty stałej rolniczej;
- 2) wojskowej renty inwalidzkiej orzeczonej w związku z całkowitą niezdolnością do pracy (I grupa);
- 3) renty inwalidzkiej z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin;
- 4) renty inwalidzkiej przyznanej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, orzeczonej w związku z całkowitą niezdolnością do pracy (I grupa).

Kryteria dostępu

Dofinansowane będą projekty realizowane w miejscowościach liczących do 5 tys. mieszkańców, należących do gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich.

Pomoc może być przyznana na realizację projektów, na które uzyskano pozwolenia wymagane odrębnymi przepisami.

Ubiegający się o dofinansowanie projektu nie ma zaległości podatkowych ani zaległości w opłacaniu składek z tytułu ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego.

Projekt współfinansowany w ramach działania nie może być realizowany z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z realizacją tego projektu.

Zobowiązania beneficjenta

Beneficjent nie może dokonać zmiany przeznaczenia inwestycji ani przeniesienia na rzecz innych osób prawa własności ani zawierać umów przenoszących posiadanie nabytych dóbr, wyremontowanych, wybudowanych lub zmodernizowanych budynków lub budowli z wykorzystaniem środków z pomocy przyznanej na podstawie umowy o dofinansowanie projektu, w okresie realizacji projektu oraz przed upływem 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej.

Ponadto beneficjent ma obowiązek:

- 1) przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją projektu przez okres 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności końcowej związanej z jego realizacją;
- 2) umożliwienia dokonywania przez ARiMR lub inne uprawnione do tego podmioty kontroli dokumentów lub kontroli w miejscu realizacji projektu (wizytacji terenowej).

Inne zobowiązania beneficjenta są określone w umowie o dofinansowanie projektu.”,

- b) części „Opis systemu wdrażania” i „Schemat wdrażania” otrzymują brzmienie:

„Opis systemu wdrażania

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się w OR ARiMR właściwym ze względu na miejsce realizacji projektu, zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega w OR ARiMR ocenie formalnej, w szczególności pod względem poprawności jego wypełnienia i kompletności załączników.

W przypadku złożenia wniosku nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników instytucja wdrażająca wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu o uzupełnienie wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega weryfikacji pod względem zgodności z celami i zasadami działania przez sprawdzenie:

- 1) zgodności projektu z zakresem pomocy przewidzianym w ramach działania;
- 2) zgodności z kryteriami dostępu.

ARiMR weryfikuje wysokość planowanych kosztów realizacji projektu.

Projekty zgodne z wymaganiami określonymi dla działania 2.6. „Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem” przyjmowane są do realizacji według kolejności złożenia wniosków poprawnie wypełnionych wraz z wymaganymi załącznikami, w ramach dostępnych środków. W przypadku gdy we wniosku dokonywano poprawek lub uzupełnień, o kolejności przyjęcia projektu do realizacji decyduje dzień dokonania ostatniej poprawki lub ostatniego uzupełnienia.

Przyjęcie projektu do realizacji następuje z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu między ARiMR i wnioskodawcą. Umowa o dofinansowanie projektu jest przesyłana wnioskodawcy, a jej podpisanie następuje w OR ARiMR.

Umowa o dofinansowanie projektu określa zobowiązanie ARiMR wobec beneficjenta do współfinansowania planowanego projektu, pod warunkiem że beneficjent zrealizuje go w określonym zakresie i terminie, udokumentuje poniesione koszty i dotrzyma zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie projektu.

Beneficjent może rozpocząć realizację projektu z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu. Koszty poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu między beneficjentem a instytucją wdrażającą nie będą uznane za koszty kwalifikowalne. Nie dotyczy to kosztów ogólnych, które mogą być poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu, lecz nie wcześniej niż od dnia 1 stycznia 2004 r.

Wniosek o płatność składa się w OR ARiMR. Płatności dokonuje się po złożeniu przez beneficjenta wniosku o płatność wraz z wymaganymi załącznikami, w tym dokumentami potwierdzającymi poniesione koszty, oraz sprawdzeniu przez ARiMR zgodności realizacji projektu z umową o dofinansowanie projektu.

Płatność na rzecz beneficjenta jest dokonywana jednorazowo po zakończeniu całości realizacji projektu lub, jeżeli było to przewidziane umową — w dwóch etapach. W takim przypadku beneficjent składa dwa wnioski o płatność — po zrealizowaniu I etapu i po zrealizowaniu całości projektu. Płatność po zrealizowaniu całości projektu może być dokonana po złożeniu przez beneficjenta sprawozdania końcowego z realizacji projektu.

Szczegółowe zasady rozpatrywania wniosków o dofinansowanie realizacji projektu i wniosków o płatność są określone w procedurach ARiMR, zatwierdzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Schemat wdrażania

Dokument	Proces	Podmiot
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU W OR ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU OCENA ZGODNOŚCI Z PROGRAMEM OCENA MERYTORYCZNA	ARiMR
UMOWA O DOFINANSOWANIE PROJEKTU	ZAWARCIE UMOWY Z BENEFICJENTEM	ARiMR
REALIZACJA ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ - PO ZAKOŃCZENIU ETAPU - DO ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	ARiMR
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	ARiMR
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
REALIZACJA OSTATNIEGO ETAPU PROJEKTU^{*)}		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ SPRAWOZDANIE KOŃCOWE Z REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM Z REALIZACJI PROJEKTU DO ARiMR	BENEFICJENT
WNIOSEK - KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU WERYFIKACJA ZGODNOŚCI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ ORAZ SPRAWOZDANIA Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	ARiMR
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	ARiMR
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARiMR
KSIĘGA	KSIĘGOWANIE PŁATNOŚCI	ARiMR

^{*)} W przypadku gdy projekt jest realizowany w jednym etapie, procedura przebiega w sposób opisany jak dla II etapu.”;

12) w ust. 3.2.7. Działanie 2.7. „Pilotażowy Program Leader +”:

a) część „Wysokość pomocy” otrzymuje brzmienie:

„Wysokość pomocy

Maksymalny poziom pomocy wynosi 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Maksymalna wysokość pomocy przy realizacji projektu w ramach Schematu I wynosi 150 tys. zł.

Maksymalna wysokość pomocy przy realizacji projektu w ramach Schematu II wynosi 750 tys. zł.”,

b) część „Kryteria dostępu” otrzymuje brzmienie:

„Kryteria dostępu

Schemat I

- 1) pomoc może być przyznana podmiotom, których statutowym celem jest działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich;
- 2) projekt dotyczy obszaru co najmniej jednej gminy;
- 3) w przypadku zgłoszenia więcej niż jednego wniosku dla danego obszaru, składa się umowę o współpracy między ubiegającymi się o dofinansowanie projektu przy tworzeniu ZSROW;
- 4) projekt współfinansowany w ramach działania nie może być realizowany z udziałem innych środków publicznych przyznanych beneficjentowi w związku z realizacją tego projektu.

Schemat II

- 1) beneficjent (fundacja lub stowarzyszenie, lub związek stowarzyszeń) spełnia kryteria LGD:
 - a) jego statutowym celem jest działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich,
 - b) w składzie zarządu co najmniej 50 % stanowią osoby wskazane przez partnerów społecznych i gospodarczych;
- 2) projekt realizowany jest na obszarze gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich, dla których opracowana została ZSROW;
- 3) obszar, na którym realizowany jest projekt, liczy co najmniej 10 tys. i nie więcej niż 100 tys. mieszkańców, a gęstość zaludnienia nie przekracza 120 osób/km²;
- 4) granice obszaru, na którym realizowany jest projekt, są zgodne z podziałem administracyjnym na poziomie gminy;
- 5) obszar realizacji projektu został określony z uwzględnieniem warunków naturalnych (geograficznych, przyrodniczych), ekonomicznych, kulturowych lub historycznych;
- 6) ZSROW odpowiada wymogom formalnym i jest zgodna z przyjętą przez gminę strategią rozwoju lub planem zagospodarowania przestrzennego;

7) dopuszcza się możliwość realizacji wyłącznie jednego projektu na tym samym obszarze;

8) obszar działania LGD odpowiada obszarowi realizacji projektu;

9) LGD realizująca projekt w ramach Schematu II nie może realizować innych projektów finansowanych ze środków funduszy strukturalnych;

10) projekt współfinansowany w ramach działania nie może być realizowany z udziałem innych środków publicznych przyznanych beneficjentowi w związku z realizacją tego projektu.”,

c) część „Kryteria wyboru projektów dla Schematu II” otrzymuje brzmienie:

„Kryteria wyboru projektów dla Schematu II

- 1) dochód podatkowy gmin na 1 mieszkańca na obszarze, którego dotyczy projekt, obliczany zgodnie z przepisami o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kształtuje się na poziomie:

a) nie więcej niż 75 % średniej krajowej	2 punkty
b) od 75 % do 100 % średniej krajowej	1 punkt
c) powyżej średniej krajowej	0 punktów
- 2) obszar, którego dotyczy projekt, obejmuje:

a) od 10 tys. do 50 tys. mieszkańców	1 punkt
b) od 50 tys. do 100 tys. mieszkańców	2 punkty
- 3) procentowy udział ludności wiejskiej w ogólnej liczbie ludności na obszarze działania LGD wynosi:

a) mniej niż 50 %	1 punkt
b) od 50 do 75 %	2 punkty
c) powyżej 75 %	3 punkty
- 4) zrównoważony udział mężczyzn i kobiet w strukturze organów LGD określonych w części „Kryteria dostępu” dotyczącej Schematu II w pkt 1 lit. b — żadna z pfc nie stanowi mniej niż 40 % składu 1 punkt
- 5) ocena ZSROW dokonana przez GR KS 0—8 punktów

W zakres oceny ZSROW wchodzi:

- a) jakość ZSROW (zgodność z wytycznymi),
- b) spójność planowanych kierunków rozwoju z uwarunkowaniami przestrzennymi, historycznymi, kulturowymi i przyrodniczymi oraz sytuacją społeczno-gospodarczą obszaru, którego dotyczy projekt,
- c) zgodność ZSROW z kierunkami wiodącymi Inicjatywy Leader +,
- d) powiązanie ZSROW ze strategią NPI oraz strategią regionalną,
- e) wpływ projektu na realizację ZSROW;

6) potencjał administracyjny LGD oceniany przez GR KS:

- a) kwalifikacje i doświadczenie osób odpowiedzialnych za zarządzanie projektem 0—3 punkty
- b) doświadczenie LGD w realizacji projektów 0—2 punkty

O kolejności projektów na listach decyduje łączna liczba uzyskanych przez nie punktów, a w przypadku projektów, które uzyskały tę samą liczbę punktów:

- 1) liczba punktów uzyskanych za ocenę ZSRGW;
- 2) liczba punktów uzyskanych za ocenę potencjału administracyjnego LGD.

Do realizacji wybierany jest jeden projekt z każdego województwa, który uzyskał największą liczbę punktów, a następnie, w miarę dostępności środków, o dofinansowaniu kolejnych projektów decyduje liczba uzyskanych punktów. Nie dofinansowuje się projektów, które uzyskały 0 punktów za kryterium „Potencjał administracyjny LGD”.

d) części „Opis systemu wdrażania” i „Schemat wdrażania” otrzymują brzmienie:

„Opis systemu wdrażania

Schemat I

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się do FAPA zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega ocenie formalnej, w szczególności pod względem zgodności wydruku z zapisem sporządzonym w wersji elektronicznej, poprawności jego wypełnienia i kompletności załączników.

W przypadku stwierdzenia niezgodności wydruku z zapisem sporządzonym w wersji elektronicznej wniosek zostanie odrzucony.

W przypadku złożenia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników instytucja wdrażająca wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu o uzupełnienie wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega weryfikacji pod względem zgodności z celami i zasadami działania. W szczególności sprawdzeniu podlega zgodność projektu z zakresem pomocy przewidzianym w ramach działania oraz kryteriami dostępu przewidzianymi w ramach niniejszego schematu. FAPA dokonuje oceny punktowej projektów według kryteriów wyboru, z wyłączeniem oceny jakości projektów. Listy projektów są następnie przekazywane GR KS, która dokonuje oceny jakości projektów, a następnie uszeregowania projektów na listach. Listy te są przekazywane KS, który dokonuje ich rekomendacji Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Umowy o dofinansowanie projektu na realizację wybranych w ten sposób wniosków zawierane są między FAPA a wnioskodawcami. Umowa o dofinansowanie projektu jest przesyłana wnioskodawcy, a jej podpisanie następuje w FAPA.

Umowa o dofinansowanie projektu określa zobowiązania FAPA do współfinansowania planowanego projektu, pod warunkiem że beneficjent zrealizuje go w określonym zakresie i terminie, udokumentuje poniesione koszty i dotrzyma zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie projektu. Beneficjent jest obowiązany do:

- 1) przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją projektu przez okres 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności końcowej związanej z jego realizacją;
- 2) umożliwienia dokonywania przez FAPA lub inne uprawnione do tego podmioty kontroli dokumentów lub kontroli w miejscu realizacji projektu (wizytacji terenowej) w trakcie realizacji projektu oraz przez okres 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej.

Beneficjent może rozpocząć realizację projektu z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu. Koszty poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu nie będą uznane za koszty kwalifikowalne.

Beneficjent składa wniosek o płatność do FAPA po realizacji całości projektu lub jego etapu. Wraz z wnioskiem o płatność składa się wymagane załączniki, w szczególności dowody dokonanych płatności. FAPA dokonuje oceny kompletności i prawidłowości przedłożonego wniosku o płatność oraz zgodności realizacji projektu lub jego etapu z umową o dofinansowanie projektu. Etap realizacji projektu obejmuje zadania, których łączny koszt kwalifikowalny wynosi co najmniej 50 tys. zł.

Płatności na rzecz beneficjenta dokonuje ARiMR na podstawie zlecenia płatności sporządzonego przez FAPA. O dokonaniu płatności ARiMR informuje FAPA.

Po zakończeniu realizacji projektu, wraz z wnioskiem o płatność końcową, beneficjent jest obowiązany do złożenia sprawozdania końcowego z realizacji projektu, zawierającego podsumowanie całości projektu, zestawienie wykonanych zadań i umożliwiającego sprawdzenie zgodności projektu z postanowieniami umowy o dofinansowanie projektu.

Szczegółowe zasady rozpatrywania wniosków o dofinansowanie realizacji projektu i wniosków o płatność są określone w procedurach FAPA, zatwierdzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Schemat II

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się do FAPA zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Rozpoczęcie naboru wniosków do Schematu II „Pilotażowy Program Leader +” przewidywane jest w drugim roku realizacji Programu.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega ocenie formalnej, w szczególności pod względem zgodności wydruku z zapisem sporządzonym w wersji elektronicznej oraz poprawności jego wypełnienia i kompletności załączników.

W przypadku stwierdzenia niezgodności wydruku z zapisem sporządzonym w wersji elektronicznej wniosek zostanie odrzucony.

W przypadku złożenia wniosku nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników instytucja wdrażająca wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu o uzupełnienie wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega weryfikacji pod względem zgodności z celami i zasadami działania. W szczególności sprawdzeniu podlega zgodność projektu z zakresem pomocy przewidzianym w ramach działania oraz kryteriami dostępu przewidzianymi w ramach niniejszego schematu. FAPA dokonuje oceny punktowej projektów według kryteriów wyboru, z wyłączeniem oceny ZSR0W i potencjału administracyjnego LGD. Listy projektów są następnie przekazywane GR KS, która dokonuje oceny jakości projektów, a następnie uszeregowania projektów na listach. Listy te są przekazywane KS, który dokonuje ich rekomendacji Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Umowy o dofinansowanie projektu na realizację wybranych w ten sposób wniosków zawierane są między FAPA a wnioskodawcami. Umowa o dofinansowanie projektu jest przesyłana wnioskodawcy, a jej podpisanie następuje w FAPA.

Umowa o dofinansowanie projektu określa zobowiązania FAPA do współfinansowania planowanego projektu, pod warunkiem że beneficjent zrealizuje go w określonym zakresie i terminie, udokumentuje poniesione koszty i dotrzyma zobowiązań wynikających z umowy o dofinanso-

wanie projektu. Beneficjent jest obowiązany do:

- 1) przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją projektu przez okres 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności końcowej związanej z jego realizacją;
- 2) umożliwienia dokonywania przez FAPA lub inne uprawnione do tego podmioty kontroli dokumentów lub kontroli w miejscu realizacji projektu (wizytacji terenowej) w okresie realizacji projektu oraz przez okres 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej.

Beneficjent może rozpocząć realizację projektu z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu. Koszty poniesione przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu nie będą uznane za koszty kwalifikowalne.

Beneficjent składa wniosek o płatność do FAPA po realizacji etapu projektu. Wraz z wnioskiem o płatność składa się wymagane załączniki, w szczególności dowody dokonanych płatności. FAPA dokonuje oceny kompletności i prawidłowości przedłożonego wniosku o płatność oraz zgodności realizacji etapu projektu z umową o dofinansowanie projektu. Etap realizacji projektu obejmuje zadania, których łączny koszt kwalifikowalny wynosi co najmniej 150 tys. zł. Warunek ten nie dotyczy ostatniego etapu projektu.

Płatności na rzecz beneficjenta dokonuje ARiMR na podstawie zlecenia płatności sporządzonego przez FAPA. O dokonaniu płatności ARiMR informuje FAPA.

Po zakończeniu realizacji projektu, wraz z wnioskiem o płatność końcową, beneficjent jest obowiązany do złożenia sprawozdania końcowego z realizacji projektu, zawierającego podsumowanie całości projektu, zestawienie wykonanych zadań i umożliwiającego sprawdzenie zgodności projektu z postanowieniami umowy o dofinansowanie projektu.

Szczegółowe zasady rozpatrywania wniosków o dofinansowanie realizacji projektu i wniosków o płatność są określone w procedurach FAPA, zatwierdzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Schemat wdrażania

Dokument	Proces	Podmiot
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU	ZŁOŻENIE WNIOSKU W FAPA	BENEFICJENT
WNIOSEK – KARTA WERYFIKACJI	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU OCENA ZGODNOŚCI Z KRYTERIAMI DOSTĘPU OCENA WG KRYTERIÓW WYBORU	FAPA
LISTA PROJEKTÓW	PRZYGOTOWANIE LISTY PROJEKTÓW	FAPA
KARTA OCENY, LISTA PROJEKTÓW	OCENA JAKOŚCI PROJEKTÓW/STRATEGII I POTENCJAŁU ADMINISTRACYJNEGO LGD	GR KS
LISTA RANKINGOWA PROJEKTÓW	PRZYGOTOWANIE LISTY PROJEKTÓW	GR KS
LISTA PROJEKTÓW DO REALIZACJI	REKOMENDACJA LISTY PROJEKTÓW DO REALIZACJI	KS
UMOWA O DOFINANSOWANIE PROJEKTU	ZAWARCIE UMOWY	FAPA
REALIZACJA ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ	PRZEKAZANIE DO FAPA	BENEFICJENT
KARTA WERYFIKACJI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU O PŁATNOŚĆ SPRAWDZENIE ZGODNOŚCI REALIZACJI ETAPU PROJEKTU Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	FAPA
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	FAPA
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARIMR
KSIEGA	KSIEGOWANIE PŁATNOŚCI	ARIMR
REALIZACJA OSTATNIEGO ETAPU PROJEKTU		
WNIOSEK O PŁATNOŚĆ SPRAWOZDANIE KOŃCOWE Z REALIZACJI PROJEKTU	PRZEKAZANIE DO FAPA	BENEFICJENT
KARTA WERYFIKACJI WNIOSKU O PŁATNOŚĆ	WERYFIKACJA KOMPLETNOŚCI I POPRAWNOŚCI FORMALNEJ WNIOSKU O PŁATNOŚĆ, OCENA SPRAWOZDANIA KOŃCOWEGO ORAZ SPRAWDZENIE ZGODNOŚCI REALIZACJI PROJEKTU Z UMOWĄ SPRAWDZENIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW WERYFIKACJA POPRAWNOŚCI RACHUNKOWEJ	FAPA
ZLECENIE PŁATNOŚCI	PRZYGOTOWANIE ZLECENIA PŁATNOŚCI	FAPA
POLECENIE PRZELEWU	DOKONANIE PŁATNOŚCI	ARIMR
KSIEGA	KSIEGOWANIE PŁATNOŚCI	ARIMR

13) w ust. 3.3.1. Działanie 3.1. „Wsparcie systemu zarządzania i wdrażania Programu”:

a) część „Opis działania” otrzymuje brzmienie:

„Opis działania

W ramach działania mogą być realizowane projekty, które przyczyniać się będą do usprawnienia procesu wdrażania Programu, przez eksperckie, kadrowe i techniczne wsparcie instytucji zaangażowanych w zarządzanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrolę Programu oraz przygotowanie kolejnego okresu programowania.

Ponadto, w ramach działania, wsparcie może być przeznaczony na zadania związane z pracami KS, Komitetu Monitorującego Program i ich grup roboczych oraz RKS, w części dotyczącej prac związanych z Programem. Wsparciem w ramach tego działania objęte będzie również prowadzenie audytów oraz kontroli w miejscu realizacji projektu (wizytacji terenowej).

Zasady kwalifikacji wydatków, w tym szczegółowy zakres kosztów kwalifikowalnych oraz zasady kwalifikowalności kosztów, są określone w załączniku nr 1 do Uzupelnienia Programu.”,

b) część „Beneficjenci” otrzymuje brzmienie:

„Beneficjenci

Instytucje odpowiedzialne za zarządzanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrolę Programu w zakresie zadań wykonywanych w celu realizacji Programu:

- 1) MRiRW;
- 2) ARiMR;
- 3) FAPA;
- 4) urzędy marszałkowskie.

Wymienione instytucje mogą być beneficjentami w zakresie wydatków związanych z przygotowaniem kolejnego okresu programowania.”,

c) część „Opis systemu wdrażania” otrzymuje brzmienie:

„Opis systemu wdrażania

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się do Centrali ARiMR, zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega w Centrali ARiMR ocenie formalnej, w szczególności pod względem zgodności wydruku z zapisem sporządzonym w wersji elektronicznej oraz poprawności wypełnienia wniosku i kompletności załączników.

W przypadku stwierdzenia niezgodności wydruku z zapisem sporządzonym w wersji elektronicznej wniosek zostanie odrzucony.

W przypadku złożenia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników instytucja wdrażająca wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu o uzu-

pełnienie wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega ocenie merytorycznej, która obejmuje w szczególności ocenę zgodności z kryteriami dostępu oraz zasadami działania.

ARiMR przygotowuje dwie listy wniosków o dofinansowanie realizacji projektu: zestawienie wniosków pozytywnie zweryfikowanych pod względem formalnym i merytorycznym oraz zestawienie wniosków odrzuconych wraz z uzasadnieniem. ARiMR przekazuje listy wniosków oraz komplet wniosków pozytywnie zweryfikowanych do MRiRW. MRiRW sprawdza projekty pod względem nakładania się ich kosztów z kosztami projektów realizowanych w ramach Phare lub Transition Facility.

MRiRW przedkłada listę poprawnych wniosków o dofinansowanie realizacji projektu GR KS.

GR KS, na podstawie priorytetów określonych przez KS na dany rok, dokonuje wyboru projektów do realizacji i ewentualnie zmienia kwotę środków finansowych zgłoszonych we wnioskach o dofinansowanie realizacji projektu, biorąc pod uwagę wielkość środków dostępnych na dany rok na realizację zadań z zakresu „Pomocy technicznej”. W przypadku gdy GR KS zmniejszy kwotę środków finansowych przewidzianą we wniosku o dofinansowanie realizacji projektu, ubiegający się o dofinansowanie projektu dokonuje zmiany tego wniosku w zakresie określonym przez GR KS. Zmieniony wniosek o dofinansowanie realizacji projektu jest ponownie przedkładany do rozpatrzenia przez GR KS.

KS rekomenduje Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi listę projektów do realizacji. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zatwierdza listę projektów do realizacji. Na tej podstawie:

- 1) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydaje decyzję o dofinansowaniu realizacji projektów — w przypadku gdy ubiegającym się o dofinansowanie projektu jest MRiRW;
- 2) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zawiera umowy o dofinansowanie projektu z ARiMR — w przypadku gdy ubiegającym się o dofinansowanie projektu jest ARiMR;
- 3) ARiMR zawiera umowy o dofinansowanie projektu z pozostałymi ubiegającymi się o dofinansowanie projektu.

Beneficjent dokonuje wyboru dostawców towarów i usług w ramach projektu zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych. Po zakończeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego beneficjent jest obowiązany przedstawić informację dotyczącą kosztów projektu wynikających z tego postępowania. W przypadku gdy koszt projektu wynikający z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego jest niższy od planowanego, dokonywana jest zmiana umowy o dofinansowanie projektu w zakresie wysokości dofinansowania.

Po zakończeniu realizacji projektu lub jego etapu beneficjent składa wnioski o płatność wraz ze wszystkimi wymaganymi załącznikami do Centrali ARiMR. Płatności dokonuje się po zweryfikowaniu wniosku o płatność pod względem formalnym oraz sprawdzeniu zgodności realizacji projektu z umową o dofinansowanie projektu lub decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o dofinansowanie realizacji projektu.

Szczegółowe zasady rozpatrywania wniosków o dofinansowanie realizacji projektu i wniosków o płatność są określone w procedurach ARiMR, zatwierdzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.”;

14) w ust. 3.3.2. Działanie 3.2. „Rozwój instytucjonalny”:

a) część „Beneficjenci” otrzymuje brzmienie:

„Beneficjenci

Instytucje odpowiedzialne za zarządzanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrolę Programu w zakresie zadań wykonywanych w celu realizacji Programu:

- 1) MRiRW;
- 2) ARiMR;
- 3) FAPA;
- 4) urzędy marszałkowskie.

Wymienione instytucje mogą być beneficjentami w zakresie wydatków związanych z przygotowaniem kolejnego okresu programowania.”,

b) część „Opis systemu wdrożenia” otrzymuje brzmienie:

„Opis systemu wdrażania

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się do Centrali ARiMR zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega w Centrali ARiMR ocenie formalnej, w szczególności pod względem zgodności wydruku z zapisem sporządzonym w wersji elektronicznej, poprawności wypełnienia wniosku i kompletności załączników.

W przypadku stwierdzenia niezgodności wydruku z zapisem sporządzonym w wersji elektronicznej wniosek zostanie odrzucony.

W przypadku złożenia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników, instytucja wdrażająca wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu o uzupełnienie wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega ocenie merytorycznej, która obejmuje w szczególności ocenę zgodności z kryteriami dostępu oraz zasadami działania.

ARiMR przygotowuje dwie listy wniosków: zestawienie wniosków pozytywnie zweryfikowa-

nych pod względem formalnym i merytorycznym oraz zestawienie wniosków odrzuconych wraz z uzasadnieniem. ARiMR przekazuje listy wniosków oraz komplet wniosków pozytywnie zweryfikowanych do MRiRW. MRiRW sprawdza projekty pod względem ewentualnego nakładania się ich kosztów z kosztami projektów realizowanych w ramach Phare lub Transition Facility.

MRiRW przedkłada listę poprawnych wniosków GR KS.

GR KS, na podstawie priorytetów określonych przez KS na dany rok, dokonuje wyboru projektów do realizacji i ewentualnie zmienia kwotę środków finansowych zgłoszonych we wnioskach o dofinansowanie realizacji projektu, biorąc pod uwagę wielkość środków dostępnych na dany rok na realizację zadań z zakresu „Pomocy technicznej”. W przypadku gdy GR KS zmniejszy kwotę środków finansowych przewidzianą we wniosku o dofinansowanie realizacji projektu, ubiegający się o dofinansowanie projektu dokonuje zmiany tego wniosku w zakresie określonym przez GR KS. Zmieniony wniosek o dofinansowanie realizacji projektu jest ponownie przedkładany do rozpatrzenia przez GR KS.

KS rekomenduje Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi listę projektów do realizacji. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zatwierdza listę projektów do realizacji. Na tej podstawie:

- 1) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydaje decyzję o dofinansowaniu realizacji projektu — w przypadku gdy ubiegającym się o dofinansowanie projektu jest MRiRW;
- 2) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zawiera umowy o dofinansowanie projektu z ARiMR — w przypadku gdy ubiegającym się o dofinansowanie projektu jest ARiMR;
- 3) ARiMR zawiera umowy o dofinansowanie projektu z pozostałymi ubiegającymi się o dofinansowanie projektu.

Beneficjent dokonuje wyboru dostawców towarów i usług w ramach projektu zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych. Po zakończeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego beneficjent jest obowiązany przedstawić informację dotyczącą kosztów projektu wynikających z tego postępowania. W przypadku gdy koszt projektu wynikający z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego jest niższy od planowanego, dokonywana jest zmiana umowy o dofinansowanie projektu w zakresie wysokości dofinansowania.

Po zakończeniu realizacji projektu lub jego etapu beneficjent składa wnioski o płatność wraz ze wszystkimi wymaganymi załącznikami do Centrali ARiMR. Płatności dokonuje się po zweryfikowaniu wniosku o płatność pod względem formalnym oraz sprawdzeniu zgodności realizacji projektu z umową o dofinansowanie projek-

tu lub decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o dofinansowanie realizacji projektu.

Szczegółowe zasady rozpatrywania wniosków o dofinansowanie realizacji projektu i wniosków o płatność są określone w procedurach ARiMR, zatwierdzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.”;

15) w ust. 3.3.3. Działanie 3.3. „Informowanie i promocja Programu”:

a) część „Beneficjenci” otrzymuje brzmienie:

„Beneficjenci

Instytucje odpowiedzialne za zarządzanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrolę Programu w zakresie zadań wykonywanych w celu realizacji Programu:

- 1) MRiRW;
- 2) ARiMR;
- 3) FAPA;
- 4) urzędy marszałkowskie.

Wymienione instytucje mogą być beneficjentami w zakresie wydatków związanych z przygotowaniem kolejnego okresu programowania.”,

b) część „Opis systemu wdrożenia” otrzymuje brzmienie:

„Opis systemu wdrażania

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu składa się do Centrali ARiMR zgodnie z trybem określonym w odrębnych przepisach.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega w Centrali ARiMR ocenie formalnej, w szczególności pod względem zgodności wydruku z zapisem sporządzonym w wersji elektronicznej oraz poprawności wypełnienia wniosku i kompletności załączników.

W przypadku stwierdzenia niezgodności wydruku z zapisem sporządzonym w wersji elektronicznej wniosek o dofinansowanie realizacji projektu zostanie odrzucony.

W przypadku złożenia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu nieprawidłowo wypełnionego lub bez wymaganych załączników instytucja wdrażająca wzywa, w formie pisemnej, ubiegającego się o dofinansowanie projektu o uzupełnienie wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu podlega ocenie merytorycznej, która obejmuje w szczególności ocenę zgodności z kryteriami dostępu oraz zasadami działania.

ARiMR przygotowuje dwie listy wniosków: zestawienie wniosków pozytywnie zweryfikowanych pod względem formalnym i merytorycznym oraz zestawienie wniosków odrzuconych wraz z uzasadnieniem. ARiMR przekazuje listy wniosków oraz komplet wniosków pozytywnie zweryfikowanych do MRiRW.

MRiRW przedkłada listę poprawnych wniosków GR KS.

GR KS, na podstawie priorytetów określonych przez KS na dany rok, dokonuje wyboru projektów do realizacji i ewentualnie zmienia kwotę środków finansowych zgłoszonych we wnioskach o dofinansowanie realizacji projektu, biorąc pod uwagę wielkość środków dostępnych na dany rok na realizację zadań z zakresu „Pomocy technicznej”. W przypadku gdy GR KS zmniejszy kwotę środków finansowych przewidzianą we wniosku o dofinansowanie realizacji projektu, ubiegający się o dofinansowanie projektu dokonuje zmiany tego wniosku w zakresie określonym przez GR KS. Zmieniony wniosek o dofinansowanie realizacji projektu jest ponownie przedkładany do rozpatrzenia przez GR KS.

KS rekomenduje Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi listę projektów do realizacji. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zatwierdza listę projektów do realizacji. Na tej podstawie:

- 1) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydaje decyzję o dofinansowaniu realizacji projektów — w przypadku gdy ubiegającym się o dofinansowanie projektu jest MRiRW;
- 2) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zawiera umowy o dofinansowanie projektu z ARiMR — w przypadku gdy ubiegającym się o dofinansowanie projektu jest ARiMR;
- 3) ARiMR zawiera umowy o dofinansowanie projektu z pozostałymi ubiegającymi się o dofinansowanie projektu.

Beneficjent dokonuje wyboru dostawców towarów i usług w ramach projektu zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych. Po zakończeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego beneficjent jest obowiązany przedstawić informację dotyczącą kosztów projektu wynikających z tego postępowania. W przypadku gdy koszt projektu wynikający z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego jest niższy od planowanego, dokonywana jest zmiana umowy o dofinansowanie projektu w zakresie wysokości dofinansowania.

Po zakończeniu realizacji projektu lub jego etapu beneficjent składa wniosek o płatność wraz ze wszystkimi wymaganymi załącznikami do Centrali ARiMR. Płatności dokonuje się po zweryfikowaniu wniosku o płatność pod względem formalnym oraz sprawdzeniu zgodności realizacji projektu z umową o dofinansowanie projektu lub decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o dofinansowanie realizacji projektu.

Szczegółowe zasady rozpatrywania wniosków o dofinansowanie realizacji projektu i wniosków o płatność są określone w procedurach ARiMR, zatwierdzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.”;

16) ust. 4. „Tabela finansowa” otrzymuje brzmienie:

„4. TABELA FINANSOWA

Zasady podziału środków finansowych w skali kraju na poszczególne działania Programu

W celu zapewnienia zrównoważonych warunków dostępu do środków finansowych Programu w skali kraju, kwoty przeznaczone na realizację działań:

- 1) 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”,
- 2) 1.2. „Ułatwianie startu młodym rolnikom”,
- 3) 2.2. „Scalanie gruntów”,
- 4) 2.3. „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”,
- 5) 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów”,
- 6) 2.5. „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi”,

7) 2.6. „Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem”

— zostaną wstępnie podzielone na poszczególne województwa.

Podział ten będzie miał charakter indykatywny i będzie dotyczyć łącznych kwot przeznaczonych na realizację poszczególnych działań. Podział środków zostanie dokonany na podstawie mierzalnych kryteriów ustalonych przez KS, w sposób odzwierciedlający skalę potrzeb poszczególnych województw w odniesieniu do wyżej wymienionych działań Programu.

Podział środków przeznaczonych na finansowanie działań:

- 1) 1.3. „Szkolenia”,
- 2) 1.4. „Wsparcie doradztwa rolniczego”

— dokonany zostanie przez określenie warunków konkursów na realizację projektów w ramach tych działań.

Dla pozostałych działań Programu nie dokonuje się podziału środków na poszczególne województwa.

Szacunkowa tabela finansowa Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006”*

Priorytet/Działanie	Środki publiczne											Środki prywatne	Fundusz Społeczny	Współfinansowanie krajowe FS	Pozyczki EBI
	Wkład Unii Europejskiej						Krajowy wkład publiczny								
	Ogółem	EFRR	EFS	EFOiGR	FIFG	Ogółem	Budżet państwa	Budżety jednostek samorządu terytorialnego	Inne						
Priorytet 1. „Wsparanie zmian i dostosowań w sektorze rolno-żywnościowym”	1315291918	-	-	839189238	-	476102680	476102680	-	-	-	789474952	-	-	-	
Investycje w gospodarstwach rolnych	6039222871			325189238		278733633	278733633				325189238				
Ułatwianie startu młodym rolnikom	173333333			130000000		433333333	433333333								
Szkolenia	20000000			16000000		4000000	4000000								
Wsparcie doradztwa rolniczego	53750000			43000000		10750000	10750000								
Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych	464285714			325000000		139285714	139285714				464285714				
Priorytet 2. „Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich”	444857143	-	-	335500000	-	109357143	86857143	22500000	-	155857143	-	-	-		
Przywrócenie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych	12500000			10000000		2500000	2500000								
Scalanie gruntów	21250000			17000000		4250000	4250000								
Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	112500000			90000000		225000000	225000000								
Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów	107142857			75000000		32142857	32142857				107142857				
Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	132000000			100000000		32000000	32000000				8000000				
Rozwój i ulepszenie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	40714286			28500000		12214286	12214286				40714286				
Pilotażowy Program Leader +	18750000			15000000		3750000	3750000								
Priorytet 3. „Pomoc techniczna”	24000000	-	-	18000000	-	6000000	6000000	-	-	-	-	-	-		
Wsparcie systemu zarządzania i wdrażania programu	10529760			7897320		2632440	2632440								
Rozwój instytucjonalny	8630200			6472650		2157550	2157550								
Informowanie i promocja programu	4840040			3630030		1210010	1210010								
Program ogółem (priorytety łącznie)	1784149061	-	-	1192689238	-	59145823	56895823	22500000	-	945332095	-	-	-		
Koszty całkowite związane z EFRR															
Koszty całkowite związane z EFS															
Koszty całkowite związane z EFOiGR															
Koszty całkowite związane z FIFG															

* Przeliczenie według cen z 2004 r. w euro według deflatora KE (deflator = 1,130288298). Tabela dotyczy zobowiązań finansowych na lata 2004–2006.

Tabela finansowa Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006” według priorytetu, działania i roku*

Priorytet/Działanie/Rok	Środki publiczne											Fundusz Spójności	Współfinansowanie krajowe FS	Pożyczki EBI	
	Ogółem	Wkład Unii Europejskiej					Krajowy wkład publiczny								Środki prywatne
		Ogółem	EFRR	EFS	EFOIGR	FIFG	Ogółem	Budżet państwa	Budżety jednostek samorządu terytorialnego	Inne					
1=2+7	2=3+4+5+6	3	4	5	6	7=8+9+10	8	9	10	11	12	13	14		
Priorytet 1. „Wspieranie zmian i dostosowań w rolnictwie”	1 315 291 918	839 189 238	-	839 189 238	-	476 102 680	476 102 680	-	-	789 474 952	-	-	-		
2004	307 278 868	196 051 627	-	196 051 627	-	111 227 241	111 227 241	-	-	184 437 362	-	-	-		
2005	439 084 663	280 147 030	-	280 147 030	-	158 937 633	158 937 633	-	-	263 550 880	-	-	-		
2006	568 928 387	362 990 581	-	362 990 581	-	205 937 806	205 937 806	-	-	341 486 710	-	-	-		
2004-2006	1 315 291 918	839 189 238	-	839 189 238	-	476 102 680	476 102 680	-	-	789 474 952	-	-	-		
Działanie 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”	603 922 871	325 189 238	-	325 189 238	-	278 733 633	278 733 633	-	-	325 189 238	-	-	-		
2004	141 088 632	75 970 802	-	75 970 802	-	65 117 830	65 117 830	-	-	75 970 802	-	-	-		
2005	201 607 921	108 558 112	-	108 558 112	-	93 049 809	93 049 809	-	-	108 558 112	-	-	-		
2006	261 226 318	140 660 324	-	140 660 324	-	120 565 994	120 565 994	-	-	140 660 324	-	-	-		
2004-2006	603 922 871	325 189 238	-	325 189 238	-	278 733 633	278 733 633	-	-	325 189 238	-	-	-		
Działanie 1.2. „Ułatwianie startu młodym rolnikom”	173 333 333	130 000 000	-	130 000 000	-	43 333 333	43 333 333	-	-	-	-	-	-		
2004	40 494 181	30 370 636	-	30 370 636	-	10 123 545	10 123 545	-	-	-	-	-	-		
2005	57 863 968	43 397 976	-	43 397 976	-	14 465 992	14 465 992	-	-	-	-	-	-		
2006	74 975 184	56 231 388	-	56 231 388	-	18 743 796	18 743 796	-	-	-	-	-	-		
2004-2006	173 333 333	130 000 000	-	130 000 000	-	43 333 333	43 333 333	-	-	-	-	-	-		
Działanie 1.3. „Szkolenia zawodowe”	20 000 000	16 000 000	-	16 000 000	-	4 000 000	4 000 000	-	-	-	-	-	-		
2004	4 672 406	3 737 925	-	3 737 925	-	934 481	934 481	-	-	-	-	-	-		
2005	6 676 611	5 341 289	-	5 341 289	-	1 335 322	1 335 322	-	-	-	-	-	-		
2006	8 650 983	6 920 786	-	6 920 786	-	1 730 197	1 730 197	-	-	-	-	-	-		
2004-2006	20 000 000	16 000 000	-	16 000 000	-	4 000 000	4 000 000	-	-	-	-	-	-		
Działanie 1.4. „Wsparcie doradztwa rolniczego”	53 750 000	43 000 000	-	43 000 000	-	10 750 000	10 750 000	-	-	-	-	-	-		
2004	12 557 090	10 045 672	-	10 045 672	-	2 511 418	2 511 418	-	-	-	-	-	-		
2005	17 943 394	14 354 715	-	14 354 715	-	3 588 679	3 588 679	-	-	-	-	-	-		
2006	23 249 516	18 599 613	-	18 599 613	-	4 649 903	4 649 903	-	-	-	-	-	-		
2004-2006	53 750 000	43 000 000	-	43 000 000	-	10 750 000	10 750 000	-	-	-	-	-	-		
Działanie 1.5. „Przetwórstwo i marketing artykułów rolnych”	464 285 714	325 000 000	-	325 000 000	-	139 285 714	139 285 714	-	-	464 285 714	-	-	-		
2004	108 466 559	75 926 592	-	75 926 592	-	32 539 967	32 539 967	-	-	108 466 560	-	-	-		
2005	154 992 769	108 494 938	-	108 494 938	-	46 497 831	46 497 831	-	-	154 992 768	-	-	-		
2006	200 826 386	140 578 470	-	140 578 470	-	60 247 916	60 247 916	-	-	200 826 386	-	-	-		
2004-2006	464 285 714	325 000 000	-	325 000 000	-	139 285 714	139 285 714	-	-	464 285 714	-	-	-		
Priorytet 2. „Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich”	444 857 143	335 500 000	-	335 500 000	-	109 357 143	86 857 143	22 500 000	-	155 857 143	-	-	-		
2004	103 926 988	78 379 594	-	78 379 594	-	25 547 394	20 290 939	5 256 455	-	36 411 221	-	-	-		
2005	148 505 919	112 000 143	-	112 000 143	-	36 505 776	28 994 589	7 511 187	-	52 029 628	-	-	-		
2006	192 424 236	145 120 263	-	145 120 263	-	47 303 973	37 571 615	9 732 358	-	67 416 294	-	-	-		
2004-2006	444 857 143	335 500 000	-	335 500 000	-	109 357 143	86 857 143	22 500 000	-	155 857 143	-	-	-		

* Tabela dotyczy zobowiązań finansowych w euro na lata 2004–2006.

Priorytet/Działanie/Rok	Środki publiczne													
	Wkład Unii Europejskiej												Środki prywatne	
	Ogółem						Krajowy wkład publiczny							
	Ogółem	Ogółem	EFRR	EFS	EFOIGR	FIFG	Ogółem	Budżet państwa	Budżety jednostek samorządu terytorialnego	Inne	Fundusz Spójności	Współfinansowanie krajowe FS		Pozyczki EBI
1=2+7	2=3+4+5+6	3	4	5	6	7=8+9+10	8	9	10	11	12	13	14	
Działanie 2.1. „Przywrócenie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą i/lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych”	12 500 000	10 000 000	-	-	10 000 000	-	2 500 000	-	-	-	-	-	-	-
2004	2 920 254	2 336 203	-	-	2 336 203	-	584 051	-	-	-	-	-	-	-
2005	4 172 881	3 338 305	-	-	3 338 305	-	834 576	-	-	-	-	-	-	-
2006	5 406 865	4 325 492	-	-	4 325 492	-	1 081 373	-	-	-	-	-	-	-
2004-2006	12 500 000	10 000 000	-	-	10 000 000	-	2 500 000	-	-	-	-	-	-	-
Działanie 2.2. „Scalanie gruntów rolnych”	21 250 000	17 000 000	-	-	17 000 000	-	4 250 000	-	-	-	-	-	-	-
2004	4 964 430	3 971 544	-	-	3 971 544	-	992 886	-	-	-	-	-	-	-
2005	7 093 899	5 675 119	-	-	5 675 119	-	1 418 780	-	-	-	-	-	-	-
2006	9 191 671	7 353 337	-	-	7 353 337	-	1 838 334	-	-	-	-	-	-	-
2004-2006	21 250 000	17 000 000	-	-	17 000 000	-	4 250 000	-	-	-	-	-	-	-
Działanie 2.3. „Odnowa wsi i zachowanie dziedzictwa kulturowego”	112 500 000	90 000 000	-	-	90 000 000	-	22 500 000	-	-	-	-	-	-	-
2004	26 282 277	21 025 822	-	-	21 025 822	-	5 256 455	-	-	-	-	-	-	-
2005	37 555 935	30 044 748	-	-	30 044 748	-	7 511 187	-	-	-	-	-	-	-
2006	48 661 788	38 929 430	-	-	38 929 430	-	9 732 358	-	-	-	-	-	-	-
2004-2006	112 500 000	90 000 000	-	-	90 000 000	-	22 500 000	-	-	-	-	-	-	-
Działanie 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i działalności zbliżonej do rolniczej w celu zapewnienia różnych alternatywnych źródeł dochodów w rolnictwie”	107 142 857	75 000 000	-	-	75 000 000	-	32 142 857	-	-	107 142 857	-	-	-	-
2004	25 030 741	17 521 519	-	-	17 521 519	-	7 509 222	-	-	25 030 741	-	-	-	-
2005	35 767 557	25 037 290	-	-	25 037 290	-	10 730 267	-	-	35 767 557	-	-	-	-
2006	46 344 559	32 441 191	-	-	32 441 191	-	13 903 368	-	-	46 344 559	-	-	-	-
2004-2006	107 142 857	75 000 000	-	-	75 000 000	-	32 142 857	-	-	107 142 857	-	-	-	-
Działanie 2.5. „Gospodarowanie zasobami wodnymi wsi”	132 000 000	100 000 000	-	-	100 000 000	-	32 000 000	-	-	8 000 000	-	-	-	-
2004	30 837 225	23 362 025	-	-	23 362 025	-	7 475 200	-	-	1 868 800	-	-	-	-
2005	44 064 653	33 383 053	-	-	33 383 053	-	10 681 600	-	-	2 670 400	-	-	-	-
2006	57 098 122	43 254 922	-	-	43 254 922	-	13 843 200	-	-	3 460 800	-	-	-	-
2004-2006	132 000 000	100 000 000	-	-	100 000 000	-	32 000 000	-	-	8 000 000	-	-	-	-
Działanie 2.6. „Rozwój infrastruktury związanej z rozwojem rolnictwa”	40 714 286	28 500 000	-	-	28 500 000	-	12 214 286	-	-	40 714 286	-	-	-	-
2004	9 511 682	6 658 177	-	-	6 658 177	-	2 853 505	-	-	9 511 680	-	-	-	-
2005	13 591 671	9 514 170	-	-	9 514 170	-	4 077 501	-	-	13 591 671	-	-	-	-
2006	17 610 933	12 327 653	-	-	12 327 653	-	5 283 280	-	-	17 610 935	-	-	-	-
2004-2006	40 714 286	28 500 000	-	-	28 500 000	-	12 214 286	-	-	40 714 286	-	-	-	-

Priorytet/Działanie/Rok	Środki publiczne																
	Wkład Unii Europejskiej										Krajowy wkład publiczny			Środki prywatne	Fundusz Spójności	Współfinansowanie krajowe FS	Pozycje EBI
	Ogółem	Ogółem	EFRR	EFS	EFOIGR	FIGG	Ogółem	Budżet państwa	Budżety jednostek samorządu terytorialnego	Inne	11	12	13				
1=2+7	2=3+4+5+6	3	4	5	6	7=8+9+10	8	9	10	11	12	13	14				
Działanie 2.7. „Pilotazowy Program Leader +”	18 750 000	15 000 000	-	-	15 000 000	-	3 750 000	-	-	-	-	-	-				
2004	4 380 379	3 504 304	-	-	3 504 304	-	876 075	-	-	-	-	-	-				
2005	6 259 323	5 007 458	-	-	5 007 458	-	1 251 865	-	-	-	-	-	-				
2006	8 110 298	6 488 238	-	-	6 488 238	-	1 622 060	-	-	-	-	-	-				
2004-2006	18 750 000	15 000 000	-	-	15 000 000	-	3 750 000	-	-	-	-	-	-				
Priorytet 3. „Pomoc techniczna”	24 000 000	18 000 000	-	-	18 000 000	-	6 000 000	-	-	-	-	-	-				
2004	5 606 884	4 205 163	-	-	4 205 163	-	1 401 721	-	-	-	-	-	-				
2005	8 011 928	6 008 946	-	-	6 008 946	-	2 002 982	-	-	-	-	-	-				
2006	10 381 188	7 785 891	-	-	7 785 891	-	2 595 297	-	-	-	-	-	-				
2004-2006	24 000 000	18 000 000	-	-	18 000 000	-	6 000 000	-	-	-	-	-	-				
Działanie 3.1. „Wsparcie systemu zarządzania i wdrażania Programu”	10 529 760	7 897 320	-	-	7 897 320	-	2 632 440	-	-	-	-	-	-				
2004	2 459 964	1 844 973	-	-	1 844 973	-	614 991	-	-	-	-	-	-				
2005	3 515 153	2 636 365	-	-	2 636 365	-	878 788	-	-	-	-	-	-				
2006	4 554 643	3 415 982	-	-	3 415 982	-	1 138 661	-	-	-	-	-	-				
2004-2006	10 529 760	7 897 320	-	-	7 897 320	-	2 632 440	-	-	-	-	-	-				
Działanie 3.2. „Rozwój instytucjonalny”	8 630 200	6 472 650	-	-	6 472 650	-	2 157 550	-	-	-	-	-	-				
2004	1 159 504	869 628	-	-	869 628	-	289 876	-	-	-	-	-	-				
2005	1 656 867	1 242 650	-	-	1 242 650	-	414 217	-	-	-	-	-	-				
2006	2 146 829	1 610 122	-	-	1 610 122	-	536 707	-	-	-	-	-	-				
2004-2006	8 630 200	6 472 650	-	-	6 472 650	-	2 157 550	-	-	-	-	-	-				
Działanie 3.3. „Informowanie i promocja Programu”	4 840 040	3 630 030	-	-	3 630 030	-	1 210 010	-	-	-	-	-	-				
2004	1 987 416	1 490 562	-	-	1 490 562	-	496 854	-	-	-	-	-	-				
2005	2 839 908	2 129 931	-	-	2 129 931	-	709 977	-	-	-	-	-	-				
2006	3 679 716	2 759 787	-	-	2 759 787	-	919 929	-	-	-	-	-	-				
2004-2006	4 840 040	3 630 030	-	-	3 630 030	-	1 210 010	-	-	-	-	-	-				
SOP ogółem (łącznie priorytety)	1 784 149 061	1 192 689 238	-	-	1 192 689 238	-	591 459 823	22 500 000	-	945 332 095	-	-	-				
2004	416 812 740	278 636 384	-	-	278 636 384	-	132 919 901	5 256 455	-	220 848 583	-	-	-				
2005	595 602 510	398 156 119	-	-	398 156 119	-	189 935 201	7 511 187	-	315 580 508	-	-	-				
2006	771 733 811	515 896 735	-	-	515 896 735	-	246 104 718	9 732 358	-	408 903 004	-	-	-				
2004-2006	1 784 149 061	1 192 689 238	-	-	1 192 689 238	-	591 459 823	22 500 000	-	945 332 095	-	-	-				
Koszty całkowite związane z EFRR																	
Koszty całkowite związane z EFS																	
Koszty całkowite związane z EFOIGR																	
Koszty całkowite związane z FIGG																	
Przeliczenie według deflatora KE = 1,130288298																	

Przeliczenie według deflatora KE = 1,130288298

W planach finansowych ujęte są tylko koszty kwalifikowalne (rozporządzenie nr 448/2004/WE):

- 17) ust. 5.3. „Ocena wniosku o dofinansowanie realizacji projektu”, 5.4. „Umowa o dofinansowanie realizacji projektu”, 5.5. „Zobowiązania beneficjenta w związku z realizacją projektu”, 5.6. „Zamówienia publiczne i zasady wyboru wykonawców usług lub dostawców towarów w ramach projektów” oraz 5.7. „Zasady rozliczania projektów oraz dokonywania płatności na rzecz beneficjenta” otrzymują brzmienie:

„5.3. Ocena wniosku o dofinansowanie realizacji projektu

Ocena wniosku o dofinansowanie realizacji projektu obejmuje następujące elementy:

- 1) weryfikację formalną — dotyczy sprawdzenia poprawności wypełnienia wniosku, kompletności załączników oraz w przypadku gdy składany jest w formie elektronicznej oraz w formie papierowej — sprawdzenia zgodności obu form;
- 2) ocenę merytoryczną — pozwala stwierdzić, czy przedstawiony projekt może zostać objęty dofinansowaniem w ramach danego działania Programu; ocenie podlegają w szczególności:
 - a) zgodność projektu z celami oraz zakresem pomocy określonymi dla danego działania,
 - b) spełnienie kryteriów dostępu określonych dla danego działania,
 - c) zakres rzeczowy i finansowy projektu oraz założenia techniczne, ekonomiczne, rynkowe lub inne cechy projektu decydujące o jego efektywności w odniesieniu do celów Programu w zależności od specyfiki działania.

Oceny wniosków o dofinansowanie realizacji projektu dokonuje instytucja wdrażająca. W przypadku działania 2.7. „Pilotażowy Program Leader +” oraz działań w ramach priorytetu 3. „Pomoc techniczna” do przeprowadzenia oceny merytorycznej mogą być włączeni GR KS oraz niezależni eksperci — w przypadku działania 1.5. „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych”. Ponadto w celu potwierdzenia lub uzupełnienia informacji mających istotny wpływ na końcową ocenę projektu instytucja wdrażająca może zwrócić się do wnioskodawcy o dostarczenie dodatkowych dokumentów lub dokonać kontroli w miejscu realizacji projektu (wizytacji terenowej) lub w siedzibie wnioskodawcy.

W ramach niektórych działań Programu projekty są oceniane i porównywane zgodnie z określonymi dla tych działań kryteriami wyboru. Zasady wyboru projektów w ramach Programu są określone w załączniku nr 8 do Uzupełnienia Programu.

5.4. Umowa o dofinansowanie projektu

Zatwierdzenie projektu do realizacji (przyznanie pomocy) następuje formalnie z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu między instytucją wdrażającą a beneficjentem. Z dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu beneficjent

może rozpocząć realizację projektu, co nie wyklucza wcześniejszego przeprowadzenia wszelkich czynności związanych z przygotowaniem do realizacji projektu. W przypadku działań priorytetu 3. „Pomoc techniczna” koszty mogą zostać poniesione w okresie poprzedzającym zawarcie umowy o dofinansowanie projektu lub wydanie decyzji o dofinansowaniu projektu lub przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu, lecz nie wcześniej niż od dnia 1 stycznia 2004 r.

W przypadku działania 2.5. „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi” przyjęcie projektu do realizacji następuje na podstawie decyzji marszałka województwa. Projekty zgłaszane przez instytucję zarządzającą w ramach działań priorytetu 3. „Pomoc techniczna” dofinansowane są na podstawie decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Wzory umów o dofinansowanie projektu określają przepisy wydane na podstawie art. 28 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju.

Umowa o dofinansowanie projektu między instytucją wdrażającą a beneficjentem¹⁶⁾ określa prawa i obowiązki stron w związku z realizacją projektu. Instytucja wdrażająca zobowiązuje się do współfinansowania projektu pod warunkiem, że beneficjent zrealizuje go w określonym zakresie i terminie, udokumentuje wykonanie projektu (z wyjątkiem działania 1.2. „Ułatwienie startu młodym rolnikom”) i dotrzyma zobowiązań wynikających z zasad udzielania pomocy.

Umowa o dofinansowanie projektu określa zasady odpowiedzialności beneficjenta w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizowaniu przez beneficjenta postanowień umowy.

Umowa o dofinansowanie projektu zawarta z instytucją wdrażającą może zostać zmieniona na wniosek każdej ze stron w formie pisemnej — w postaci aneksu — pod rygorem nieważności.

5.5. Zobowiązania beneficjenta w związku z realizacją projektu

Umowa o dofinansowanie projektu określa zobowiązania beneficjenta dotyczące w szczególności¹⁷⁾:

- 1) zrealizowania projektu w określonym zakresie i terminie;
- 2) udokumentowania realizacji projektu;
- 3) umożliwienia dokonywania przez instytucję wdrażającą lub inne uprawnione podmioty kontroli dokumentów lub kontroli w miejscu realizacji projektu (wizytacji terenowej);
- 4) pięcioletniego zachowania i wykorzystywania projektu zgodnie z jego przeznaczeniem;
- 5) przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją projektu przez okres 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej związanej z jego realizacją.

Beneficjent może utracić prawo do całości lub części pomocy w przypadku, gdy:

- 1) rozpocznie realizację projektu przed dniem zawarcia umowy;
- 2) nie rozpocznie realizacji projektu do dnia wyznaczonego jako termin złożenia pierwszego wniosku o płatność lub odstąpi od realizacji projektu;
- 3) złoży podrobione, przerobione, nierzetelne lub stwierdzające nieprawdę dokumenty lub oświadczenia mające istotny wpływ na przyznanie pomocy;
- 4) niewłaściwie lub w sposób niepełny udokumentuje realizację projektu;
- 5) zrealizuje projekt w niepełnym zakresie, nie osiągnie jego celu lub dokona zmiany realizacji projektu w stosunku do postanowień umowy;
- 6) złoży podrobione, przerobione, nierzetelne lub stwierdzające nieprawdę dokumenty lub oświadczenia mające wpływ na wypłatę pomocy;
- 7) do realizacji projektu wykorzystane zostaną środki publiczne przyznane w ramach innych programów lub instrumentów wsparcia lub niezachowane będą zasady pomocy publicznej;
- 8) naruszy zasady zamówień publicznych lub zasady wyboru wykonawców usług lub dostawców towarów w ramach projektów;
- 9) nie wywiąże się z zawartych w umowie o dofinansowanie projektu zobowiązań dotyczących spełnienia kryteriów dostępu dla danego działania Programu;
- 10) naruszy zobowiązanie do zachowania i wykorzystywania projektu zgodnie z jego przeznaczeniem przez okres 5 lat po otrzymaniu płatności końcowej związanej z realizacją projektu;
- 11) nie zachowa dokumentów dotyczących realizacji projektu;
- 12) odmówi poddania się kontroli.

W przypadku projektów o charakterze inwestycyjnym do najważniejszych zobowiązań beneficjenta należy zapewnienie, że w okresie 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej na jego rzecz projekt będzie funkcjonował zgodnie z jego założeniami. Tym samym w okresie realizacji projektu oraz w okresie 5 lat po zrealizowaniu projektu beneficjent nie może:

- 1) dokonać przeniesienia własności ani posiadania nabytych dóbr, wyremontowanych lub wybudowanych budynków, budowli;
- 2) zmienić przeznaczenia nabytych dóbr, wyremontowanych lub wybudowanych budynków, budowli ani zaniechać ich wykorzystywania;
- 3) zaprzestać działalności, której prowadzeniu służyła realizacja projektu lub której prowadzenie

stanowiło warunek przyznania pomocy, ani zmienić miejsca wykonywania tej działalności.

W uzasadnionych przypadkach instytucja wdrażająca może wyrazić zgodę na przeniesienie przez beneficjenta własności lub posiadania mienia objętego projektem. Warunkiem udzielenia przez instytucję wdrażającą takiej zgody jest przeniesienie mienia na rzecz podmiotu, który spełnia warunki Programu, i przejęcie przez ten podmiot zobowiązań dotychczasowego beneficjenta.

W uzasadnionych przypadkach instytucja wdrażająca może także wyrazić zgodę na zmianę przeznaczenia nabytych przez beneficjenta dóbr wyremontowanych lub wybudowanych budynków lub budowli w całości lub w części, jeżeli nowy sposób ich wykorzystania nie naruszy celów i zakresu działania, w ramach którego projekt był realizowany.

Jeżeli niedotrzymanie zobowiązań przez beneficjenta nastąpiło na skutek siły wyższej, beneficjent może zostać zwolniony przez instytucję wdrażającą z obowiązku wykonania tego zobowiązania lub może ulec zmianie termin wykonania tego zobowiązania.

Zwolnienie z wykonania zobowiązań może być całkowite lub częściowe, stosownie do rodzaju zobowiązania i okoliczności siły wyższej. Jeżeli na skutek siły wyższej zobowiązanie nie może być czasowo wykonywane zgodnie z warunkami umowy o dofinansowanie projektu, beneficjent jest obowiązany do uzgodnienia z instytucją wdrażającą sposobu i terminu wykonania zobowiązania albo zwrotu całości lub części środków wypłaconych na realizację projektu.

W każdym przypadku gdy wystąpienie siły wyższej powoduje konieczność zmiany umowy o dofinansowanie projektu, beneficjent składa pisemny wniosek do instytucji wdrażającej w terminie 30 dni roboczych od dnia zaistnienia okoliczności siły wyższej lub od dnia, gdy istnieje możliwość złożenia takiego wniosku.

Okoliczności, które mogą być uznane za siłę wyższą, są określone w załączniku nr 9 do Uzupelnienia Programu.

5.6. Zamówienia publiczne i zasady wyboru wykonawców usług lub dostawców towarów w ramach projektów

Konieczność przeprowadzania zamówień publicznych dotyczy działań:

- 1) 1.3. „Szkolenia”;
- 2) 2.1. „Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych”;
- 3) 2.2. „Scalanie gruntów”;
- 4) 2.3. „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”;

- 5) 2.5. „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi”;
- 6) 2.7. „Pilotażowy Program Leader +”;
- 7) w ramach priorytetu 3. „Pomoc techniczna”.

Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadza się po zawarciu umowy o dofinansowanie projektu lub wydaniu decyzji o dofinansowaniu projektu, z wyjątkiem zamówienia publicznego dotyczącego sporządzenia dokumentacji dofinansowywanej w ramach kosztów ogólnych, projektów w ramach działania 2.1. „Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych” oraz niektórych projektów priorytetu 3. „Pomoc techniczna”; w tych przypadkach zamówienie publiczne może być przeprowadzone w okresie poprzedzającym złożenie wniosku i zawarcie umowy o dofinansowanie projektu lub wydanie decyzji o dofinansowaniu projektu.

Nadzór nad przestrzeganiem przez beneficjenta przepisów o zamówieniach publicznych sprawuje instytucja zarządzająca, która może delegować zadania w tym zakresie do instytucji wdrażających.

W ramach nadzoru instytucja zarządzająca Programem lub instytucja wdrażająca mogą oceniać specyfikację istotnych warunków zamówienia przed ogłoszeniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego oraz zatwierdzać projekt umowy zawieranej przez beneficjenta z wykonawcą.

Beneficjent jest obowiązany do:

- 1) udostępniania, na żądanie instytucji zarządzającej lub instytucji wdrażającej, opisów i dowodów stosowania procedur dotyczących udzielania zamówień i zasad postępowania członków komisji przetargowej oraz zasad odpowiedzialności za ich naruszenie;
- 2) przekazywania instytucji wdrażającej informacji o wszczynanych postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego;
- 3) przekazywania instytucji wdrażającej informacji o wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przed dniem zawarcia umowy z wykonawcą.

Instytucja zarządzająca lub instytucja wdrażająca współpracuje z Urzędem Zamówień Publicznych (UZP). Współpraca polega na:

- 1) przekazywaniu informacji o nieprawidłowościach w zakresie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego;
- 2) umożliwieniu dostępu, na żądanie UZP, do dokumentów i informacji dotyczących projektów realizowanych z udziałem środków finansowych pochodzących z Sekcji Orientacji EFOiGR.

Beneficjenci, którzy nie spełniają warunków określonych w art. 3 ust. 1 pkt 1—3 i 5 ustawy z dnia

29 stycznia 2004 r. — Prawo zamówień publicznych, mają obowiązek stosowania procedury uwzględniającej przepisy tej ustawy w przypadku, gdy udział środków publicznych w ramach zamówienia publicznego przekracza równowartość 100 tys. euro¹⁸⁾. Procedura ta może zostać rozpoczęta przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu.

W takim przypadku beneficjent jest obowiązany do zamieszczenia ogłoszenia o prowadzonym postępowaniu oraz przestrzegania zasad wyboru najkorzystniejszej oferty według zasad określonych w wymienionej ustawie, w szczególności: jawności, równego traktowania oferentów i uczciwej konkurencji.

W przypadku projektów realizowanych w ramach działań 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”, 1.5. „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych”, 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów” oraz działania 2.6. „Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem” przez podmioty, których nie obowiązuje stosowanie przepisów o zamówieniach publicznych, beneficjent jest obowiązany do uzasadnienia planowanych kosztów przez przedstawienie ofert na realizację przewidzianych projektem zadań¹⁹⁾. Obowiązek taki dotyczy:

- 1) przypadków w ramach działań: 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”, 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów” oraz działania 2.6. „Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem”, gdy w ramach projektu występują zadania, których planowany koszt jest wyższy niż 50 tys. zł;
- 2) przypadków w ramach działania 1.5. „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych”, gdy w ramach projektu występują zadania, których planowany koszt jest wyższy niż 100 tys. zł i udział środków publicznych w ramach zadania nie przekracza równowartości 100 tys. euro.

Koszty takich zadań, w ramach projektów, są ustalane na podstawie wyboru najkorzystniejszej oferty dokonanego z co najmniej 3 ważnych ofert uzyskanych na podstawie zapytań skierowanych do co najmniej 5 dostawców. Zapytanie ofertowe powinno zawierać w szczególności:

- 1) opis zadania;
- 2) termin wykonania zadania;
- 3) opis kryteriów, którymi ubiegający się o dofinansowanie projektu będzie się kierował przy wyborze oferty, wraz z podaniem znaczenia tych kryteriów dla dokonania wyboru.

Kopie zapytań ofertowych, ofert oraz uzasadnienie wyboru najkorzystniejszej z nich wnioskodawca składa w instytucji wdrażającej wraz z wnios-

skiem o dofinansowanie realizacji projektu. Obowiązek uzasadnienia planowanych kosztów przez przedstawienie ofert na realizację przewidywanych w projekcie zadań nie dotyczy robót budowlanych i remontowych oraz zakupu sprzętu, maszyn i urządzeń używanych. W uzasadnionych przypadkach, jeżeli wynika to z przyjętej technologii produkcji lub jeżeli zadanie dotyczy zakupu nieruchomości, możliwe jest przedłożenie jednej oferty.

5.7. Zasady rozliczania projektów oraz dokonywania płatności na rzecz beneficjenta

Pomoc udzielana w ramach Programu polega na refundacji części lub całości kosztów kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta na realizację projektu lub wypłacie premii w przypadku działania 1.2. „Ułatwienie startu młodym rolnikom”.

Środki wypłacane beneficjentom pochodzą z Sekcji Orientacji EFOiGR oraz budżetu państwa. W przypadku działania 2.3. „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego” krajowe współfinansowanie projektu zapewnia się przez środki publiczne gmin będących beneficjentami tego działania lub środki przeznaczone na ten cel przez ministra właściwego do spraw kultury.

Istnieje możliwość prefinansowania projektów realizowanych przez beneficjentów (podmioty należące do sektora finansów publicznych). Prefinansowanie dokonywane jest wyłącznie ze środków krajowych.

Podstawą dokonania refundacji jest umowa o dofinansowanie projektu lub decyzja o dofinansowaniu projektu oraz wniosek o płatność. Wnioski o płatność należy składać zgodnie z harmonogramem określonym w umowie o dofinansowanie projektu lub decyzji o dofinansowaniu projektu.

Premia dla beneficjentów działania 1.2. „Ułatwienie startu młodym rolnikom” wypłacana jest jednorazowo na podstawie umowy o dofinansowanie projektu. Beneficjent nie składa wniosku o płatność.

Projekty dofinansowywane w ramach działań: 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”, 2.1. „Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych”, 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów” oraz działania 2.6. „Rozwój i ulepszenie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem” mogą być realizowane w dwóch etapach, co oznacza możliwość dokonywania wypłat dwukrotnie, po zakończeniu każdego z etapów. W działaniu 2.3. „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego” projekt może być realizowany maksymalnie w 3 etapach, natomiast w działaniu 1.5. „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych” — w 4 etapach.

Dla wyżej wymienionych działań przyjmuje się zasadę, że płatność końcowa powinna stanowić nie mniej niż 25 % łącznej kwoty refundacji przyznanej danemu projektowi.

W działaniu 2.7. „Pilotażowy Program Leader +” przewiduje się dokonywanie płatności etapowo, przy czym jeden wniosek o płatność nie może opiewać na kwotę mniejszą niż 50 tys. zł w Schemacie I i, z wyjątkiem ostatniego etapu projektu, 150 tys. zł w Schemacie II.

Dla pozostałych działań Programu nie wprowadza się szczegółowych wytycznych dotyczących sposobu ustalania harmonogramu płatności. Kwestię tę pozostawiono do ustalenia na poziomie ogłoszeń lub umów o dofinansowanie projektu, stosownie do specyfikacji konkretnego projektu.

Podstawą dokonania płatności na rzecz beneficjenta jest wniosek o płatność wraz z wymaganymi załącznikami określającymi wielkość poniesionych kosztów, w szczególności dokumentami potwierdzającymi poniesienie poszczególnych wydatków. Nie dotyczy to:

- 1) działania 1.2. „Ułatwienie startu młodym rolnikom”, w którym płatność wypłacana jest w postaci premii niezwiązanej z poniesieniem kosztów kwalifikowalnych;
- 2) działania 1.4. „Wsparcie doradztwa rolniczego”, w którym rozliczenie dokonywane jest ryczałtowo, na podstawie liczby i rodzaju zrealizowanych usług.

Instytucja wdrażająca przeprowadza weryfikację formalno-rachunkową wniosków o płatność oraz weryfikację kwalifikowalności i zgodności z umową o dofinansowanie projektu lub decyzją o dofinansowaniu projektu wydatków poniesionych przez beneficjentów.

Płatności na rzecz beneficjenta dokonuje ARiMR jako beneficjent końcowy. Płatności dokonuje się wyłącznie w formie przelewu na rachunek bankowy wskazany przez beneficjenta.

Beneficjent końcowy może dochodzić należności z tytułu środków wypłaconych w ramach Programu zgodnie z przepisami o utworzeniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Projekty współfinansowane w ramach działań nie mogą być realizowane z udziałem innych środków publicznych, w tym kredytów lub pożyczek preferencyjnych dofinansowywanych środkami publicznymi, dotacji, oraz nie mogą być dofinansowane w ramach innych programów operacyjnych współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych.

Nie jest dozwolone łączenie środków na realizację danego projektu, w tym finansowanie dostosowań gospodarstwa rolnego do standardów Unii Europejskiej w oparciu o pomoc uzyskaną w ramach działania PROW „Dostosowanie gospodarstw do standardów Unii Europejskiej” i jednocześnie realizowanie takich inwestycji w ramach

działania 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” lub przeprowadzania modernizacji zakładu przetwórstwa artykułów rolno-spożywczych w oparciu o kredyt preferencyjny i środki Programu.

Jeżeli beneficjent otrzymał środki publiczne w związku z realizacją innego zadania lub projektu inwestycyjnego lub otrzymał płatności niezwiązane z realizacją danego projektu inwestycyjnego lub płatności w ramach PROW, w tym w zakresie działania „Wspieranie gospodarstw niskotowarowych” — środki te mogą zostać przeznaczone na realizację projektu w ramach Programu.”;

- 18) w ust. 6. „Monitorowanie Programu” część „Działanie 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”” otrzymuje brzmienie:

„Działanie 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”:

- 1) liczba oraz wartość projektów (wartość całkowita, koszty kwalifikowalne, łączna wartość środków publicznych, środki EFOiGR):

- a) według typów gospodarstw rolnych,
- b) według wielkości ekonomicznej gospodarstw rolnych,
- c) według rodzaju inwestycji,
- d) zrealizowanych przez młodych rolników;

- 2) liczba projektów i wartość zaangażowanych środków publicznych według miejsca realizacji projektu (województwa, tereny ONW);

- 3) liczba zrealizowanych projektów:

- a) według celu projektu,
- b) według płci i wieku beneficjentów,
- c) związanych z dostosowaniem do standardów w zakresie higieny, ochrony środowiska i warunków utrzymania zwierząt;

- 4) powierzchnia wybudowanych lub zmodernizowanych budynków produkcyjnych według typów budynków;

- 5) liczba zakupionego sprzętu ruchomego według głównych rodzajów;

- 6) liczba zakupionego inwentarza żywego według gatunków;

- 7) powierzchnia założonych plantacji wieloletnich.

Wskaźniki oddziaływania:

- 1) wzrost wartości sprzedaży w gospodarstwach rolnych objętych pomocą;
- 2) wzrost dochodów w gospodarstwach rolnych objętych pomocą.”;

- 19) ust. 7.5. „Formy i zakres działań informacyjnych i promocyjnych” otrzymuje brzmienie:

„7.5. Formy i zakres działań informacyjnych i promocyjnych

Działania informacyjne i promocyjne będą prowadzone na dwóch poziomach:

1) przekazywanie ogólnych informacji o Programie i postępach w jego wdrażaniu

— działania w tym zakresie są prowadzone i nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jako instytucję zarządzającą; odbiorcami tych działań są środki masowego przekazu, organizacje społeczno-zawodowe, w tym związki zawodowe rolników i producentów rolnych, samorząd rolniczy oraz szkoły i uczelnie rolnicze, a także bezpośredni odbiorcy pomocy — rolnicy i mieszkańcy wsi; podejmowane działania mają zapewnić dostęp do ogólnej wiedzy w zakresie pomocy udzielanej Rzeczypospolitej Polskiej przez Unię Europejską w ramach funduszy strukturalnych oraz zasad i procedur ubiegania się o pomoc w ramach poszczególnych działań; informacje przekazywane są w formie:

a) konferencji i seminariów informacyjnych i promocyjnych

— przewiduje się organizowanie konferencji i seminariów informacyjnych, w trakcie których prezentowane będą działania Programu oraz będą przekazywane informacje dotyczące systemu wdrażania Programu; na konferencjach i seminariach dystrybuowane będą materiały informacyjne w formie papierowej oraz na nośnikach elektronicznych (CD-ROM), dotyczące zasad funkcjonowania Programu,

b) publikacji materiałów informacyjnych

— elementem działań informacyjnych będzie przygotowywanie i publikacja broszur informacyjnych o Programie. MRiRW będzie również publikować materiały informacyjne o postępach w jego realizacji,

c) materiałów publikowanych na stronach internetowych

— w obrębie portalu internetowego MRiRW (www.minrol.gov.pl) znajdują się strony dotyczące Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004—2006”; na tych stronach od połowy 2003 r. są zamieszczane aktualne informacje o Programie, w tym projekty dokumentów programowych (Program i Uzupełnienie Programu); udostępniane są również szczegółowe materiały informacyjne dla beneficjentów, określające zasady ubiegania się o pomoc, i formularze wniosków o dofinansowanie realizacji projektów; strona internetowa jest aktualizowana; przewiduje się również uruchomienie strony z odpowiedziami na najczęściej zadawane pytania (FAQ); na stronie internetowej MRiRW zostanie również umieszczony Generator Wniosków,

d) punktów informacyjnych

— w Departamencie Rozwoju Obszarów Wiejskich MRiRW utworzony został punkt kontaktowy, do którego zadań należy prowadzenie działalności informacyjnej, w tym przygotowywanie odpowiedzi na pytania zgłaszane w formie pisemnej lub elektronicznej,

e) współpracy z mediami

— do działań na rzecz informowania społeczeństwa o Programie zostaną włączone środki masowego przekazu: telewizja, radio, prasa ogólnopolska, regionalna oraz rolnicza; będą one przekazywać informacje na temat Programu; planuje się także przekazywanie informacji na konferencjach prasowych,

f) promocji Programu podczas ogólnopolskich i lokalnych imprez poświęconych rolnictwu i obszarom wiejskim

— instytucja zarządzająca uczestniczy w organizowanych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym imprezach, w tym: targach, konferencjach, seminariach poświęconych tematyce rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, przekazując na ich forum bieżące informacje dotyczące Programu;

2) informacje szczegółowe dotyczące rodzaju i zakresu pomocy skierowane bezpośrednio do potencjalnych beneficjentów pomocy przekazywane przez instytucje wdrażające

— instytucje wdrażające przekazują szczegółowe informacje dotyczące działań, które są wdrażane przez te instytucje; informacje przekazywane są w formie:

a) publikacji materiałów informacyjnych

— instytucje wdrażające przygotowują informacje o Programie, w tym opis działań z zasadami przyznawania pomocy; informacje szczegółowe o Programie będą publikowane w broszurach informacyjnych dostępnych w instytucjach wdrażających poszczególne działania Programu,

b) informacji bezpośredniej

— instytucje wdrażające będą brały udział w przekazywaniu informacji na temat Progra-

mu, w tym udzielaniu szczegółowych wyjaśnień dotyczących warunków udziału w Programie, jak i bezpośrednich wskazówek związanych z procedurą ubiegania się o pomoc; działania te będą prowadzone przez bezpośredni kontakt z zainteresowanymi w punktach informacyjnych, kontakt telefoniczny, w tym infolinie, lub pisemne udzielanie wyjaśnień,

c) seminariów informacyjnych

— instytucje wdrażające będą organizowały seminaria informacyjne dla potencjalnych beneficjentów działań Programu, które będą miały na celu zapoznanie potencjalnych beneficjentów z zasadami, procedurami oraz z wymaganiami związanymi ze składaniem wniosków o dofinansowanie realizacji projektu,

d) materiałów publikowanych na stronach internetowych

— każda z instytucji wdrażających utworzy na swoich stronach internetowych odpowiedni serwis informacyjny dotyczący wdrażanych przez nią działań Programu; w ramach serwisu zamieszczane będą szczegółowe informacje dotyczące działań oraz wzory wniosków o dofinansowanie realizacji projektu, wniosków o płatność wraz z instrukcjami ich wypełniania oraz innych dokumentów wymaganych na etapie ubiegania się o dofinansowanie realizacji projektu oraz o płatność,

e) współpracy z mediami

— instytucje wdrażające będą przekazywać informacje szczegółowe dotyczące Programu do lokalnych i regionalnych środków masowego przekazu,

f) produkcji i wydawania tablic informacyjnych

— instytucje wdrażające przygotują tablice informujące o udziale środków Unii Europejskiej w realizacji projektów; tablice te będą wydawane beneficjentom w celu umieszczenia ich w miejscach realizacji projektów; tablice będą wykonane i dystrybuowane zgodnie z rozporządzeniem 1159/2000/WE.”;

20) ust. 7.8. „Jednostki kontaktowe w instytucjach uczestniczących we wdrażaniu Programu” otrzymuje brzmienie:

„7.8. Jednostki kontaktowe w instytucjach uczestniczących we wdrażaniu Programu

Urząd	Adres, telefon, faks	Strona www
INSTYTUCJA PŁATNICZA		
Ministerstwo Finansów Departament Instytucji Płatniczej	ul. Świętokrzyska 12 00-913 Warszawa tel. (022) 094 32 77 faks (022) 694 38 18	www.mf.gov.pl
INSTYTUCJA ZARZĄDZAJĄCA		
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich	ul. Wspólna 30 00-930 Warszawa tel. (022) 623 25 55 faks (022) 623 20 51	www.minrol.gov.pl
BENEFICJENT KOŃCOWY		
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) Departament Finansowy	Centrala: ul. Żelazna 59 00-848 Warszawa tel. (022) 595 03 00 faks (022) 318 54 84	www.arimr.gov.pl
Instytucja wdrażająca dla działań: 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach”, 1.2. „Ułatwienie startu młodym rolnikom”, 1.5. „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych”, 2.1. „Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych”, 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów”, 2.6. „Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem” oraz w ramach priorytetu 3. „Pomoc techniczna”.		
Urząd	Adres, telefon, faks	Strona www
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich	Centrala: ul. Żelazna 59 00-848 Warszawa tel. (022) 318 47 01 faks (022) 318 53 57	www.arimr.gov.pl
Dolnośląski Oddział Regionalny ARiMR	ul. Giełdowa 8 54-610 Wrocław tel. (071) 364 37 00 faks (071) 364 37 02	www.arimr.gov.pl
Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny ARiMR	ul. Rejtana 2-4 87-100 Toruń tel. (056) 619 83 41 faks (056) 655 80 64	www.arimr.gov.pl

Lubelski Oddział Regionalny ARiMR	Elizówka 65A i B k. Lublina 21-003 Ciecierzyn tel. (081) 756 88 10 faks (081) 756 39 41	www.arimr.gov.pl
Lubuski Oddział Regionalny ARiMR	ul. Jagiellończyka 8 66-400 Gorzów Wlkp. tel. (095) 722 76 47 faks (095) 722 76 48	www.arimr.gov.pl
Łódzki Oddział Regionalny ARiMR	Al. J. Piłsudskiego 84 92-202 Łódź tel. (042) 675 67 10 faks (042) 674 60 92	www.arimr.gov.pl
Małopolski Oddział Regionalny ARiMR	ul. Lubicz 25 31-503 Kraków tel. (012) 619 72 57 faks (012) 619 72 68	www.arimr.gov.pl
Mazowiecki Oddział Regionalny ARiMR	al. Jana Pawła II 80 00-175 Warszawa tel. (022) 536 57 06 faks (022) 435 49 05	www.arimr.gov.pl
Opolski Oddział Regionalny ARiMR	ul. Wrocławska 170 G 45-836 Opole tel. (077) 401 84 00 faks (077) 457 45 23	www.arimr.gov.pl
Podkarpacki Oddział Regionalny ARiMR	ul. Lubelska 46 35-233 Rzeszów tel. (017) 875 60 00 faks (017) 864 25 50	www.arimr.gov.pl
Podlaski Oddział Regionalny ARiMR	ul. Kombatantów 7 15-110 Białystok tel.(085) 654 47 35, 36 faks (085) 654 47 37	www.arimr.gov.pl
Pomorski Oddział Regionalny ARiMR	ul. Kołtątaja 1 81-332 Gdynia tel. (058) 669 68 41 faks (058) 669 68 44	www.arimr.gov.pl

Śląski Oddział Regionalny ARiMR	ul. J. Sobieskiego 7 42-200 Częstochowa tel. (034) 324 38 77 faks (034) 324 94 28	www.arimr.gov.pl
Świętokrzyski Oddział Regionalny ARiMR	ul. Warszawska 430 25-414 Kielce tel. (041) 349 09 10 faks (041) 332 84 02	www.arimr.gov.pl
Warmińsko-Mazurski Oddział Regionalny ARiMR	ul. Św. Wojciecha 2/10 10-038 Olsztyn tel. (089) 522 98 11 faks (089) 522 98 01	www.arimr.gov.pl
Wielkopolski Oddział Regionalny ARiMR	ul. Strzeszyńska 36 60-479 Poznań tel. (061) 845 56 60 faks (061) 840 06 93	www.arimr.gov.pl
Zachodniopomorski Oddział Regionalny ARiMR	ul. Szafera 10 71-245 Szczecin tel. (091) 469 84 01 faks (091) 469 47 63	www.arimr.gov.pl
Instytucja wdrażająca dla działań: 2.2. „Scalanie gruntów”, 2.5. „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi”, 2.3. „Odnowa wsi oraz ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego”.		
Urząd	Adres, telefon, faks	Strona www
Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego Wydział Rozwoju Obszarów	ul. Wybrzeże J. Słowackiego 12-14 50-411 Wrocław tel. (071) 37 49 350 lub 37 49 404 faks (071) 37 49 365	www.umwd.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego Departament Rolnictwa i Aktywizacji Obszarów Wiejskich	ul. Plac Teatralny 2 87-100 Toruń tel. (056) 62 18 344	www.kujawsko-pomorskie.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego Wojewódzkie Biuro Wdrażania Programu Banku Światowego	ul. Spokojna 4 20-074 Lublin tel. (081) 441 25 22 faks (081) 441 25 20	www.lubelskie.pl

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi	ul. Podgórna 7 65-057 Zielona Góra tel. (068) 456 52 00 (068) 326 35 00 (068) 456 54 48 faks (068) 456 54 14	www.lubuskie.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego Departament Rolnictwa i Ochrony Środowiska Wydział do spraw Wdrażania Funduszy Akcesyjnych dla Rozwoju Obszarów Wiejskich	ul. Piłsudskiego 8 90-051 Łódź tel. (042) 663 35 64 faks (042) 663 35 65	www.lodzkie.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego Departament Rolnictwa i Modernizacji Obszarów Wiejskich Wydział Rozwoju Wsi	ul. Basztowa 22 31-56 Kraków tel. (012) 616 01 24 tel. (012) 299 07 00 faks (012) 630 31 26	www.malopolskie.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego Departament Rolnictwa i Modernizacji Terenów Wiejskich	ul. Brechta 3 03-472 Warszawa tel. (022) 597 91 12 faks (022) 597 91 60	www.mazovia.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi Referat do spraw FOGR i Funduszy Strukturalnych	ul. Piastowska 14 45-082 Opole tel. (077) 452 46 04 faks (077) 452 48 31	www.umwo.opole.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego Departament Rolnictwa i Środowiska Oddział projektów SPO „Restrukturyzacja i modernizacja...”	ul. Grunwaldzka 15 35-959 Rzeszów tel. (017) 860 67 10 (017) 860 67 43 (017) 860 17 27 faks (017) 860 67 11	www.podkarpackie.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego Referat Regionalnej Polityki Rolnej i Funduszy Strukturalnych Departament Rolnictwa, Ochrony Środowiska, Mienia i Geodezji	ul. Legionowa 28 15-281 Białystok tel. (085) 74 85 184 faks (085) 78 60 671	www.umwp-podlasie.pl

Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Biuro do spraw Sektorowego Programu Operacyjnego (BSPO)	ul. Okopowa 21/27 80-810 Gdańsk tel. (058) 326 16 76 faks (058) 307 73 06	www.woj-pomorskie.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko- -Mazurskiego Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa	ul. Emilii Plater 1 10-575 Olsztyn tel. (089) 533 40 96 faks (089) 523 26 19	www.warmia.mazury.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego Departament Rozwoju Regionalnego Wydział Koordynacji Wdrażania Programów	ul. Piekary 17 61-823 Poznań tel. (061) 85 57 750 faks (061) 85 57 750	www.wielkopolska.mw.gov.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego Wydział Programowania Rozwoju i Funduszy Europejskich	ul. Ligonja 46 40-037 Katowice tel. (032) 207 83 79 faks (032) 207 83 78	www.silesia-region.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich, Mienia i Geodezji	al. IX Wieków Kielc 3 25-516 Kielce tel. (041) 342 18 75 faks (041) 344 40 88	www.sejmik.kielce.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego Departament Integracji Europejskiej	ul. Korsarzy 34 70-540 Szczecin tel. (091) 430 35 93 faks (091) 434 03 13	www.um-zachodniopomorskie.pl
Instytucja wdrażająca dla działań: 1.3. „Szkolenia”, 1.4. „Wsparcie doradztwa rolniczego”, 2.7. „Pilotażowy Program Leader +”.		
Urząd	Adres, telefon, faks	Strona www
Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA)	ul. Wspólna 30 00-930 Warszawa tel. (022) 623 15 15	www.fapa.com.pl

21) załącznik nr 1 do Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004—2006” otrzymuje brzmienie:

„Załącznik nr 1

ZASADY KWALIFIKACJI WYDATKÓW

Definicja

Pojęcie „koszty kwalifikowalne” oznacza te koszty realizacji projektu, które mogą podlegać współfinansowaniu w ramach Programu.

Okres kwalifikowalności kosztów w ramach Programu

Okres kwalifikowalności kosztów w ramach Programu obejmuje lata 2004—2008.

Za koszty kwalifikowalne uznawane są koszty poniesione po zawarciu umowy o dofinansowanie projektu między beneficjentem a instytucją wdrażającą lub po wydaniu decyzji o zatwierdzeniu projektu do realizacji.

Niektóre koszty ogólne związane z przygotowaniem projektu lub niezbędnej dokumentacji, tj. koszty:

- 1) przygotowania dokumentacji technicznej projektu,
- 2) przygotowania dokumentacji ekonomicznej: kosztorysów, analiz ekonomicznych, planów przedsięwzięć, analiz rynkowych i analiz marketingowych,
- 3) zaświadczeń, pozwoleń, opłat i wszelkiej dokumentacji związanej z ich uzyskaniem,
- 4) obsługi geodezyjnej,
- 5) usług dotyczących przygotowania projektu,
- 6) nabycia patentów i licencji

— oraz koszty ponoszone w związku z realizacją projektów w ramach priorytetu 3. „Pomoc techniczna”, mogą zostać uznane za koszty kwalifikowalne także w przypadku, gdy zostały poniesione w okresie poprzedzającym zawarcie umowy lub wydanie decyzji, lub nawet przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu, lecz nie wcześniej niż od dnia 1 stycznia 2004 r., lub w przypadku kosztów, do których stosuje się ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. — Prawo zamówień publicznych, od dnia wejścia w życie tej ustawy, tj. 2 marca 2004 r.

Zakres kosztów kwalifikowalnych w ramach poszczególnych działań Programu

Działanie 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”

W ramach tego działania w zakres kosztów kwalifikowalnych projektu wchodzić mogą koszty:

- 1) budowy lub remontu połączonego z modernizacją budynków lub budowli służących do produkcji rolnej oraz do przechowywania i magazynowania produktów rolnych wraz

z zakupem i montażem instalacji technicznej i wyposażenia;

- 2) zakupu lub instalacji maszyn, urządzeń, wyposażenia lub narzędzi do produkcji rolnej, przechowywania, magazynowania, przygotowania produktów rolnych do sprzedaży, w tym: sprzętu do uprawy, pielęgnacji, ochrony i nawożenia oraz zbioru roślin, ciągników rolniczych, maszyn lub urządzeń do przygotowania, przechowywania, czyszczenia, sortowania, kalibrowania, konfekcjonowania produktów rolnych, maszyn lub urządzeń do przygotowywania lub składowania pasz, maszyn lub urządzeń do pojenia lub zadawania pasz, urządzeń do pozyskiwania lub przechowywania mleka, urządzeń do usuwania lub składowania odchodów zwierzęcych oraz urządzeń niezbędnych do utrzymania czystości i higieny produkcji;
- 3) zakupu gruntów rolnych w części stanowiącej nie więcej niż 10 % kosztów kwalifikowalnych projektu wymienionych w pkt 1 i 2 oraz 4—9²¹⁾; dopuszczalny jest także zakup gruntów z nasadzeniami lub naniesieniami, przy czym warunek nieprzekroczenia ww. poziomu 10 % kosztów kwalifikowalnych projektu dotyczy jedynie zakupu gruntu;
- 4) zakupu budynków lub budowli, jeżeli zakup ten jest ściśle związany z celami projektu, w części stanowiącej nie więcej niż 50 % kosztów kwalifikowalnych projektu wymienionych w pkt 1 i 2 oraz 5—9; zakup budynku lub budowli nie podlega współfinansowaniu, jeśli jego cena była wyższa od ceny rynkowej; współfinansowaniu nie podlega zakup budynków mieszkalnych²²⁾;
- 5) zakładania sadów lub plantacji wieloletnich, obejmujące wyłącznie zakup materiału roślinnego (w przypadku gatunków roślin wymienionych w wykazie gatunków roślin uprawnych, których odmiany wpisuje się do krajowego rejestru oraz których materiał siewny może być wytwarzany i znajdować się w obrocie, stanowiącym załącznik nr 1 do ustawy z dnia 26 czerwca 2003 r. o nasiennictwie (Dz. U. Nr 137, poz. 1299, z późn. zm.), dotyczy tylko zakupu materiału kwalifikowanego), wyposażenia, tj. konstrukcji do podtrzymywania roślin oraz folii lub agrowłókniny do ściółkowania, oraz koszty grodzienia nowo zakładanych sadów lub plantacji;
- 6) wyposażania pastwisk: grodzienia, budowy wiat dla zwierząt, zakupu i instalacji urządzeń do pojenia zwierząt oraz budowy ujęć wody lub jej doprowadzania;
- 7) zakupu stada podstawowego zwierząt hodowlanych — zwierząt należących do gatunków zwierząt gospodarskich, zwierząt hodowlanych w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich;

- 8) budowy, zakupu i instalacji urządzeń do nawadniania upraw — urządzeń do nawodnień ciśnieniowych łącznie z ujęciami wody oraz urządzeń zraszających, chroniących rośliny przed przymrozkami;
- 9) zakupu, instalacji i budowy urządzeń służących ochronie środowiska (dotyczy projektów w zakresie składowania odchodów zwierzęcych, odpadów, mycia i czyszczenia sprzętu), poprawie warunków utrzymania zwierząt i podniesieniu standardów higienicznych produkcji rolnej;
- 10) ogólne, związane z przygotowaniem i realizacją projektu, w wysokości do 12 % pozostałych kosztów kwalifikowalnych projektu wymienionych w pkt 1—9 obejmujące:
 - a) przygotowanie dokumentacji technicznej,
 - b) przygotowanie dokumentacji ekonomicznej: kosztorysów, analiz ekonomicznych, planów projektów, analiz rynkowych i analiz marketingowych,
 - c) zaświadczenia, pozwolenia, opłaty i wszelką dokumentację związaną z ich uzyskaniem,
 - d) nadzór urbanistyczny, architektoniczny i budowlany,
 - e) obsługę geodezyjną,
 - f) usługi dotyczące zarządzania projektem,
 - g) nabycie patentów lub licencji.

Koszty przygotowania wniosków o dofinansowanie realizacji projektów oraz planów projektów nie są kosztami kwalifikowalnymi, jeśli beneficjent korzystał z bezpłatnej pomocy doradczej w tym zakresie, świadczonej przez instytucję doradczą lub podmiot doradczy, wspierane w ramach działania 1.4. „Wsparcie doradztwa rolniczego”.

Pomoc nie może być przyznana na realizację projektów kwalifikujących się do finansowania w ramach PROW w zakresie działania „Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej”, dotyczących:

- 1) wyposażenia gospodarstw rolnych w urządzenia do przechowywania nawozów naturalnych;
- 2) dostosowania ferm kur niosek;
- 3) dostosowania gospodarstw produkujących mleko do standardów Unii Europejskiej w zakresie zdrowia publicznego.

Zasady kwalifikowalności kosztów zakupu sprzętu, maszyn lub urządzeń używanych zostały opisane w niniejszym załączniku w części „Zasady kwalifikowalności niektórych rodzajów kosztów” w pkt 2.

Działanie 1.3. „Szkolenia”

W zakres kosztów kwalifikowalnych projektu mogą wchodzić:

- 1) koszty związane z przygotowaniem i zrealizowaniem projektu:
 - a) naboru uczestników szkoleń,
 - b) zakupu materiałów do celów dydaktycznych,
 - c) opracowania i dystrybucji materiałów szkoleniowych,
 - d) najmu sal dydaktycznych,
 - e) wynagrodzenia wykładowców,
 - f) dojazdu, zakwaterowania i wyżywienia wykładowców oraz uczestników szkolenia,
 - g) tłumaczeń koniecznych do celów dydaktycznych;
- 2) koszty zakupu sprzętu i pomocy dydaktycznych niezbędnych do realizacji projektu szkoleniowego, w części stanowiącej nie więcej niż 20 % kosztów kwalifikowalnych wymienionych w pkt 1;

koszty zakupu sprzętu i pomocy dydaktycznych stanowią koszt kwalifikowalny w przypadku tylko jednego projektu szkoleniowego realizowanego przez danego beneficjenta w okresie wdrażania Programu;
- 3) koszty operacyjne związane z obsługą i zarządzaniem projektem, a w szczególności koszty:
 - a) zatrudnienia kierownika projektu,
 - b) zatrudnienia pracowników administracyjnych, odpowiedzialnych wyłącznie za projekt,
 - c) zakupu materiałów biurowych,
 - d) usług telekomunikacyjnych,
 - e) energii elektrycznej,
 - f) obsługi księgowej,
 - g) podróży służbowych związanych z obsługą projektu

— w części stanowiącej nie więcej niż 10 % kosztów kwalifikowalnych wymienionych w pkt 1.

Działanie 1.5. „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych”

A. W zakres kosztów kwalifikowalnych projektu dotyczącego budowy lub modernizacji zakładów produkcyjnych lub infrastruktury handlu hurtowego artykułami rolno-spożywczymi mogą wchodzić koszty:

- 1) budowy lub remontu połączonego z modernizacją budynków lub budowli wraz z infrastrukturą techniczną: produkcyjnych, magazynowych, kontroli laboratoryjnej, socjalnych lub przeznaczonych do prowadzenia handlu hurtowego oraz pomieszczeń administracyjnych stanowiących integralną część tych obiektów w części nieprzekraczającej 10 % ich całkowitej powierzchni;
- 2) zakupu lub instalacji maszyn lub urządzeń do magazynowania lub przygotowania produk-

tów rolnych do przetwarzania, zapewniających jakość i bezpieczeństwo żywności;

- 3) zakupu lub instalacji maszyn lub urządzeń do przetwarzania produktów rolnych;
- 4) zakupu lub instalacji maszyn lub urządzeń do magazynowania produktów lub półproduktów oraz ich przygotowania do sprzedaży;
- 5) zakupu lub instalacji aparatury pomiarowej, kontrolnej oraz sprzętu do sterowania procesem produkcji lub magazynowania, w tym oprogramowania;
- 6) zakupu środków transportu niezbędnych dla sprawnego przebiegu procesu technologicznego lub gospodarki magazynowej w zakładzie;
- 7) zakupu specjalistycznych środków transportu związanych z dostawą surowca lub zbytem produktów, zapewniających spełnienie warunków bezpieczeństwa żywności lub dobrostanu zwierząt.

B. W zakres kosztów kwalifikowalnych projektu dotyczącego ochrony środowiska zalicza się koszty:

- 1) budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacyjną;
- 2) budowy lub modernizacji kotłowni.

Do kosztów kwalifikowalnych projektów realizowanych w ramach działania zalicza się ponadto koszty ogólne, tj. koszty związane z przygotowaniem i realizacją projektu, obejmujące:

- 1) przygotowanie dokumentacji technicznej,
- 2) przygotowanie dokumentacji ekonomicznej: kosztorysów, analiz ekonomicznych, biznesplanów, analiz rynkowych i analiz marketingowych,
- 3) zaświadczenia, pozwolenia, opłaty i wszelką dokumentację związaną z ich uzyskaniem,
- 4) nadzór urbanistyczny, architektoniczny i budowlany,
- 5) obsługę geodezyjną,
- 6) usługi dotyczące zarządzania projektem,
- 7) nabycie patentów i licencji

— do wysokości 12 % pozostałych kosztów kwalifikowalnych projektu wymienionych w lit. A i B.

Pomoc w ramach działania nie obejmuje w szczególności kosztów:

- 1) zakupu nieruchomości;
- 2) zakupu samochodów osobowych lub środków transportu pracowników;
- 3) zakupu urządzeń i wyposażenia biurowego;
- 4) uzyskania kredytów, leasingu, dzierżawy, dzierżawy wieczystej, podatku od nieruchomości i podatku VAT.

Działanie 2.1. „Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych”

W zakres kosztów kwalifikowalnych projektu mogą wchodzić następujące koszty:

- 1) pozyskania, zbioru, zakupu nasion, szyszek i owoców oraz ich tuszczenia;
- 2) przechowywania, przysposobienia i stratyfikacji nasion;
- 3) zagospodarowania drzewostanów nasiennej i zachowawczych;
- 4) produkcji i zakupu materiału sadzeniowego;
- 5) melioracji agrotechnicznych;
- 6) przygotowania gleby pod odnowienia, przebudowę, poprawki i uzupełnienia;
- 7) odnowienia i przebudowy powierzchni leśnych;
- 8) wykonania poprawek i uzupełnień;
- 9) pielęgnowania upraw, młodników i drzewostanów;
- 10) inwentaryzacji i ochrony cennych obiektów przyrodniczych, łącznie z nowelizacją programów ochrony przyrody;
- 11) budowy i modernizacji obiektów szkółkarskich oraz zakupu maszyn i urządzeń szkółkarskich;
- 12) budowy i modernizacji elementów zagospodarowania rekreacyjnego i turystycznego;
- 13) budowy i modernizacji infrastruktury edukacyjnej;
- 14) zakupu maszyn i urządzeń do zagospodarowania i ochrony lasu;
- 15) ochrony lasu przed szkodliwymi czynnikami biotycznymi;
- 16) ochrony różnorodności biologicznej;
- 17) budowy i modernizacji dróg technologicznych i przeciwpożarowych oraz infrastruktury drogowej celem udostępnienia i ochrony kompleksów leśnych;
- 18) budowy i modernizacji infrastruktury przeciwpożarowej oraz zakupu sprzętu, urządzeń i pojazdów do celów ochrony przeciwpożarowej.

Nadleśnictwa z grupy B²³) mogą realizować jedynie prace wymienione w pkt 15—18.

W zakres kosztów kwalifikowalnych włączone są koszty ogólne związane z przygotowaniem i realizacją projektu, obejmujące:

- 1) przygotowanie dokumentacji technicznej;
- 2) przygotowanie dokumentacji ekonomicznej: kosztorysów, analiz ekonomicznych, biznesplanów, analiz rynkowych i analiz marketingowych;

- 3) zaświadczenia, pozwolenia, opłaty i wszelką dokumentację związaną z ich uzyskaniem;
- 4) nadzór urbanistyczny, architektoniczny i budowlany;
- 5) obsługę geodezyjną;
- 6) usługi dotyczące zarządzania projektem;
- 7) nabycie patentów i licencji.

Pomoc w ramach działania nie obejmuje:

- 1) budowy i modernizacji oraz wyposażenia budowli niezwiązanych z prowadzeniem gospodarki leśnej;
- 2) kosztów administracyjnych związanych z pełnionym zarządem i wynagradzaniem własnych pracowników;
- 3) kosztów utrzymania obiektów istniejących i powstałych w ramach działania;
- 4) podatku VAT wliczonego w cenę dostaw, towarów i usług.

Działanie 2.2. „Scalanie gruntów”

W zakres kosztów kwalifikowalnych projektu mogą wchodzić koszty:

- 1) opracowania projektu scalenia (dokumentacji geodezyjno-prawnej), w tym:
 - a) analizy i oceny materiałów geodezyjno-kartograficznych pod względem możliwości ich wykorzystania w projekcie scalenia,
 - b) pomiarów niezbędnych do opracowania projektu scalenia (oszacowania wartości gruntów i części składowych, a w niektórych przypadkach również zabudowań),
 - c) opracowania dokumentacji związanej z oceną oddziaływania projektu na środowisko,
 - d) stabilizacji nowych granic nieruchomości (działek),
 - e) sporządzenia ostatecznej dokumentacji geodezyjno-prawnej;
- 2) zagospodarowania poscaleniowego związanego z organizacją przestrzeni produkcyjnej, w tym:
 - a) wykonania, zmiany, ułożenia lub wybudowania urządzeń służących udostępnieniu i wykorzystaniu gruntów wydzielonych w wyniku scalenia wraz z koniecznymi pracami przygotowawczymi, w tym urządzenia przepustów,
 - b) działań melioracyjnych, które w zależności od struktury gospodarstw rolnych są niezbędne do ułatwienia zagospodarowania obszarów upraw,
 - c) budowy lub modernizacji dróg rolniczych i dojazdów do zabudowań gospodarczych poszczególnych uczestników postępowania, wydzielanych w ramach postępowania scaleniowego,

- d) działań niezbędnych w związku ze zmianą dotychczasowej struktury gospodarstwa rolnego lub leśnego, określonych w projekcie scalenia gruntów, w tym likwidacji zbędnych miedz, robót rekultywacyjnych umożliwiających uprawę nowo wydzielonych gruntów;

- 3) ogólne związane z przygotowaniem i realizacją projektu w zakresie:
 - a) przygotowania założeń do projektu scalenia wraz z niezbędnymi uzgodnieniami,
 - b) przygotowania dokumentacji ekonomicznej; kosztorysów i analiz ekonomicznych,
 - c) zaświadczeń, pozwoleń, opłat i wszelkiej dokumentacji związanej z ich uzyskaniem,
 - d) nadzoru budowlanego związanego z realizacją projektu (zagospodarowania poscaleniowego),
 - e) obsługi geodezyjnej,
 - f) obsługi finansowo-księkowej.

Działanie 2.3. „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”

Projekty realizowane w ramach działania mogą obejmować:

- 1) budowę, adaptację lub remont połączony z modernizacją oraz wyposażanie obiektów publicznych pełniących funkcje kulturalne (świetlice, domy kultury itp.);
- 2) budowę, odnawianie i urządzenie placów zabaw, obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych służących do użytku publicznego;
- 3) inwestycje oraz zakupy towarów służące przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych oraz tradycyjnych zawodów;
- 4) kształtowanie centrów wsi przez odnawianie lub budowę placów, parkingów, chodników, oświetlenia ulicznego itp.;
- 5) urządzenie terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku;
- 6) budowę lub przebudowę połączoną z remontem elementów małej infrastruktury turystycznej oraz rekreacyjnej, w tym systemów informacji wizualnej;
- 7) zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych w obrębie miejscowości;
- 8) rewitalizację lub adaptację połączoną z remontem obiektów zabytkowych użytkowanych na cele publiczne oraz odnawianie lub konserwację lokalnych pomników historii i miejsc pamięci;
- 9) zakup i odnawianie obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa danego regionu wiejskiego i ich adaptację na cele publiczne;

- 10) wyburzanie i rozbiórkę zdewastowanych budynków i budowli publicznych, jeżeli niemożliwe jest ich odnowienie i dalsze użytkowanie.

W zakres kosztów kwalifikowalnych projektów, stosownie do ich charakteru, mogą zostać zaliczone: koszty zakupu materiałów budowlanych, wykończeniowych, wyposażenia, materiału roślinnego oraz eksponatów (tylko w przypadku projektów wymienionych w pkt 3), koszty wykonawstwa prac budowlanych, montażowych, wykończeniowych, porządkowych i usług transportowych bezpośrednio związanych z projektem.

Ponadto w zakres kosztów kwalifikowalnych zalicza się koszty ogólne: planowania wstępnego (przygotowanie dokumentacji technicznej, ekonomicznej, kosztorysów, analiz ekonomicznych, zaświadczeń, pozwoleń i opłat) oraz realizacji projektu (nadzór urbanistyczny, architektoniczny, konserwatorski i budowlany, obsługa geodezyjna oraz usługi dotyczące zarządzania projektem).

Działanie 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów”

Pomocą mogą zostać objęte koszty kwalifikowalne dotyczące:

- 1) rozbudowy, nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją istniejących budynków mieszkalnych i gospodarczych na cele agroturystyczne oraz ich wyposażenie (pokoje gościnne, pomieszczenia wspólne dla gości, łazienki i kuchnie);
 - 2) urządzania miejsc do wypoczynku, zakupu wyposażenia i sprzętu turystycznego lub rekreacyjnego do działalności turystycznej oraz zwierząt służących do celów terapeutycznych, sportowych lub rekreacyjnych;
 - 3) budowy lub remontu połączonego z modernizacją obiektów budowlanych niezbędnych do realizacji celów projektu, z wyjątkiem budowy budynków mieszkalnych;
 - 4) zakupu maszyn, urządzeń, narzędzi i wyposażenia;
 - 5) zakupu sprzętu komputerowego i oprogramowania;
 - 6) zakupu środków transportu²⁴⁾ na potrzeby świadczenia wyłącznie usług transportowych; pomocą nie jest objęty zakup samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób wraz z kierowcą;
 - 7) zakupu środków transportu na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej, z wyjątkiem świadczenia wyłącznie usług transportowych; pomocą nie jest objęty zakup samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób wraz z kierowcą, a kwalifikowalny koszt zakupu środków transportu nie może stanowić więcej niż 50 % kosztów kwalifikowalnych projektu, wymienionych w pkt 1—10;
- 8) zagospodarowania terenu na potrzeby prowadzenia planowanej działalności w ramach projektu;
 - 9) zakupu roślinnego materiału nasadzeniowego na potrzeby zakładania plantacji roślin wieloletnich przeznaczonych do celów energetycznych;
 - 10) robót budowlanych, transportu, instalacji, materiałów i wyposażenia, które są związane bezpośrednio z kosztami wymienionymi w pkt 1—9 i są niezbędne do osiągnięcia celu projektu;
 - 11) kosztów ogólnych związanych z przygotowaniem i realizacją projektu do wysokości 12 % pozostałych kosztów kwalifikowalnych projektu, wymienionych w pkt 1—10, w zakresie:
 - a) przygotowania dokumentacji technicznej,
 - b) przygotowania dokumentacji ekonomicznej: kosztorysów, analiz ekonomicznych, planów projektów, analiz rynkowych i analiz marketingowych,
 - c) uzyskania zaświadczeń, pozwoleń oraz wszelkiej dokumentacji związanej z projektem,
 - d) nadzoru urbanistycznego, architektonicznego i budowlanego związanego z realizacją projektu,
 - e) obsługi geodezyjnej,
 - f) usług dotyczących zarządzania projektem,
 - g) nabycia patentów i licencji.

Koszty przygotowania wniosków o dofinansowanie realizacji projektów oraz planów projektów nie są kosztami kwalifikowalnymi, jeśli beneficjent korzystał z bezpłatnej pomocy doradczej w tym zakresie, świadczonej przez instytucję doradczą, wspieraną w ramach działania 1.4. „Wsparcie doradztwa rolniczego”.

Zasady kwalifikowalności kosztów poniesionych w związku z zakupem sprzętu, maszyn lub urządzeń używanych zostały opisane w niniejszym załączniku w części dotyczącej reguł kwalifikowalności niektórych rodzajów kosztów — w pkt 2.

Działanie 2.5. „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi”

W zakres kosztów kwalifikowalnych wchodzi następujące elementy:

- 1) koszty ogólne związane z przygotowaniem inwestycji oraz jej nadzorowaniem, w szczególności:
 - a) przygotowanie dokumentacji technicznej,
 - b) przygotowanie dokumentacji ekonomicznej: kosztorysów i analiz ekonomicznych,

- c) zaświadczeń, pozwoleń, opłat i wszelkiej dokumentacji związanej z ich uzyskaniem,
 - d) nadzoru urbanistycznego, architektonicznego i budowlanego związanego z realizacją projektu,
 - e) obsługi geodezyjnej,
 - f) nabycia patentów i licencji;
- 2) koszty robót budowlano-montażowych;
 - 3) koszty wykupu gruntu pod inwestycję; koszt ten nie może stanowić więcej niż 10 % całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu.

Nie podlegają finansowaniu:

- 1) budowa lub modernizacja ziemnych stawów rybnych;
- 2) budowa i modernizacja deszczowni oraz stacji pomp do nawodnień ciśnieniowych;
- 3) ponowne zagospodarowanie zmeliorowanych trwałych łąk i pastwisk, z wyłączeniem pierwszego zagospodarowania zmeliorowanych trwałych łąk i pastwisk.

Eventualne wątpliwości dotyczące zakwalifikowania urządzenia do finansowania w ramach tego działania będą rozstrzygane na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne, w której zdefiniowane jest pojęcie melioracji wodnych.

Działanie 2.6. „Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem”

W zakres kosztów kwalifikowalnych projektów, realizowanych w ramach działania, mogą wchodzić koszty:

- 1) budowy lub remontu połączonego z modernizacją obiektów budowlanych;
- 2) zakupu lub instalacji maszyn i urządzeń;
- 3) rozruchu mechanicznego i technologicznego maszyn i urządzeń;
- 4) ogólne, w wysokości do 12 % pozostałych kosztów kwalifikowalnych projektu, związane z przygotowaniem i realizacją projektu w zakresie:
 - a) przygotowania dokumentacji technicznej,
 - b) przygotowania dokumentacji ekonomicznej: kosztorysów, analiz ekonomicznych, planów przedsięwzięć, analiz rynkowych i analiz marketingowych,
 - c) zaświadczeń, pozwoleń, opłat i wszelkiej dokumentacji związanej z ich uzyskaniem,
 - d) nadzoru urbanistycznego, architektonicznego i budowlanego związanego z realizacją projektu,
 - e) obsługi geodezyjnej,
 - f) usług dotyczących zarządzania projektem,
 - g) nabycia patentów i licencji.

Działanie 2.7. „Pilotażowy Program Leader +”

Schemat I

W zakres kosztów kwalifikowalnych projektów mogą wchodzić koszty:

- 1) organizacji przedsięwzięć o charakterze informacyjnym, szkoleniowym (seminaria, konferencje itp.) i promocyjnym, w tym: najmu sal wraz ze sprzętem audiowizualnym, opracowanie, druk i dystrybucja materiałów szkoleniowych, informacyjnych i promocyjnych, zatrudnienie wykładowców i pokrycie kosztów ich delegacji;
- 2) przygotowania opracowań, analiz, ekspertyz, dokumentacji oraz wsparcie eksperckie służące opracowaniu strategii rozwoju obszarów wiejskich;
- 3) pomocy doradczej i eksperckiej związanej z tworzeniem LGD, w tym opracowywania statutów, regulaminów i prowadzenia prac związanych z rejestracją.

Schemat II

W zakres kosztów kwalifikowalnych projektów mogą wchodzić koszty:

- 1) administracyjne LGD, w tym: koszty związane z zatrudnieniem pracowników (wynagrodzenia wraz z kosztami ubezpieczeń i delegacji), koszty najmu lub utrzymania pomieszczeń biurowych, koszty związane z konserwacją i naprawą sprzętu biurowego, opłaty telekomunikacyjne, pocztowe oraz opłaty związane z zakładaniem łączy oraz użytkowaniem sieci internetowej, a także koszty zakupu wyposażenia i sprzętu biurowego LGD do łącznej wysokości 15 % pozostałych kwalifikowalnych kosztów projektu;
- 2) organizacji przedsięwzięć o charakterze informacyjnym i szkoleniowym, tematycznie związanych z zakresem ZSROW (seminaria, szkolenia, konferencje itp.), w tym: najmu sal wraz ze sprzętem audiowizualnym, opracowania, druku i dystrybucji materiałów szkoleniowo-informacyjnych, zatrudnienia wykładowców i pokrycia kosztów ich delegacji;
- 3) działań na rzecz promocji regionu (zasoby przyrodnicze i kulturowe, specyficzne produkty, imprezy itd.) oraz inicjatyw podejmowanych przez LGD, w tym opracowywania i druku broszur, folderów, plakatów oraz materiałów audiowizualnych do bezpłatnej dystrybucji, tworzenia stron internetowych, zakupu powierzchni reklamowych, przygotowania i kosztów emisji w radio i TV materiałów reklamowych, kosztów najmu stoisk na targach i udziału podmiotów i osób działających w obszarze związanym ze ZSROW w imprezach promocyjnych;
- 4) prowadzenia bezpłatnego doradztwa w zakresie zasad przygotowywania projektów inwestycyjnych o charakterze zbieżnym z celami wypracowanej ZSROW, w tym koszty wynagrodzeń ekspertów lub pracowników;

- 5) organizacji imprez kulturalnych służących promocji regionu i jego tożsamości kulturowej (festiwale, targi, pokazy itp.), w tym: koszty związane z udostępnieniem terenu, najmem sprzętu i wyposażenia, obsługi (w tym: ochrony i opieki medycznej), ubezpieczeń, udziału podmiotów i osób z obszaru działania LGD uczestniczących w organizacji imprezy lub prezentujących swoją działalność, produkty itp. (dojazdy, wyżywienie, transport sprzętu i urządzeń);
- 6) związane z doskonaleniem i rozwojem działalności LGD, w tym zatrudnienia konsultantów, przygotowania opracowań, analiz, ekspertyz, dokumentacji oraz udział członków i personelu LGD w szkoleniach;
- 7) współpracy i wymiany doświadczeń między LGD na poziomie krajowym i międzynarodowym w zakresie wdrażania strategii oraz organizacji pracy LGD (zarządzanie, monitorowanie itp.), w tym organizacji wyjazdów studyjnych, udziału w seminariach organizowanych przez inne LGD: koszty przejazdów, zakwaterowania, diet uczestników i zatrudnienia tłumacza.

Działanie 3.1. „Wsparcie systemu zarządzania i wdrażania Programu”

W zakres kosztów kwalifikowalnych mogą wchodzić koszty:

- 1) organizacji, obsługi i uczestnictwa w pracach Komitetu Monitorującego oraz jego grup roboczych;
- 2) organizacji, obsługi i uczestnictwa w pracach KS, GR KS oraz RKS w zakresie ich zadań związanych z wdrażaniem Programu;
- 3) wynagrodzenia brutto wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne, płaconymi przez pracodawcę, oraz składkami na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych osób oddelegowanych lub zatrudnionych na czas realizacji Programu do zadań związanych z przygotowaniem, oceną, wyborem lub monitorowaniem projektów lub programu, audytem i kontrolą oraz pracowników zatrudnionych na potrzeby obsługi prac Komitetu Monitorującego, KS oraz RKS w zakresie wdrażania Programu.

Osoba, której wynagrodzenie współfinansowane jest ze środków priorytetu 3. „Pomoc techniczna”, może wykonywać wyłącznie obowiązki związane z realizacją zadań wymienionych powyżej. Okres zatrudnienia lub oddelegowania nie może przekraczać końcowej daty kwalifikowania wydatków w obecnym okresie programowania.

Wynagrodzenie osób, współfinansowane ze środków priorytetu 3. „Pomoc techniczna”, powinno odpowiadać wysokości wynagrodzenia pracowników zatrudnionych w danej instytucji na porównywalnych stanowiskach. Wyższe wynagrodzenie wymaga uzasadnienia;

- 4) związane z prowadzeniem audytów;
- 5) związane z prowadzeniem kontroli;
- 6) wsparcia eksperckiego w zakresie oceny, wyboru i monitorowania pomocy lub projektów;
- 7) wsparcia eksperckiego związane z opracowaniem założeń na kolejny okres programowania;
- 8) inne ponoszone przez instytucje w związku z wdrażaniem Programu.

Do kosztów kwalifikowalnych zalicza się również koszty przygotowania specyfikacji przetargowej oraz przeprowadzenia procedury przetargowej.

Pomoc nie będzie przyznawana na pokrycie kosztów zadań realizowanych z udziałem środków Phare lub Transition Facility.

Działanie 3.2. „Rozwój instytucjonalny”

W zakres kosztów kwalifikowalnych mogą wchodzić koszty:

- 1) zakupu i instalacji sprzętu komputerowego, oprogramowania, wyposażenia oraz zakupu materiałów na potrzeby wdrożenia Programu;
- 2) zakupu i instalacji komputerowych systemów zarządzania, monitorowania i ewaluacji;
- 3) organizacji i realizacji szkoleń służących podnoszeniu kwalifikacji osób biorących udział w procesie zarządzania, wdrażania, monitorowania lub kontroli pomocy, w tym członków komitetów monitorującego i sterujących;
- 4) udziału w innych formach szkolenia osób odpowiedzialnych za zarządzanie, wdrażanie, monitorowanie lub kontrolę pomocy;
- 5) oceny programów, w tym oceny wstępnej (ex ante) programu na lata 2007—2013.

Do kosztów kwalifikowalnych zalicza się również koszty przygotowania specyfikacji przetargowej oraz przeprowadzenia przetargu.

Pomoc nie będzie przyznawana na pokrycie kosztów zadań realizowanych z udziałem środków Phare lub Transition Facility.

Działanie 3.3. „Informowanie i promocja Programu”

W zakres kosztów kwalifikowalnych mogą wchodzić koszty:

- 1) organizacji i obsługi konferencji, spotkań informacyjno-promocyjnych dla potencjalnych beneficjentów;
- 2) organizacji i obsługi spotkań promujących najlepsze stosowane praktyki;
- 3) opracowania, wydania oraz dystrybucji materiałów informacyjnych lub promocyjnych na temat Programu, a także publikacji dokumentów związanych z jego wdrażaniem;

- 4) projektowania, aktualizacji lub utrzymania stron oraz domen internetowych;
- 5) zakupu sprzętu i materiałów biurowych na potrzeby organizowania akcji promocyjnych lub informacyjnych;
- 6) działań promocyjnych w mediach, w tym opracowania materiałów oraz ich rozpowszechnianie;
- 7) przygotowania i wykonania tablic lub znaków informacyjnych;
- 8) organizacji i obsługi konferencji, spotkań konsultacyjno-informacyjnych dotyczących założeń programu operacyjnego na następny okres programowania.

Do kosztów kwalifikowalnych zalicza się również koszty przygotowania specyfikacji przetargowej oraz przeprowadzenia przetargu.

Zasady kwalifikowalności niektórych rodzajów kosztów

W odniesieniu do Programu obowiązują następujące reguły kwalifikowalności kosztów:

- 1) podatek VAT nie jest kosztem kwalifikowalnym, jeśli beneficjent ma możliwość odzyskania tego podatku w jakiegokolwiek formie;
- 2) zakup sprzętu, maszyn lub urządzeń używanych kwalifikuje się do współfinansowania wyłącznie w ramach działań 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” oraz 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów”, pod warunkiem że:
 - a) sprzęt ten w ciągu ostatnich 7 lat od dnia zakupu nie został nabyty z wykorzystaniem pomocy krajowej lub pochodzącej z Unii Europejskiej,
 - b) cena sprzętu nie przekracza jego wartości rynkowej i jest niższa od ceny podobnego nowego sprzętu,
 - c) sprzęt ma właściwości techniczne niezbędne do realizacji projektu i spełnia obowiązujące normy i standardy;
- 3) zakup gruntów może stanowić koszt kwalifikowalny projektów realizowanych w ramach działań 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” oraz 2.5. „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi”, jeżeli:
 - a) jest on ściśle związany z celami projektu,
 - b) jego cena nie przekracza wartości rynkowej, określonej na podstawie danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS); w przypadku gdy koszt za-

kupu przekracza wartość rynkową, za koszt kwalifikowalny uznaje się tylko kwotę nieprzekraczającą wartości rynkowej określonej przez GUS;

ponadto do kosztów kwalifikowalnych może być zaliczona całość lub część kosztów zakupu gruntu, która nie przekracza 10 % wartości kosztów kwalifikowalnych projektu;

- 4) zakup budynków lub budowli — koszty zakupu budynków lub budowli oraz gruntu, na którym są one wzniesione, uznaje się za kwalifikujące się do współfinansowania, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- a) zakup ten jest ściśle związany z celami projektu,

- b) z opinii niezależnego rzeczoznawcy wynika, że cena zakupu nie przekracza wartości rynkowej; w przypadku gdy koszt zakupu przekracza wartość rynkową, za koszt kwalifikowalny uznaje się tylko kwotę nieprzekraczającą wartości rynkowej,

- c) z opinii niezależnego rzeczoznawcy wynika, że budynek lub budowla spełnia obowiązujące przepisy krajowe, lub opinia ta wymienia elementy, które nie spełniają tych przepisów; w takim przypadku zakup nieruchomości może być uznany za koszt kwalifikowalny pod warunkiem, że projekt uwzględnił pełne dostosowanie budynku lub budowli do obowiązujących przepisów,

- d) w odniesieniu do budynku lub budowli w ciągu ostatnich 10 lat nie została przyznana pomoc krajowa lub pochodząca z Unii Europejskiej;

- 5) koszty leasingu nie są kosztem kwalifikowalnym.

Koszty zakupu budynków lub budowli oraz gruntu, na którym są one wzniesione, mogą stanowić koszt kwalifikowalny projektu realizowanego w ramach działań 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” oraz 2.3. „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”.

Warunkiem uznania kwalifikowalności kosztów jest przestrzeganie przez beneficjenta obowiązujących go w związku z realizacją projektu zasad zamówień publicznych.”;

- 22) załączniki nr 4 i 5 do Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004—2006” otrzymują brzmienie:

„Załącznik nr 4

Zestawienie aktów prawnych, które zawierają przepisy prawa określające minimalne standardy w zakresie higieny, ochrony środowiska i warunków utrzymania zwierząt w gospodarstwach rolnych w ramach działania 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” oraz działania 1.2. „Ułatwianie startu młodym rolnikom”

Tabela 1. Minimalne standardy w zakresie higieny

Zakres unormowania	Akty prawa Unii Europejskiej	Akty prawa krajowego	Dzień wejścia w życie przepisu prawa krajowego wprowadzającego standard
Warunki weterynaryjne wymagane przy pozyskiwaniu, przetwórstwie, składowaniu i transporcie mleka oraz przetworów mlecznych	dyrektywa 92/46/EWG z dnia 16 czerwca 1992 r. ustanawiająca przepisy zdrowotne dla produkcji i wprowadzania do obrotu surowego mleka, mleka poddanego obróbce cieplnej i produktów na bazie mleka (Dz. Urz. UE L 268 z 14.09.1992) ¹⁾	rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 sierpnia 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych dla mleka oraz produktów mlecznych (Dz. U. Nr 188, poz. 1946, z późn. zm.)	26 października 2002 r. , z tym że w zakresie warunków w pomieszczeniach oraz na stanowiskach do doju – 1 stycznia 2003 r.
Zasady stosowania substancji o działaniu hormonalnym, tyreostatycznym i beta-agonistycznym	dyrektywa 96/22/WE z dnia 29 kwietnia 1996 r. dotycząca zakazu stosowania w gospodarstwach hodowlanych niektórych związków o działaniu hormonalnym, tyreostatycznym i beta-agonistycznym i uchylająca dyrektywy 81/602/EWG, 88/146/EWG oraz 88/299/EWG (Dz. Urz. UE L 125 z 23.05.1996) ¹⁾ dyrektywa 96/23/WE z dnia 29 kwietnia 1996 r. w sprawie środków monitorowania niektórych substancji i ich pozostałości u żywych zwierząt i w produktach zwierzęcych oraz uchylająca dyrektywy 85/358/EWG i 86/469/EWG oraz decyzje 89/187/EWG i 91/664/EWG (Dz. Urz. UE L 125 z 23.05.1996) ¹⁾	ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z późn. zm.) ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 33, poz. 288, z późn. zm.) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobu postępowania z substancjami niedozwolonymi, pozostałościami chemicznymi, biologicznymi, produktami leczniczymi i skażeniami promieniotwórczymi u zwierząt i w produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 76, poz. 723)	1 maja 2004 r. 1 maja 2004 r. 1 maja 2004 r.

Tabela 2. Minimalne standardy w zakresie ochrony środowiska

Zakres unormowania	Akty prawa Unii Europejskiej	Akty prawa krajowego	Dzień wejścia w życie przepisu prawa krajowego wprowadzającego standard
Zasady przechowywania i stosowania nawozów	dyrektywa 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz. Urz. UE L 375 z 31.12.1991) ⁷⁾	ustawa z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 89, poz. 991, z późn. zm.) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 60, poz. 616)	25 stycznia 2001 r. , z tym że w zakresie sposobu przechowywania nawozów naturalnych – 25 października 2008 r. 28 czerwca 2001 r.
Zasady przechowywania i stosowania nawozów na obszarach szczególnie narażonych	dyrektywa 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz. Urz. UE L 375 z 31.12.1991) ⁷⁾	ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229, z późn. zm.) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 4, poz. 44)	1 stycznia 2002 r. 30 stycznia 2003 r.
Rolnicze wykorzystanie ścieków na terenie gospodarstwa	dyrektywa 80/68/EWG z dnia 17 grudnia 1979 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne (Dz. Urz. UE L 020 z 26.01.1980) ⁷⁾ dyrektywa 76/464/EWG z dnia 4 maja 1976 r. w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje niebezpieczne odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty (Dz. Urz. UE L 129 z 18.05.1976) ⁷⁾	ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229, z późn. zm.)	1 stycznia 2002 r.

Rolnicze wykorzystanie komunalnych osadów ściekowych	dyrektywa 86/278/EWG z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleby, w przypadku wykorzystywania osadów ściekowych w rolnictwie (Dz. Urz. UE L 181 z 04.07.1986) *)	ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. Nr 134, poz. 1140, z późn. zm.)	1 października 2001 r. 11 września 2002 r.
Ocena wpływu na środowisko	dyrektywa 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz. Urz. UE L 175 z 05.07.1985) *) dyrektywa 97/11/WE z dnia 3 marca 1997 r. zmieniająca dyrektywę 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia na środowisko (Dz. Urz. UE L 073 z 14.03.1997) *) dyrektywa 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 257 z 10.10.1991) *)	ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573, z późn. zm.) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 września 2003 r. w sprawie późniejszych terminów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego (Dz. U. Nr 177, poz. 1736)	1 października 2001 r. , z tym że w zakresie pozwoleń zintegrowanych – 1 stycznia 2002 r. 13 listopada 2002 r. 29 października 2003 r.
Stosowanie środków ochrony roślin	dyrektywa 91/414/EWG z dnia 15 lipca 1991 r. dotycząca wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin (Dz. Urz. UE L 230 z 19.08.1991) *)	ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2004 r. Nr 11, poz. 94, z późn. zm.)	1 maja 2004 r.

Ochrona siedlisk przyrodniczych	dyrektywa 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. Urz. UE L 103 z 25.04.1979) ¹⁾ dyrektywa 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. UE L 206 z 27.07.1992) ¹⁾	ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.)	1 maja 2004 r.
Ochrona gleb	VI Wspólnotowy Program Działań na Rzecz Środowiska – Strategia dotycząca ochrony gleb ¹⁾	ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266)	25 marca 1995 r.
Gospodarowanie na użytkach zielonych	dyrektywa 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. UE L 206 z 27.07.1992) ¹⁾	ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.)	1 maja 2004 r.
Utrzymanie czystości i porządku w gospodarstwie	dyrektywa 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów (Dz. Urz. UE L 194 z 25.07.1975) ¹⁾	ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. Nr 132, poz. 622, z późn. zm.)	1 stycznia 1997 r.

Tabela 3. Minimalne standardy w zakresie warunków utrzymania zwierząt

Zakres unormowania	Akty prawa Unii Europejskiej	Akty prawa krajowego	Dzień wejścia w życie przepisu prawa krajowego wprowadzającego standard
Minimalne standardy utrzymywania zwierząt ze względu na ochronę zwierząt	<p>dyrektywa 98/58/WE z dnia 20 lipca 1998 r. dotycząca ochrony zwierząt gospodarskich (Dz. Urz. UE L 221 z 08.08.1998)¹⁾</p> <p>dyrektywa 1999/74/WE z dnia 19 lipca 1999 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony kur niosek (Dz. Urz. UE L 203 z 03.08.1999)²⁾</p> <p>dyrektywa 91/629/EWG z dnia 19 listopada 1991 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony cieląt (Dz. Urz. UE L 340 z 11.12.1991)³⁾</p> <p>dyrektywa 97/2/WE z dnia 20 stycznia 1997 r. zmieniająca dyrektywę 91/629/EWG ustanawiającą minimalne normy ochrony cieląt (Dz. Urz. UE L 025 z 28.01.1997)⁴⁾</p> <p>decyzja 97/182/WE z dnia 24 lutego 1997 r. zmieniająca załącznik do dyrektywy 91/629/EWG ustanawiającej minimalne normy ochrony cieląt (Dz. Urz. UE L 076 z 18.03.1997)⁵⁾</p> <p>dyrektywa 91/630/EWG z dnia 19 listopada 1991 r. określająca minimalne normy ochrony świń (Dz. Urz. UE L 340 z 11.12.1991)⁶⁾</p>	<p>ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.)</p> <p>rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 września 2003 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 167, poz. 1629, z późn. zm.)</p>	<p>24 października 1997 r., z tym że w zakresie:</p> <p>1) powierzchni kojca w przeliczeniu na jedną sztukę, w przypadku utrzymywania cieląt grupowo, w obiektach, które zostały wybudowane i oddane do użytku przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, oraz szerokości kojca, w przypadku utrzymywania cieląt pojedynczo w kojcu, w obiektach, które zostały wybudowane i oddane do użytku przed dniem wejścia w życie rozporządzenia – 31 grudnia 2006 r.,</p> <p>2) powierzchni kojca dla świń, w przypadku krycia w kojcu, w obiektach, które zostały wybudowane i oddane do użytku przed dniem wejścia w życie rozporządzenia – 1 stycznia 2005 r.,</p> <p>3) powierzchni kojca, w przeliczeniu na jedną sztukę, w przypadku utrzymania grupowo loch i loszek po kryciu, w obiektach, które zostały wybudowane i oddane do użytku przed dniem wejścia w życie rozporządzenia – 1 stycznia 2013 r.,</p> <p>4) wymagań dotyczących systemu utrzymania kur nieśnych bez klatek jednopoziomowo lub wielopoziomowo, w gospodarstwach utrzymujących co najmniej 350 sztuk ptaków, w odniesieniu do obiektów, które zostały wybudowane i oddane do użytku przed dniem wejścia w życie rozporządzenia – 1 stycznia 2007 r.,</p> <p>5) możliwej obsady 12 kur nieśnych na m² powierzchni użytkowej pomieszczenia inwentarskiego, w systemie utrzymania bez klatek jednopoziomowo lub wielopoziomowo, dla</p>

	<p>dyrektywa 2001/88/WE z dnia 23 października 2001 r. zmieniająca dyrektywę 91/630/EWG ustanawiającą minimalne normy ochrony świń (Dz. Urz. UE L 316 z 01.12.2001)⁷⁾</p> <p>dyrektywa 2001/93/WE z dnia 9 listopada 2001 r. zmieniająca dyrektywę 91/630/EWG ustanawiającą minimalne standardy ochrony świń (Dz. Urz. UE L 316 z 01.12.2001)⁷⁾</p>	<p>rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 września 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla chowu lub hodowli zwierząt dzikich utrzymywanych przez człowieka jak zwierzęta gospodarskie (Dz. U. Nr 215, poz. 2188)</p>	<p>gospodarstw utrzymujących co najmniej 350 sztuk ptaków, w obiektach, które funkcjonowały w dniu wejścia w życie rozporządzenia, ale jednocześnie od dnia 3 sierpnia 1999 r. ptaki utrzymywane są w ww. systemie i mają zapewniony dostęp do otwartych wybiegów – 31 stycznia 2011 r.,</p> <p>6) zakaz utrzymywania kur niosek w niezmodyfikowanych klatkach jednopoziomowych lub wielopoziomowych bez ściółki, dla gospodarstw utrzymujących co najmniej 350 kur, w obiektach, które zostały wybudowane i oddane do użytku przed dniem wejścia w życie rozporządzenia – 1 stycznia 2012 r.</p> <p>16 października 2004 r.</p>
--	---	--	---

Załącznik nr 5

Minimalne standardy dla działania 1.5. „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych”

Rodzaj standardu	Akty prawa krajowego	Akty prawa Unii Europejskiej
1. Minimalne standardy weterynaryjne	ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 33, poz. 288, z późn. zm.) wraz z poniższymi aktami wykonawczymi	
	rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 maja 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych dla mięsa mielonego i surowych wyrobów mięsnych (Dz. U. Nr 132, poz. 1419, z późn. zm.)	dyrektywa 94/65/WE z dnia 14 grudnia 1994 r. ustanawiająca wymagania w zakresie produkcji wprowadzania na rynek mięsa mielonego i preparatów mięsnych (Dz. Urz. UE L 368 z 31.12.1994) ¹⁾
	rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 czerwca 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji świeżego mięsa z bydła, świń, owiec, kóz i domowych zwierząt jednokopytnych, umieszczanego na rynku (Dz. U. Nr 158, poz. 1655, z późn. zm.)	dyrektywa 91/497/EWG z dnia 29 lipca 1991 r. zmieniająca i konsolidująca dyrektywę nr 64/433/EWG w sprawie problemów zdrowotnych wywierających wpływ na wewnątrzspółnotowy obrót mięsem świeżym, w sposób pozwalający rozszerzyć ją na produkcję i wprowadzanie do obrotu rynkowego mięsa świeżego (Dz. Urz. UE L 268 z 24.09.1991) ¹⁾
	rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 czerwca 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji i dla produktów mięsnych oraz innych produktów pochodzenia zwierzęcego umieszczanych na rynku (Dz. U. Nr 160, poz. 1673, z późn. zm.)	dyrektywa 92/5/EWG z dnia 10 lutego 1992 r. zmieniająca i uaktualniająca dyrektywę 77/99/EWG w sprawie problemów zdrowotnych wywierających wpływ na wewnątrzspółnotowy obrót produktami mięsnymi oraz zmieniająca dyrektywę nr 64/433/EWG (Dz. Urz. UE L 057 z 2.03.1992) ¹⁾ dyrektywa 83/201/EWG z dnia 12 kwietnia 1983 r. ustanawiająca wyjątki od dyrektywy 77/99/EWG dotyczące niektórych produktów, zawierających inne artykuły żywnościowe oraz jedynie niewielki procent mięsa lub produktów mięsnych (Dz. U. UE L 112 z 28.04.1983) ¹⁾

	rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji i dla produktów z mięsa króliczego i z mięsa zwierząt łownych utrzymywanych na fermach umieszczanych na rynku (Dz. U. Nr 148, poz. 1559, z późn. zm.)	dyrektywa 91/495/EWG z dnia 27 listopada 1990 r. dotycząca zdrowia publicznego i problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na produkcję i wprowadzanie do obrotu mięsa króliczego oraz dziczyzny hodowlanej (Dz. Urz. UE L 268 z 24.09.1991) ⁷⁾
	rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 czerwca 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa drobiowego (Dz. U. Nr 156, poz. 1636, z późn. zm.)	dyrektywa 92/116/EWG z dnia 17 grudnia 1992 r. zmieniająca i aktualizująca dyrektywę 71/118/EWG w sprawie problemów zdrowotnych wpływających na handel świeżym mięsem drobiowym (Dz. Urz. UE L 062 z 15.03.1993) ⁷⁾
	rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji i dla produktów z mięsa zwierząt łownych umieszczanych na rynku (Dz. U. Nr 169, poz. 1778, z późn. zm.)	dyrektywa 92/45/EWG z dnia 16 czerwca 1992 r. w sprawie zdrowia publicznego i problemów zdrowotnych zwierząt odnoszących się do odstrzału dzikiej zwierzyny oraz wprowadzania do obrotu mięsa zwierząt łownych (Dz. Urz. UE L 268 z 14.09.1992) ⁷⁾
	rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 lutego 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy pozyskiwaniu i przetworstwie jaj (Dz. U. Nr 52, poz. 461, z późn. zm.)	dyrektywa 89/473/EWG z dnia 20 czerwca 1989 r. dotycząca problemów sanitarnych związanych z produkcją i wprowadzaniem na rynek produktów jajecznych (Dz. Urz. UE L 212 z 22.07.1989) ⁷⁾
	rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 sierpnia 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych dla mleka oraz produktów mlecznych (Dz. U. Nr 188, poz. 1946, z późn. zm.)	dyrektywa 92/46/EWG z dnia 16 czerwca 1992 r. ustanawiająca przepisy zdrowotne odnośnie produkcji i wprowadzania na rynek mleka surowego, mleka poddanego obróbce cieplnej i produktów na bazie mleka (Dz. Urz. UE L 268 z 24.09.1991) ⁷⁾
2. Minimalne standardy sanitarne	ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265, z późn. zm.)	dyrektywa 93/99/EWG z dnia 29 października 1993 r. w sprawie dodatkowych środków urzędowej kontroli środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 290 z 24.11.1993) ⁷⁾

	ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2001 r. Nr 5, poz. 44, z późn. zm.)	<p>dyrektywa 85/591/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. dotycząca wprowadzenia wspólnotowych metod pobierania próbek i analizy w celu monitorowania środków spożywczych przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. UE L 372 z 31.12.1985)^{*)}</p> <p>dyrektywa 89/108/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do głęboko mrożonych środków spożywczych przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. UE L 040 z 11.02.1989)^{*)}</p> <p>dyrektywa 2000/13/WE z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 124 z 25.05.2000)^{*)}</p>
3. Minimalne standardy w zakresie ochrony środowiska	ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.)	<p>dyrektywa 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. w sprawie zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń (Dz. Urz. UE L 257 z 10.10.1996)^{*)}</p> <p>dyrektywa 96/82/WE z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie kontroli zagrożeń wypadkami z udziałem substancji niebezpiecznych (Dz. Urz. UE L 010 z 14.01.1997)^{*)}</p> <p>dyrektywa 2000/14/WE z dnia 8 maja 2000 r. w sprawie emisji hałasu do środowiska (Dz. Urz. UE L 162 z 03.07.2000)^{*)}</p>
	ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229, z późn. zm.)	<p>dyrektywa 76/464/EWG z dnia 4 maja 1976 r. w sprawie zrzutu substancji niebezpiecznych do wód (Dz. Urz. UE L 129 z 18.05.1976)^{*)}</p> <p>dyrektywa 76/160/ EWG z dnia 8 grudnia 1975 r. w sprawie jakości wód w kąpieliskach (Dz. Urz. UE L 031 z 05.02.1976)^{*)}</p>

	ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.)	dyrektywa 91/689/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie gospodarki odpadami (Dz. Urz. UE L 377 z 31.12.1991) ^{*)} dyrektywa 94/62/WE z dnia 20 grudnia 1994 r. w sprawie odpadów opakowaniowych (Dz. Urz. UE L 365 z 31.12.1994) ^{*)} dyrektywa 91/157/EWG z dnia 18 marca 1991 r. w sprawie baterii i akumulatorów (Dz. Urz. UE L 078 z 26.03.1991) ^{*)} dyrektywa 99/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. Urz. UE L 182 z 16.07.1999) ^{*)}
4. Minimalne standardy w zakresie dobrostanu zwierząt	rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 września 2004 r. w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju oraz warunków i metod uboju i uśmiercania zwierząt (Dz. U. Nr 205, poz. 2102)	dyrektywa 93/119/EWG z dnia 22 grudnia 1993 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas uboju lub zabijania (Dz. Urz. UE L 340 z 31.12.1993) ^{*)}

23) załączniki nr 7 i 8 do Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004—2006” otrzymują brzmienie:

„Załącznik nr 7

Wykaz dodatkowych kategorii działalności gospodarczej w ramach działania 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów”, zgodnie z PKD

SEKCJA A. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO
01.41.A. Działalność usługowa związana z uprawami rolnymi
01.41.B. Działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni
01.42.Z. Działalność usługowa związana z chowem i hodowlą zwierząt, z wyłączeniem usług weterynaryjnych
02.02.Z. Działalność usługowa związana z leśnictwem
SEKCJA D. PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE
15.11.Z. Produkcja mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu i królików
15.12.Z. Produkcja mięsa z drobiu i królików
15.13.A. Produkcja konserw, przetworów z mięsa, podrobów mięsnych i krwi
15.13.B. Działalność usługowa związana z wytwarzaniem wyrobów z mięsa
15.31.Z. Przetwórstwo i konserwowanie ziemniaków
15.33.A. Przetwórstwo i konserwowanie owoców i warzyw, gdzie indziej niesklasyfikowane, z wyłączeniem działalności usługowej
15.41.Z. Produkcja nieczyszczonych olejów i tłuszczów
15.51.Z. Przetwórstwo mleka i wyrób serów
15.52.Z. Produkcja lodów
15.61.Z. Wytwarzanie produktów przemiału zbóż
15.71.Z. Produkcja pasz dla zwierząt gospodarskich i ryb
15.72.Z. Produkcja karmy dla zwierząt domowych
15.81.A. Produkcja pieczywa
15.81.B. Produkcja wyrobów ciastkarskich świeżych
15.85.Z. Produkcja makaronów, klusek i podobnych wyrobów mącznych

17.12.Z. Produkcja przędzy wełnianej zgrzebnej
17.13.Z. Produkcja przędzy wełnianej czesankowej
17.14.Z. Produkcja przędzy lnianej
17.17.Z. Produkcja przędzy z włókien tekstylnych pozostała
17.22.Z. Produkcja tkanin wełnianych zgrzebnych
17.23.Z. Produkcja tkanin wełnianych czesankowych
17.25.Z. Produkcja tkanin pozostałych
17.40.A. Produkcja gotowych wyrobów włókienniczych, z wyłączeniem odzieży i działalności usługowej
17.40.B.00 Działalność usługowa w zakresie naprawy wyrobów z brezentu i wyposażenia kempingowego
17.51.Z. Produkcja dywanów i chodników
17.52.A. Produkcja wyrobów powroźniczych i sieciowych, z wyłączeniem działalności usługowej
17.52.B. Działalność usługowa w zakresie naprawy sieci i wyrobów powroźniczych
17.53.Z. Produkcja włókien i wyrobów wykonanych z włókien, z wyłączeniem odzieży
17.54.Z. Produkcja wyrobów włókienniczych pozostałych, gdzie indziej niesklasyfikowana
17.60.Z. Produkcja dzianin
17.72.Z. Produkcja odzieży dzianej
18.10.Z. Produkcja odzieży skórzanej
18.21.Z. Produkcja ubrań roboczych
18.22.A. Produkcja ubrań wierzchnich dla mężczyzn i chłopców pozostała
18.22.B. Produkcja ubrań wierzchnich dla kobiet i dziewcząt pozostała
18.23.Z. Produkcja bielizny

18.24.Z. Produkcja pozostałej odzieży i dodatków do odzieży, gdzie indziej niesklasyfikowana
18.30.Z. Wyprawianie i barwienie skór futerkowych; produkcja wyrobów futrzarskich
19.10.Z. Produkcja skór wyprawionych
19.20.Z. Produkcja wyrobów kaletniczych i rymarskich
20.10.A. Produkcja wyrobów tartacznych
20.10.B. Działalność usługowa w zakresie impregnowania drewna
20.20.Z. Produkcja arkuszy forniowych; produkcja płyt i sklejek
20.30.Z. Produkcja wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa
20.40.Z. Produkcja opakowań drewnianych
20.51.Z. Produkcja pozostałych wyrobów z drewna
20.52.Z. Produkcja wyrobów z korka, słomy i z materiałów używanych do wyplatania
21.21.Z. Produkcja papieru falistego i tektury falistej oraz opakowań z papieru i tektury
21.25.Z. Produkcja pozostałych artykułów z papieru i tektury, gdzie indziej niesklasyfikowana
25.22.Z. Produkcja opakowań z tworzyw sztucznych
25.23.Z. Produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych dla budownictwa
25.24.Z. Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych
26.13.Z. Produkcja szkła gospodarczego
26.21.Z. Produkcja ceramicznych wyrobów stołowych i ozdobnych
26.25.Z. Produkcja ceramicznych wyrobów pozostałych
26.30.Z. Produkcja płytek ceramicznych
26.40.Z. Produkcja ceramiki budowlanej

26.70.Z. Cięcie, formowanie i wykańczanie kamienia ozdobnego i kamienia dla budownictwa
26.81.Z. Produkcja technicznych wyrobów ściernych
26.82.Z. Produkcja pozostałych wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana
28.11.C. Działalność usługowa w zakresie instalowania konstrukcji metalowych
28.12.Z. Produkcja metalowych elementów stolarki budowlanej
28.22.Z. Produkcja grzejników i kotłów centralnego ogrzewania
28.51.Z. Obróbka metali i nakładanie powłok na metale
28.52.Z. Obróbka mechaniczna elementów metalowych
28.61.Z. Produkcja wyrobów nożowniczych i sztućców
28.62.Z. Produkcja narzędzi
28.63.Z. Produkcja zamków i zawiasów
28.71.Z. Produkcja pojemników metalowych
28.72.Z. Produkcja opakowań z metali lekkich
28.73.Z. Produkcja wyrobów z drutu
28.74.Z. Produkcja złączy, śrub, łańcuchów i sprężyn
28.75.A. Produkcja wyrobów metalowych przeznaczonych do łazienek i kuchni
28.75.B. Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych
29.24.B. Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn ogólnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana
29.32.B. Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn rolniczych i leśnych
31.10.B. Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy, konserwacji i przezwajania silników elektrycznych, prądnic i transformatorów

31.62.B. Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji sprzętu elektrycznego, gdzie indziej niesklasyfikowana
35.12.Z. Produkcja oraz naprawa łożdi wycieczkowych i sportowych
35.50.Z. Produkcja pozostałego sprzętu transportowego, gdzie indziej niesklasyfikowana
36.11.Z. Produkcja krzesel i mebli do siedzenia
36.12.Z. Produkcja mebli biurowych i sklepowych pozostała
36.13.Z. Produkcja mebli kuchennych
36.14.A. Produkcja mebli pozostała, z wyłączeniem działalności usługowej
36.14.B. Działalność usługowa w zakresie wykańczania mebli
36.50.Z. Produkcja gier i zabawek
36.61.Z. Produkcja sztucznej biżuterii
36.62.Z. Produkcja mioteł, szczotek i pędzli
36.63.Z. Produkcja wyrobów pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana
37.10.Z. Przetwarzanie odpadów metalowych, włączając złom
37.20.Z. Przetwarzanie odpadów niemetalowych, włączając wyroby wybrakowane
SEKCJA F. BUDOWNICTWO
45.11.Z. Rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych; roboty ziemne
45.21.A. Wykonywanie robót ogólnobudowlanych związanych z wznoszeniem budynków
45.22.Z. Wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych
45.25.A. Stawianie rusztowań
45.25.B. Roboty związane z fundamentowaniem
45.25.D. Wykonywanie robót budowlanych murarskich

45.31.A. Wykonywanie instalacji elektrycznych budynków i budowli
45.31.B. Wykonywanie instalacji elektrycznych sygnalizacyjnych
45.33.A. Wykonywanie instalacji centralnego ogrzewania i wentylacyjnych
45.33.B. Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych
45.34.Z. Wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych
45.41.Z. Tynkowanie
45.42.Z. Zakładanie stolarki budowlanej
45.43.A. Posadzkarstwo; tapetowanie i oblicowywanie ścian
45.43.B. Sztukatorstwo
45.44.A. Malowanie
45.44.B. Szklenie
45.45.Z. Wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych
SEKCJA G. HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, MOTOCYKLI ORAZ ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO
50.20.A. Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych
50.20.B. Pomoc drogowa oraz pozostała działalność usługowa związana z pojazdami samochodowymi
52.61.Z. Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej
52.71.Z. Naprawa obuwia i innych wyrobów skórzanych
52.72.Z. Naprawa elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego
52.73.Z. Naprawa zegarków, zegarów i biżuterii
52.74.Z. Naprawa artykułów użytku osobistego i domowego, gdzie indziej niesklasyfikowana

SEKCJA H. HOTELE I RESTAURACJE
55.10.Z. Hotele
55.2 Obiekty noclegowe turystyki i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania, pozostałe
55.21.Z. Schroniska turystyczne
55.22.Z. Pola kempingowe, włączając pola dla samochodowych przyczep kempingowych
55.23.Z. Miejsca krótkotrwałego zakwaterowania pozostałe, gdzie indziej niesklasyfikowane
55.30.A. Restauracje
55.30.B. Placówki gastronomiczne pozostałe
55.52.Z. Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering)
SEKCJA I. TRANSPORT, GOSPODARKA MAGAZYNOWA I ŁĄCZNOŚĆ
60.23.Z. Transport pasażerski lądowy, pozostały
60.24.A. Transport drogowy towarów pojazdami specjalizowanymi
60.24.B. Transport drogowy towarów pojazdami uniwersalnymi
61.10.B. Transport wodny przybrzeżny
61.20.Z. Transport wodny śródlądowy
63.12.C. Magazynowanie i przechowywanie towarów w pozostałych składowiskach
63.30.A. Działalność organizatorów turystyki
63.30.D. Działalność turystyczna pozostała
SEKCJA K. OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI, WYNAJEM I USŁUGI ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
71.10.Z. Wynajem samochodów osobowych
71.21.Z. Wynajem pozostałych środków transportu lądowego
71.22.Z. Wynajem środków transportu wodnego

71.31.Z. Wynajem maszyn i urządzeń rolniczych
71.32.Z. Wynajem maszyn i urządzeń budowlanych
71.40.Z. Wypożyczanie artykułów użytku osobistego i domowego
72.10.Z. Doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego
74.12.Z. Działalność rachunkowo-księgowa
74.14.A. Doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania
74.70.Z. Sprzątanie i czyszczenie obiektów
SEKCJA N. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA
85.20.Z. Działalność weterynaryjna
85.31.B. Pomoc społeczna pozostała, z zakwaterowaniem
85.32.A. Żłobki
SEKCJA O. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA KOMUNALNA, SPOŁECZNA I INDYWIDUALNA, POZOSTAŁA
90.02.Z. Gospodarowanie odpadami
92.33.Z. Działalność wesołych miasteczek i parków rozrywki
92.34.Z. Działalność rozrywkowa pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana
92.51.B. Działalność bibliotek innych niż publiczne
92.72.Z. Pozostała działalność rekreacyjna, gdzie indziej niesklasyfikowana
93.01.Z. Pranie i czyszczenie wyrobów włókienniczych i futrzarskich
93.02.Z. Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne
93.04.Z. Działalność związana z poprawą kondycji fizycznej

Zasady wyboru projektów w ramach Programu

W ramach Programu stosuje się dwa główne systemy wyboru projektów do realizacji: system kolejności zgłoszeń oraz system wyboru projektów.

W przypadku działań:

- 1) 1.1. „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”,
- 2) 1.2. „Ułatwianie startu młodym rolnikom”,
- 3) 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów”,
- 4) 2.6. „Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem”,
- 5) 2.1. „Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych”

— projekty spełniające wymagania określone w Programie (poprawne pod względem formalnym i pozytywnie ocenione pod względem merytorycznym) będą przyjmowane do realizacji według kolejności złożenia wniosków w ramach dostępnych środków.

Projekty zgłoszone w ramach działania 1.5. „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych” są kierowane do realizacji po zaopiniowaniu przez KS list projektów, uprzednio pozytywnie ocenionych przez ARiMR, według kolejności zgłoszeń. Rozwiązanie takie przyjęto z uwagi na strategiczne znaczenie sektora przetwórstwa i stosunkowo dużą wartość środków publicznych zaangażowanych w realizację pojedynczych projektów.

Projekty dotyczące działania 2.5. „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi” są kierowane do realizacji po zaopiniowaniu przez właściwy RKS list tych projektów, sporządzonych dla danego województwa według kolejności zgłoszeń lub oceny ekonomicznej.

Wybór do realizacji projektów zgłoszonych w ramach działań: 1.3. „Szkolenia”, 1.4. „Wsparcie doradztwa rolniczego”, 2.2. „Scalanie gruntów”, 2.3. „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego” oraz 2.7. „Pilotażowy Program Leader +” dokonywany jest na podstawie kryteriów określonych odrębnie dla każdego z wymienionych działań w Uzupelnieniu Programu w ust. 3. Opis działań Uzupelnienia Programu.

W przypadku wymienionych działań, ustalenia kolejności projektów do realizacji (listy rankingowe) dokonują, za pomocą kryteriów punktowych:

- 1) właściwa GR KS (działanie 1.3. „Szkolenia” i działanie 1.4. „Wsparcie doradztwa rolniczego”);

2) instytucja wdrażająca (działanie 2.2. „Scalanie gruntów”);

3) instytucja wdrażająca z udziałem RKS (działanie 2.3. „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”);

4) instytucja wdrażająca z udziałem GR KS (działanie 2.7. „Pilotażowy Program Leader +”).

Listy projektów są przekazywane:

1) KS, w przypadku działań: 1.3. „Szkolenia”, 1.4. „Wsparcie doradztwa rolniczego” i 2.7. „Pilotażowy Program Leader +”,

2) właściwemu RKS, w przypadku działań: 2.2. „Scalanie gruntów”, 2.3. „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”

— które rekomendują je do realizacji przez instytucję wdrażającą.

W przypadku list projektów dla działań 2.2. „Scalanie gruntów” oraz 2.3. „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego” RKS może zarekomendować zarządowi województwa dokonanie zmian w kolejności projektów na danej liście. Rekomendacja taka musi być pisemnie uzasadniona. Zarząd województwa ostatecznie rozstrzyga o kolejności projektów na liście i wskazuje projekty przeznaczone do realizacji. W przypadku gdy ostateczna lista projektów różni się od zaproponowanej przez RKS, decyzja zarządu województwa wymaga pisemnego uzasadnienia.

W przypadku list projektów dla działania 2.5. „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi” RKS może zarekomendować marszałkowi województwa dokonanie zmian w kolejności projektów na danej liście. Rekomendacja taka musi być pisemnie uzasadniona. Marszałek województwa ostatecznie rozstrzyga o kolejności projektów na liście i wskazuje projekty przeznaczone do realizacji. W przypadku gdy ostateczna lista projektów różni się od zaproponowanej przez RKS, marszałek uzasadnia, w formie pisemnej, zmianę kolejności projektów na liście.

Wybór projektów do realizacji w ramach działań priorytetu 3. „Pomoc techniczna” następuje na podstawie wytycznych określonych przez KS. Propozycję listy projektów do realizacji opracowuje GR KS. Listę rekomenduje do realizacji KS.”.

§ 2. Do wniosków o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004—2006”, złożonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, stosuje się przepisy dotychczasowe, z tym że do wniosków o dofinansowanie realizacji projektu w zakresie działań:

1) 1.3. „Szkolenia”, złożonych po dniu 1 sierpnia 2005 r.,	4) 2.5. „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi”
2) 1.4. „Wsparcie doradztwa rolniczego”, złożonych po dniu 1 sierpnia 2005 r.,	— stosuje się przepisy niniejszego rozporządzenia.
3) 1.5. „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych” w zakresie definicji beneficjenta oraz	§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *J. J. Pilarczyk*